

**Informacje w zakresie
adekwatności kapitałowej
Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A.
według stanu na 31 grudnia 2018 roku**

Spis treści

Wstęp	3
1. Fundusze własne i konsolidacja do celów regulacji ostrożnościowych	3
1.1. Zarys różnic w zakresie konsolidacji	4
1.2. Grupa kapitałowa	7
1.3. Fundusze własne	8
1.4. Kapitał podstawowy Tier I	14
1.5. Kapitał podstawowy Tier I – korekty regulacyjne	14
1.6. Kapitał Tier II	14
2. Wymogi kapitałowe	15
3. Instrumenty nadzoru makroostrożnościowego	17
4. Informacje w zakresie ryzyka	21
4.1. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem	21
4.1.1. Procesy zarządzania ryzykiem	21
4.1.2. Struktura i organizacja funkcji zarządzania ryzykiem	22
4.1.3. Systemy pomiaru i raportowania ryzyka	23
4.1.4. Strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczania ryzyka	23
4.1.5. Testy warunków skrajnych	23
4.1.6. Apetyt na ryzyko	24
4.1.7. System Kontroli Wewnętrznej	24
4.2. Ryzyko kredytowe, w tym ryzyko kontrahenta	25
4.3. Ryzyko rynkowe, w tym ryzyko stopy procentowej	46
4.4. Ryzyko operacyjne	50
4.5. Ryzyko płynności	53
4.6. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej	61
4.7. Ocena adekwatności kapitału wewnętrznego	65
5. Informacje dotyczące polityki rekrutacji, oceny odpowiedniości oraz zróżnicowania w odniesieniu do członków organu zarządzającego	68
6. Informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń	69
7. Wpływ wdrożenia MSSF 9 na adekwatność kapitałową	73
8. Oświadczenie Zarządu Banku Pekao S.A.	75

Wstęp

Adekwatność kapitałowa definiowana jest jako stopień, w jakim ryzyko podejmowane przez Bank Pekao S.A. (dalej: „Bank”) (mierzone za pośrednictwem wymogów kapitałowych) może zostać pokryte kapitałem (mierzonym przez fundusze własne) przy określonym poziomie istotności (apetyt na ryzyko) w określonym horyzoncie czasowym. Planowanie i monitorowanie adekwatności kapitałowej odbywa się na następujących dwóch płaszczyznach:

1. Wymogów regulacyjnych (Filar I) – gdzie regulacyjne wymogi kapitałowe porównywane są z regulacyjnymi funduszami własnymi (kapitałem regulacyjnym),
2. Modeli wewnętrznych (Filar II) – gdzie kapitał wewnętrzny wyliczony za pomocą metod wewnętrznych jest porównywany z ustalonymi przez Bank źródłami finansowania kapitału wewnętrznego.

„Polityka Informacyjna Banku Pekao S.A.” (dalej: „Polityka informacyjna”) określa zakres i zasady ogłaszania informacji dotyczących adekwatności kapitałowej, określonych Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym Rozporządzenie (UE) nr 648/2012 wraz z późniejszymi zmianami oraz odpowiednimi Rozporządzeniami Wykonawczymi, bądź Delegowanymi wydanymi przez Komisję (UE) (dalej: „CRR” lub „Rozporządzenie 575/2013”). Polityka informacyjna, która została wprowadzona w życie uchwałą Zarządu Banku i zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku, jest opublikowana na stronach internetowych Banku. Bank jest unijną instytucją dominującą i zgodnie z Polityką informacyjną ujawnia w niniejszym dokumencie informacje stosownie do wymogów określonych w artykule 13 Rozporządzenia 575/2013 na zasadzie skonsolidowanej (konsolidacja ostrożnościowa).

Ujawnienia są publikowane na stronie internetowej Banku w terminie sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. (dalej „Grupa”) i prezentują informacje zdefiniowane w Polityce informacyjnej. Ujawnienia odzwierciedlają także Wytyczne EBA/GL/2016/11 w sprawie wymogów dotyczących ujawniania informacji na mocy części ósmej Rozporządzenia 575/2013 (dalej: „Wytyczne EBA/GL/2016/11”).

Niniejszy dokument zawiera informacje oparte na danych zgodnych z przepisami obowiązującymi w dniu 31 grudnia 2018 roku.

Ogłaszane informacje są zatwierdzane przez Zarząd Banku oraz przyjmowane do wiadomości przez Radę Nadzorczą.

1. Fundusze własne i konsolidacja do celów regulacji ostrożnościowych

Bank definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z przepisami obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2018 roku, w szczególności postanowieniami Rozporządzenia 575/2013 i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe z późn. zm. (dalej: „Ustawa Prawo Bankowe”). Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami Rozporządzenia 575/2013, zgodnie z wymogami przedstawionymi w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (dalej: „Rozporządzenie 1423/2013”) oraz wymogami przedstawionymi w Wytycznych EBA/GL/2018/01 w sprawie jednolitego ujawniania na podstawie art. 473a rozporządzenia (UE) nr 575/2013 informacji na temat rozwiązań przejściowych w zakresie łagodzenia skutków wprowadzenia MSSF 9 względem funduszy własnych (dalej: „Wytyczne EBA/GL/2018/01”) w związku z zastosowaniem rozwiązań przejściowych wdrożenia MSSF 9.

Zgodnie z tymi przepisami, fundusze własne składają się z następujących elementów:

- Kapitał podstawowy Tier I, obejmujący m.in. instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne, zyski zatrzymane, skumulowane inne całkowite dochody, pozostałe kapitały rezerwowe, fundusze ogólnego ryzyka bankowego,
- Kapitał dodatkowy Tier I, obejmujący m.in. instrumenty kapitałowe, o których mowa w art. 52 Rozporządzenia 575/2013 oraz azio emisyjne związane z tymi instrumentami,
- Kapitał Tier II, obejmujący m.in. instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane spełniające kryteria określone w art. 63 Rozporządzenia 575/2013 oraz azio emisyjne związane z tymi instrumentami, a także korektę z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego.

Wszystkie wymienione kapitały podlegają korektom z tytułu mających zastosowanie pomniejszeń oraz filtrów ostrożnościowych.

Fundusze własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez spółki Grupy zgodnie z obowiązującym prawem.

1.1. Zarys różnic w zakresie konsolidacji

Tabela nr 1 prezentuje różnice w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacyjnej (ostrożnościowej) oraz mapowania kategorii sprawozdań finansowych z regulacyjnymi kategoriami ryzyka, zgodnie z wzorem EU LI1 przedstawionym w Wytycznych EBA/GL/2016/11.

Wartości bilansowe wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w ujęciu regulacyjnym różnią się od wartości ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej prezentowanym w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 jedynie z powodu zastosowania różnych zakresów konsolidacji (patrz punkt 1.2. „Grupa kapitałowa”).

Tabela 1. Różnice w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacyjnej (w tys. zł).

POZYCJA	WARTOŚCI BILANSOWE WYKAZYWANE W PUBLIKOWANYCH SPRAWOZDANIACH FINANSOWYCH	WARTOŚCI BILANSOWE WCHODZĄCE W ZAKRES KONSOLIDACJI REGULACYJNEJ	WARTOŚCI BILANSOWE POZYCJI				
			PODLEGA RAMOM RYZYKA KREDYTOWEGO	PODLEGA RAMOM RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA	PODLEGA RAMOM SEKURYTYZACJI	PODLEGA RAMOM RYZYKA RYNKOWEGO	NIE PODLEGA WYMOGOM KAPITAŁOWYM LUB PODLEGA ODLICZENIU OD KAPITAŁU
A.1 Kasa, należności od Banku Centralnego	13 026 584	13 026 584	13 026 584	-	-	-	-
A.2 Należności od banków	2 268 422	2 268 422	1 193 197	929 023	-	-	146 202
A.3 Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	762 712	762 712	-	-	-	762 712	-
A.4 Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 451 662	1 451 662	-	1 451 662	-	1 429 015	-
A.5 Kredyty i pożyczki udzielone klientom	123 970 055	123 972 870	123 878 884	34 778	-	-	59 209
A.6 Należności z tytułu leasingu finansowego	5 326 667	5 326 667	5 326 667	-	-	-	-
A.7 Instrumenty zabezpieczające	313 565	313 565	-	313 565	-	26 919	-
A.8 Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	38 586 995	38 586 995	38 586 995	-	-	-	-
A.9 Aktywa przeznaczone do sprzedaży	11 550	11 550	11 550	-	-	-	-
A.10 Inwestycje w jednostkach zależnych	-	69 076	69 076	-	-	-	-
A.11 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	-	-	-	-	-	-	-
A.12 Wartości niematerialne	1 526 746	1 526 746	-	-	-	-	1 526 746
A.13 Rzeczowe aktywa trwałe	1 419 942	1 419 942	1 419 942	-	-	-	-
A.14 Nieruchomości inwestycyjne	11 168	11 168	11 168	-	-	-	-
A.15 Aktywa z tytułu podatku dochodowego	1 132 416	1 133 555	910 726	-	-	-	222 829
A.15.1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych	23 183	23 183	-	-	-	-	23 183
A.16 Inne aktywa	1 281 321	1 280 813	1 280 813	-	-	-	-
AKTYWA RAZEM	191 089 805	191 162 327	185 715 601	2 729 028	-	2 218 645	1 954 986

POZYCJA	WARTOŚCI BILANSOWE WYKAZYWANE W PUBLIKOWANYCH SPRAWOZDANIACH FINANSOWYCH	WARTOŚCI BILANSOWE WCHODZĄCE W ZAKRES KONSOLIDACJI REGULACYJNEJ	WARTOŚCI BILANSOWE POZYCJI					
			PODLEGA RAMOM RYZYKA KREDYTOWEGO	PODLEGA RAMOM RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA	PODLEGA RAMOM SEKURYTYZACJI	PODLEGA RAMOM RYZYKA RYNKOWEGO	NIE PODLEGA WYMOGOM KAPITAŁOWYM LUB PODLEGA ODLICZENIU OD KAPITAŁU	
Zobowiązania								
P.1 Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 067	5 067	-	-	-	-	5 067	
P.2 Zobowiązania wobec innych banków	5 615 631	5 615 631	-	206 646	-	-	5 408 985	
P.3 Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	102 429	102 429	-	-	-	102 429	-	
P.4 Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 913 046	1 913 046	-	1 913 046	-	1 881 623	-	
P.5 Zobowiązania wobec klientów	149 491 059	149 570 053	-	347 672	-	-	149 222 381	
P.6 Instrumenty zabezpieczające	905 056	905 056	-	905 056	-	-	-	
P.7 Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	5 230 814	5 230 814	-	-	-	-	5 230 814	
P.8 Zobowiązania podporządkowane	2 012 485	2 012 485	-	-	-	-	2 012 485	
P.9 Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	244 534	244 527	-	-	-	-	244 527	
P.8.1 Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotycząca wartości niematerialnych	68 185	68 185	-	-	-	-	68 185	
P.10 Rezerwy	635 085	635 070	-	-	-	-	635 070	
P.11 Pozostałe zobowiązania	2 126 382	2 130 899	-	-	-	-	2 130 899	
ZOBOWIĄZANIA RAZEM	168 281 588	168 365 077	-	3 372 420	-	1 984 052	164 890 228	
Kapitał własny								
P.12 Kapitał zakładowy	262 470	262 470						
P.13 Pozostałe kapitały	20 865 916	20 861 757						
P.13.1 Premia emisyjna	9 137 221	9 137 221						
P.13.2 Pozostałe kapitały rezerwowe	9 543 573	9 539 414						
P.13.3 Fundusze ogólne ryzyka bankowego	1 982 459	1 982 459						
P.13.4 Inne skumulowane całkowite dochody	202 663	202 663						
P.13.4.1 Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających	41 747	41 747						
P.13.4.2 Wycena dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	94 536	94 536						
P.13.4.3 Wycena lub sprzedaż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez	138 680	138 680						
P.13.4.4 Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych	-72 300	-72 300						
P.14 Zysk z lat ubiegłych i roku bieżącego	1 668 340	1 661 532						
P.14.1 Zyski zatrzymane w poprzednich latach	-618 820	-614 292						
P.14.2 Zysk roku bieżącego	2 287 160	2 275 824						
P.15 Udziały niedające kontroli	11 491	11 491						
KAPITAŁ WŁASNY RAZEM	22 808 217	22 797 250						
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY RAZEM	191 089 805	191 162 327						

Tabela nr 2 prezentuje główne źródła różnic między regulacyjnymi kwotami ekspozycji a wartościami bilansowymi zaraportowanymi w sprawozdaniach finansowych, zgodnie z wzorem EU LI2 przedstawionym w Wytycznych EBA/GL/2016/11.

Tabela 2. Różnice między regulacyjnymi kwotami ekspozycji a wartościami bilansowymi zaraportowanymi w sprawozdaniach finansowych (w tys. zł).

POZYCJA	POZYCJE PODLEGAJĄCE				
	ŁĄCZNIE	RAMY RYZYKA KREDYTOWEGO	RAMY RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA (**)	RAMY SEKURYTYZACJI	RAMY RYZYKA RYNKOWEGO
1 Kwota wartości bilansowej aktywów w zakresie konsolidacji regulacyjnej (zgodnie z tabelą nr 1)	191 162 327	185 715 601	2 729 028	-	2 218 645
2 Kwota wartości bilansowej zobowiązań w regulacyjnym zakresie konsolidacji (zgodnie z tabelą nr 1)	168 365 077	-	3 372 420	-	1 984 052
3 Kwota całkowita netto w regulacyjnym zakresie konsolidacji	22 797 250	185 715 601	-643 392	-	234 593
4 Kwoty pozabilansowe	43 907 469	43 907 469	-	-	-
5 Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	3 298 416	-	2 741 833	-	556 584
6 Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	541 559	-	541 559	-	-
7 Korekta wartości korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego (*)	2 531 835	2 531 835	-	-	-
8 Inne korekty	1 733	1 733	-	-	-
9 Kwoty ekspozycji ujmowane do celów regulacyjnych	235 587 814	232 156 638	2 640 000	-	791 177

(*) Grupa w kalkulacji ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnia korekty z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z Art. 1 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 183/2014 z dnia 20 grudnia 2013 roku uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia sposobu obliczania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego. Zgodnie z tym artykułem, Grupa koryguje stan korekt z tytułu ryzyka szczególnego o wartości, które nie obniżyły kapitału podstawowego Tier I.

(**) Wartość ekspozycji zawiera również kwotę wkładów do funduszu kwalifikującego się kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania.

1.2. Grupa kapitałowa

Bank dla celów konsolidacji regulacyjnej przeprowadza konsolidację podmiotów zależnych zgodnie z art. 18 Rozporządzenia 575/2013. Na podstawie tego artykułu z konsolidacji wyłączone są podmioty niefinansowe.

Tabela nr 3 przedstawia różnice w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacyjnej poszczególnych podmiotów wchodzących w skład Grupy zgodnie z wzorem EU LI3 przedstawionym w Wytycznych EBA/GL/2016/11.

Tabela 3. Różnice w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacyjnej poszczególnych podmiotów Grupy.

NAZWA PODMIOTU	METODA KONSOLIDACJI RACHUNKOWOŚCI	METODA KONSOLIDACJI REGULACYJNEJ			OPIS PODMIOTU
		PEŁNA KONSOLIDACJA	WYCENA METODĄ PRAW WŁASNOŚCI	NIE SĄ SKONSOLIDOWANE I NIE SĄ ODLICZONE OD KAPITAŁU	
Jednostka dominująca:					
Bank Pekao S.A.					Działalność bankowa
Jednostki zależne:					
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	pełna	X			Działalność bankowa
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	pełna	X			Działalność maklerska
Pekao Leasing Sp. z o.o.	pełna	X			Usługi leasingowe
Pekao Investment Banking S.A.	pełna	X			Działalność maklerska
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	pełna	X			Usługi faktoringowe
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	pełna	X			Zarządzanie funduszami emerytalnymi
Centrum Kart S.A.	pełna	X			Działalność finansowa pomocnicza
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	pełna	X			Agent transferowy
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	pełna	X			Usługi call- center
Pekao Property S.A.	pełna		X		Działalność deweloperska
FPB - Media Sp. z o.o.	pełna		X		Działalność deweloperska
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	pełna		X		Doradztwo gospodarcze
Pekao Investment Management S.A.	pełna	X			Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi – spółka holdingowa
Pekao TFI S.A.	pełna	X			Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	pełna	X			Zarządzanie aktywami, działalność maklerska

1.3. Fundusze własne

Tabela nr 4, zgodnie z wymogiem Rozporządzenia Wykonawczego 1423/2013, przedstawia informacje o elementach składowych funduszy własnych wykorzystanych do obliczenia współczynników kapitałowych na dzień 31 grudnia 2018 roku. Biorąc pod uwagę czytelność i wartość użytkową dokumentu dla odbiorców, zakres ujawnień w tabeli nr 4 ograniczono do pozycji niezerowych, jednocześnie zachowując numerację pozycji zgodną ze wzorem zaprezentowanym w Załączniku IV Rozporządzenia 1423/2013.

Dodatkowo w tabeli nr 4 zaprezentowane zostały referencje pomiędzy pozycjami funduszy własnych Grupy, jak również stosowanymi filtrami i odliczeniami od tych funduszy oraz pozycjami sprawozdania z sytuacji finansowej w sprawozdaniu finansowym.

Tabela 4. Fundusze własne wykorzystane do obliczenia współczynników kapitałowych w ujęciu skonsolidowanym (w tys. zł).

		31.12.2018	REFERENCJA
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: INSTRUMENTY I KAPITAŁY REZERWOWE			
1	Instrumenty kapitałowe i związane z nim akcje emisyjne	9 399 691	Tab. 1 pkt P.12 i pkt P.13.1
2	Zyski zatrzymane (skorygowane), w tym:	236 834	
	Zyski zatrzymane	-614 292	Tab. 1 pkt P.14.1
	Korekty dotyczące złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF w okresie przejściowym	851 126	
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	9 742 077	Tab. 1 pkt P.13.2 i pkt P.13.4
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	1 982 459	Tab. 1 pkt P.13.3
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	21 361 061	
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: KOREKTY REGULACYJNE			
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-40 674	
8	Wartości niematerialne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-1 458 563	Tab. 1 pkt A.12 i P.9.1
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)	-23 183	Tab. 1 pkt A.15.1
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-41 747	Tab. 1 pkt P.13.4.1
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-1 564 167	
29	Kapitał podstawowy Tier I	19 796 894	
KAPITAŁ DODATKOWY TIER I: INSTRUMENTY			
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	-	
KAPITAŁ DODATKOWY TIER I: KOREKTY REGULACYJNE			
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	-	
44	Kapitał dodatkowy Tier I	-	
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	19 796 894	
KAPITAŁ TIER II: INSTRUMENTY I REZERWY			
46	Instrumenty kapitałowe i związane z nim akcje emisyjne	2 000 000	Tab. 1 pkt P.8
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	2 000 000	
KAPITAŁ TIER II: KOREKTY REGULACYJNE			
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	-	
58	Kapitał Tier II	2 000 000	
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	21 796 894	
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	125 179 118	

		31.12.2018	REFERENCJA
WSPÓLCZYNNIKI I BUFORY KAPITAŁOWE			
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,81	
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,81	
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,41	
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	5,36	
65	w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,87	
66	w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0,01	
67	w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	2,73	
67a	w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym	0,75	
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	9,40	
KWOTY PONIŻEJ PROGÓW ODLICZEŃ (PRZED WAŻENIEM RYZYKA)			
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	79 477	Tab. 1 pkt A.8, pkt A.10 i pkt A.11
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10%, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	1 109 041	Tab. 1 pkt A.16

Szczegółowy opis głównych cech instrumentów zaliczonych do funduszy własnych zaprezentowano w tabeli nr 5.

Tabela 5. Główne cechy instrumentów zaliczonych do funduszy własnych.

	AKCJE SERII A	AKCJE SERII B	AKCJE SERII C
1 Emitent	Bank Pekao S.A.	Bank Pekao S.A.	Bank Pekao S.A.
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym			
4 Zasady przejściowe określone w Rozporządzeniu 575/2013	Tier I	Tier I	Tier I
5 Zasady określone w Rozporządzeniu 575/2013 obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub skonsolidowanym/ na poziomie jednostkowym oraz skonsolidowanym	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013
8 Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (wartość w PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	137 650 000 PLN	7 690 000 PLN	10 630 632 PLN
9 Wartość nominalna instrumentu	1,00 PLN	1,00 PLN	1,00 PLN
9a Cena emisyjna	1,00 PLN	45,00 PLN	49,00 PLN
9b Cena wykupu	-	-	-
10 Klasyfikacja księgową	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy
11 Pierwotna data emisji	21.12.1997	6.10.1998	12.12.2000
12 Wieczyste czy terminowe	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste
13 Pierwotny termin zapadalności	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu
14 Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	-	-	-
15 Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	-	-	-
16 Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	-	-	-
Kupony / dywidendy	-	-	-
17 Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda
18 Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	-	-	-
19 Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	Nie	Nie	Nie
20a W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	-	-	-
20b W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	-	-	-
21 Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie
22 Niekumulowane czy skumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane
23 Zamienne lub niezamienne	Niezamienne	Niezamienne	Niezamienne
24 Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	-	-	-
25 Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	-	-	-
26 Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	-	-	-
27 Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	-	-	-
28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-	-	-
29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-	-	-
30 Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie
31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-	-	-
32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-	-	-
33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	-	-	-
34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-	-	-
35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	-	-	-
36 Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie	Nie
37 Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	-	-	-

	AKCJE SERII D	AKCJE SERII E	AKCJE SERII F
1 Emitent	Bank Pekao S.A.	Bank Pekao S.A.	Bank Pekao S.A.
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo brytyjskie/ amerykańskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym			
4 Zasady przejściowe określone w Rozporządzeniu 575/2013	Tier I	Tier I	Tier I
5 Zasady określone w Rozporządzeniu 575/2013 obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub skonsolidowanym/ na poziomie jednostkowym oraz skonsolidowanym	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013
8 Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (wartość w PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	9 777 571 PLN	373 644 PLN	621 411 PLN
9 Wartość nominalna instrumentu	1,00 PLN	1,00 PLN	1,00 PLN
9a Cena emisyjna	49,00 PLN	55,00 PLN	108,37 PLN
9b Cena wykupu	-	-	-
10 Klasyfikacja księgowa	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy
11 Pierwotna data emisji	12.12.2000	29.08.2003	9.03.2006-14.05.2007
12 Wieczyste czy terminowe	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste
13 Pierwotny termin zapadalności	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu
14 Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	-	-	-
15 Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	-	-	-
16 Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	-	-	-
Kupony / dywidendy	-	-	-
17 Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda
18 Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	-	-	-
19 Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	Nie	Nie	Nie
20a W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	-	-	-
20b W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	-	-	-
21 Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie
22 Niekumulowane czy skumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane
23 Zamienne lub niezamienne	Niezamienne	Niezamienne	Niezamienne
24 Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	-	-	-
25 Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	-	-	-
26 Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	-	-	-
27 Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	-	-	-
28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-	-	-
29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-	-	-
30 Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie
31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-	-	-
32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-	-	-
33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	-	-	-
34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-	-	-
35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	-	-	-
36 Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie	Nie
37 Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	-	-	-

	AKCJE SERII G	AKCJE SERII H	AKCJE SERII I
1 Emitent	Bank Pekao S.A.	Bank Pekao S.A.	Bank Pekao S.A.
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016	ISIN: PLPEKAO00016
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym			
4 Zasady przejściowe określone w Rozporządzeniu 575/2013	Tier I	Tier I	Tier I
5 Zasady określone w Rozporządzeniu 575/2013 obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub skonsolidowanym/ na poziomie jednostkowym oraz skonsolidowanym	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013	Akcje zwykłe, Art. 50 Rozporządzenia 575/2013
8 Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (wartość w PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	603 377 PLN	359 840 PLN	94 763 559 PLN
9 Wartość nominalna instrumentu	1,00 PLN	1,00 PLN	1,00 PLN
9a Cena emisyjna	123,06 PLN	66,00 PLN	256,69 PLN
9b Cena wykupu	-	-	-
10 Klasyfikacja księgową	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy
11 Pierwotna data emisji	6.02.2008-24.01.2013	12.08.2004	29.11.2007
12 Wieczyste czy terminowe	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste
13 Pierwotny termin zapadalności	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu	Bez określonego terminu
14 Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	-	-	-
15 Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	-	-	-
16 Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	-	-	-
Kupony / dywidendy	-	-	-
17 Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda	Zmienna dywidenda
18 Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	-	-	-
19 Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	Nie	Nie	Nie
20a W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	-	-	-
20b W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	-	-	-
21 Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie
22 Niekumulowane czy skumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane
23 Zamienne lub niezamienne	Niezamienne	Niezamienne	Niezamienne
24 Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	-	-	-
25 Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	-	-	-
26 Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	-	-	-
27 Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	-	-	-
28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-	-	-
29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-	-	-
30 Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie
31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-	-	-
32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-	-	-
33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	-	-	-
34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-	-	-
35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	-	-	-
36 Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie	Nie
37 Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	-	-	-

	OBLIGACJE SERII A	OBLIGACJE SERII B	OBLIGACJE SERII C
1 Emitent	Bank Pekao S.A.	Bank Pekao S.A.	Bank Pekao S.A.
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	ISIN: PLPEKAO00289	ISIN: PLPEKAO00297	ISIN: PLPEKAO00305
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym			
4 Zasady przejściowe określone w Rozporządzeniu 575/2013	Tier II	Tier II	Tier II
5 Zasady określone w Rozporządzeniu 575/2013 obowiązujące po okresie przejściowym	Tier II	Tier II	Tier II
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub skonsolidowanym/ na poziomie jednostkowym oraz skonsolidowanym	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany	Jednostkowy / Skonsolidowany
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	Obligacje podporządkowane, Art. 62 Rozporządzenia 575/2013	Obligacje podporządkowane, Art. 62 Rozporządzenia 575/2013	Obligacje podporządkowane, Art. 62 Rozporządzenia 575/2013
8 Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (wartość w PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	1 250 000 000 PLN	550 000 000 PLN	200 000 000 PLN
9 Wartość nominalna instrumentu	1 000,00 PLN	500 000,00 PLN	500 000,00 PLN
9a Cena emisyjna	1 000,00 PLN	500 000,00 PLN	500 000,00 PLN
9b Cena wykupu	1 000,00 PLN	500 000,00 PLN	500 000,00 PLN
10 Klasyfikacja księgową	Zobowiązanie finansowe – zamortyzowany koszt	Zobowiązanie finansowe – zamortyzowany koszt	Zobowiązanie finansowe – zamortyzowany koszt
11 Pierwotna data emisji	30.10.2017	15.10.2018	15.10.2018
12 Wieczyste czy terminowe	Terminowe	Terminowe	Terminowe
13 Pierwotny termin zapadalności	29.10.2027	16.10.2028	14.10.2033
14 Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Tak	Tak	Tak
15 Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	29.10.2022, 1 250 000 000 PLN	15.10.2023, 550 000 000 PLN	15.10.2028, 200 000 000 PLN
16 Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy Kupony / dywidendy	-	-	-
17 Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Zmienny kupon	Zmienny kupon	Zmienny kupon
18 Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	Wibor 6M + marża	Wibor 6M + marża	Wibor 6M + marża
19 Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	-	-	-
20a W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	Obowiązkowe	Obowiązkowe	Obowiązkowe
20b W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	Obowiązkowe	Obowiązkowe	Obowiązkowe
21 Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie
22 Niekumulowane czy skumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane	Niekumulowane
23 Zamienne lub niezamienne	Niezamienne	Niezamienne	Niezamienne
24 Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	-	-	-
25 Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	-	-	-
26 Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	-	-	-
27 Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	-	-	-
28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-	-	-
29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-	-	-
30 Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie
31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-	-	-
32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-	-	-
33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	-	-	-
34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-	-	-
35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	Zaspokojenie w ostatniej kolejności w przypadku upadłości Emitenta lub jego likwidacji	Zaspokojenie w ostatniej kolejności w przypadku upadłości Emitenta lub jego likwidacji	Zaspokojenie w ostatniej kolejności w przypadku upadłości Emitenta lub jego likwidacji
36 Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie	Nie
37 Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	-	-	-

W kolejnych podrozdziałach omówiono główne pozycje w kapitale podstawowym Tier I i Tier II. Grupa nie posiada pozycji kapitału dodatkowego Tier I.

1.4. Kapitał podstawowy Tier I

Instrumenty kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I w kwocie 262 470 tys. zł dotyczą jedynie kapitału zakładowego Banku, jako podmiotu dominującego i jego wartość wykazana jest zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej. Liczba akcji razem wynosi 262 470 034, wszystkie akcje są akcjami zwykłymi na okaziciela w całości opłacone, o wartości nominalnej jednej akcji wynoszącej 1 zł. Ażio emisyjne związane z ww. instrumentami kapitałowymi powstałe przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej wynosi 9 137 221 tys. zł.

Zyski zatrzymane rozumiane jako zyski zatrzymane z poprzednich lat powiększone o uznane zyski z bieżącego okresu lub zyski roczne zgodnie z międzynarodowymi standardami rachunkowości wynoszą -614 292 tys. zł.

Korekty w okresie przejściowym w kwocie 851 126 tys. zł, dotyczące złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 w okresie przejściowym, powiększają kapitał podstawowy Tier I.

Zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego zweryfikowany przez biegłego rewidenta, pomniejszony o wszelkie możliwe do przewidzenia obciążenia i dywidendy, może być ujęty w kapitale podstawowym Tier I po uzyskaniu zezwolenia od Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: „KNF”). Na dzień 31 grudnia 2018 roku w tej pozycji nie została uwzględniona żadna część zysku Banku za 2018 rok.

Skumulowane inne całkowite dochody, definiowane zgodnie z międzynarodowymi standardami rachunkowości, w kwocie 202 663 tys. zł prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty.

Pozostałe kapitały rezerwowe definiowane są jako kapitały w rozumieniu mających zastosowanie standardów rachunkowości, których ujawnienie jest wymagane zgodnie z tymi standardami rachunkowości, z wyjątkiem wszelkich kwot już uwzględnionych w ramach skumulowanych innych całkowitych dochodów lub zysków zatrzymanych. Prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty i wynoszą 9 539 414 tys. zł.

Fundusze ogólnego ryzyka bankowego w kwocie 1 982 459 tys. zł są tworzone z zysku po opodatkowaniu zgodnie z Ustawą Prawo Bankowe.

1.5. Kapitał podstawowy Tier I – korekty regulacyjne

Wartości niematerialne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego), które wynoszą 1 458 563 tys. zł, pomniejszają kapitał podstawowy Tier I.

Rezerwa odzwierciedlająca wartość godziwą związaną z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne z tytułu instrumentów finansowych, które nie zostały wycenione według wartości godziwej, w tym przewidywanych przepływów pieniężnych w kwocie 41 747 tys. zł jest wyłączona z wartości skumulowanych innych całkowitych dochodów, zgodnie z art. 33 lit. a) Rozporządzenia 575/2013.

Dodatkowe korekty wartości z tytułu ostrożnej wyceny tworzone są dla wszystkich aktywów wycenianych według wartości godziwej, zgodnie z art. 34 Rozporządzenia 575/2013 i wynoszą 40 674 tys. zł.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartego na przyszłej rentowności i niewynikającego z różnic przejściowych, zgodnie z art. 36 Rozporządzenia 575/2013 pomniejszają kapitał podstawowy Tier I w kwocie 23 183 tys. zł.

1.6. Kapitał Tier II

Obligacje podporządkowane serii A zostały wyemitowane 30 października 2017 roku i są zaliczane do funduszy Tier II na podstawie zgody KNF z dnia 21 grudnia 2017 roku. Na dzień 31 grudnia 2018 roku w funduszach własnych została ujęta z ich tytułu wartość 1 250 000 tys. zł.

Obligacje podporządkowane serii B zostały wyemitowane 15 października 2018 roku i są zaliczane do funduszy Tier II na podstawie zgody KNF z dnia 16 listopada 2018 roku. Na dzień 31 grudnia 2018 roku w funduszach własnych została ujęta z ich tytułu wartość 550 000 tys. zł.

Obligacje podporządkowane serii C zostały wyemitowane 15 października 2018 roku i są zaliczane do funduszy Tier II na podstawie zgody KNF z dnia 18 października 2018 roku. Na dzień 31 grudnia 2018 roku w funduszach własnych została ujęta z ich tytułu wartość 200 000 tys. zł.

2. Wymogi kapitałowe

Celem dokonania oceny adekwatności kapitałowej jest spełnienie wymogów zawartych w obowiązujących regulacjach zewnętrznych, które mają na celu zapewnienie, aby banki utrzymywały minimalny wymagany poziom kapitału wyliczony na ogólnych zasadach. Wyliczenia regulacyjnych wymogów kapitałowych na poziomie skonsolidowanym, na dzień 31 grudnia 2018 roku, dokonano w oparciu o postanowienia Rozporządzenia 575/2013, przy zastosowaniu następujących metod (poniżej w nawiasach podano odwołanie do fragmentów Rozporządzenia 575/2013):

- metoda standardowa oceny ryzyka kredytowego (Część III, Tytuł II, Rozdział 2),
- kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych do ograniczania ryzyka kredytowego (Część III, Tytuł II, Rozdział 4),
- metoda wyceny według wartości rynkowej z tytułu ryzyka kontrahenta (Część III, Tytuł II, Rozdział 6),
- metoda standardowa oceny ryzyka szczególnego pozycji oraz metoda oparta na duracji oceny ryzyka ogólnego pozycji instrumentów dłużnych (Część III, Tytuł IV, Rozdział 2, Sekcja 2),
- metoda standardowa oceny ryzyka ogólnego i szczególnego instrumentów kapitałowych (Część III, Tytuł IV, Rozdział 2, Sekcja 3),
- metoda standardowa z tytułu wniesionych z góry wkładów do funduszu kwalifikującego się kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania (Część III, Tytuł II, Rozdział 6),
- metoda standardowa oceny ryzyka walutowego (Część III, Tytuł IV, Rozdział 3),
- metoda uproszczona oceny ryzyka cen towarów (Część III, Tytuł IV, Rozdział 4),
- metoda standardowa wyliczenia korekty wyceny kredytowej instrumentów pochodnych (Część III, Tytuł VI),
- zaawansowana metoda pomiaru ryzyka operacyjnego (Część III, Tytuł III, Rozdział 4) dla Banku oraz metoda standardowa (Część III, Tytuł III, Rozdział 3) dla spółek zależnych Banku.

Zgodnie z prawem, Grupa zobowiązana jest do utrzymywania minimalnych wartości współczynników kapitałowych na poziomie regulacyjnym Filara I wynikających z art. 92 Rozporządzenia 575/2013, Filara II wynikającego z art. 138 ust. 1 pkt. 2a Ustawy Prawo Bankowe oraz wymogu połączonego bufora określonego w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Bufor Filara II, o którym mowa powyżej, wynika z zalecenia KNF bankom posiadającym znaczący udział kredytów hipotecznych denominowanych w CHF do utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych. Pekao Bank Hipoteczny S.A., który jest podmiotem zależnym Banku, 22 października 2018 roku otrzymał zalecenie do utrzymywania dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych na poziomie 0,56 pp., który powinien składać się co najmniej w 75% z kapitału Tier I (co odpowiada 0,42 pp.). Bank ze względu na mały udział walutowych kredytów hipotecznych w portfelu kredytowym nie otrzymał analogicznego zalecenia od Komisji Nadzoru Finansowego. Wpływ dodatkowego wymogu kapitałowego nałożonego na Pekao Bank Hipoteczny S.A. na skonsolidowany wymóg kapitałowy wynosi 0,01 pp. dla łącznego współczynnika kapitałowego oraz 0,0075 pp. dla współczynnika kapitału Tier I.

Szczegóły dotyczące wymogu połączonego bufora zostały przedstawione w rozdziale 3 Ujawnień.

Minimalna wartość wskaźników kapitałowych jakie zobowiązana jest utrzymywać Grupa:

- Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1): 9,87%,
- Współczynnik kapitału Tier I (T1): 11,37%,
- Łączny współczynnik kapitałowy (TCR): 13,37%.

Wartość aktywów ważonych ryzykiem oraz wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka na dzień 31 grudnia 2018 roku prezentuje tabela nr 6 (zgodna z wzorem EU OV1 przedstawionym w Wytocznych EBA/GL/2016/11) oraz rysunek nr 1.

Wartości poszczególnych współczynników kapitałowych prezentuje tabela nr 7.

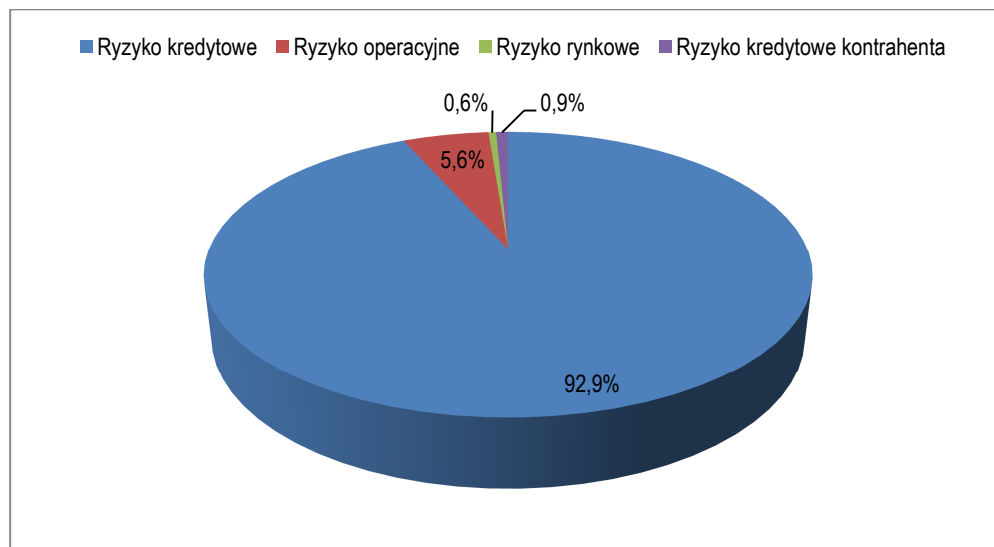
Tabela 6. Aktywa ważone ryzykiem i regulacyjne wymogi kapitałowe (w tys. zł).

TYTUŁ	AKTYWA WAŻONE RYZYKIEM		WYMÓG KAPITAŁOWY
	31.12.2018	30.09.2018	31.12.2018
1 Ryzyko kredytowe (z wyjątkiem ryzyka kredytowego kontrahenta)	116 222 449	114 541 538	9 297 796
2 w tym metoda standardowa	116 222 449	114 541 538	9 297 796
3 w tym podstawowa metoda IRB (FIRB)	-	-	-
4 w tym zaawansowana metoda IRB (AIRB)	-	-	-
5 w tym metoda IRB kapitału zgodnie z uproszczoną metodą ryzyka ważonego lub metodą modeli wewnętrznych	-	-	-
6 Ryzyko kredytowe kontrahenta	1 113 681	1 743 449	89 094
7 w tym metoda wyceny według wartości rynkowej	983 640	1 300 038	78 691
8 w tym wycena pierwotnej wartości ekspozycji	-	-	-
9 w tym metoda standardowa	-	-	-
10 w tym metoda modeli wewnętrznych (IMM)	-	-	-
11 w tym kwota ekspozycji z tytułu swoich wkładów do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	1 507	1 107	121
12 w tym aktualizacja wyceny kredytowej	128 533	442 304	10 283
13 Ryzyko rozliczenia	-	-	-
14 Ekspozycje sekurytyzacyjne w portfelu bankowym (po uwzględnieniu ograniczenia)	-	-	-
15 w tym metoda IRB	-	-	-
16 w tym metoda formuły nadzorczej (SFA) IRB	-	-	-
17 w tym metoda wewnętrznych oszacowań (IAA)	-	-	-
18 w tym metoda standardowa	-	-	-
19 Ryzyko rynkowe	791 177	699 260	63 294
20 w tym metoda standardowa	791 177	699 260	63 294
21 w tym metoda modeli wewnętrznych	-	-	-
22 Duże ekspozycje	-	-	-
23 Ryzyko operacyjne	7 051 811	7 051 811	564 145
24 w tym metoda wskaźnika bazowego	-	-	-
25 w tym metoda standardowa	1 422 240	1 422 240	113 780
26 w tym metoda zaawansowanego pomiaru	5 629 571	5 629 571	450 366
27 Kwoty poniżej progów dla odliczenia (podlegające wadze ryzyka 250%)	2 273 485	2 522 466	181 879
28 Korekta dla dolnej granicy	-	-	-
29 Łącznie	125 179 118	124 036 058	10 014 329

Tabela 7. Współczynniki kapitałowe (w tys. zł).

	31.12.2018
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	125 179 118
Kapitał podstawowy Tier I	19 796 894
Kapitał Tier II	2 000 000
Łączny kapitał (Tier I i Tier II)	21 796 894
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)	15,81
Współczynnik kapitału Tier I (%)	15,81
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	17,41

Rysunek 1. Regulacyjne wymogi kapitałowe.

3. Instrumenty nadzoru makroostrożnościowego

Od 1 stycznia 2016 roku weszła w życie Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym. Zgodnie z tą ustawą, na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa posiadała następujące bufor:

1. Wskaźnik bufora zabezpieczającego w wysokości 1,875%, którego wartość wynika z art. 84 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym,
2. Wskaźnik bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,75%,
3. Wskaźnik bufora antycyklicznego specyficznego dla instytucji w wysokości 0,0059%,
4. Wskaźnik bufora ryzyka systemowego w wysokości 2,73% (wskaźnik bufora ryzyka systemowego wynosi 3% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko dla wszystkich ekspozycji znajdujących się wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

W dniu 31 lipca 2018 roku KNF, działając na podstawie art. 46 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym, nałożyła na Bank na zasadzie indywidualnej i skonsolidowanej, bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości równoważnej 0,75% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 Rozporządzenia 575/2013.

Od dnia 1 stycznia 2016 roku wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych w drodze rozporządzenia. Na dzień 31 grudnia 2018 roku takie rozporządzenie nie zostało wydane.

Grupa wylicza wskaźnik bufora antycyklicznego specyficznego dla danej instytucji uwzględniając w wyliczeniach wartość wszystkich ekspozycji kredytowych w innych krajach i odpowiedniej dla tych krajów wartości bufora antycyklicznego.

Tabela nr 8 prezentuje informację dotyczącą rozkładu geograficznego odnośnych ekspozycji kredytowych, zgodnie z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/1555 z dnia 28 maja 2015 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania przez instytucje wymogu w zakresie bufora antycyklicznego (art. 440. Rozporządzenia 575/2013).

Tabela 8. Rozkład geograficzny odnośnych ekspozycji kredytowych na potrzeby obliczania bufora antycyklicznego (w tys. zł).

31.12.2018	OGÓLNE EKSPOZYCJE KREDYTOWE		EKSPOZYCJA ZALICZANA DO PORTFELA HANDLOWEGO		EKSPOZYCJA SEKURTYZACYJNA			WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH			WAGI STOSOWANE PRZY WYMOGU W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH	WSKAŹNIK BUFORA ANTICYKLICZNEGO (%)
	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI WEDŁUG METODY IRB	SUMA DŁUGICH I KRÓTKICH POZYCJI PORTFELA HANDLOWEGO	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI ZALICZONYCH DO PORTFELA HANDLOWEGO WEDŁUG METODY MODELII WEWNĘTRZNYCH	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI WEDŁUG METODY IRB	Z CZEGO: OGÓLNE EKSPOZYCJE KREDYTOWE	Z CZEGO: EKSPOZYCJE ZALICZONE DO PORTFELA HANDLOWEGO	Z CZEGO: EKSPOZYCJE SEKURTYZACYJNE	OGÓLEM		
	010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120
010	Podział według państwa											
PL	Polska	146 645 075	-	20 010 002	-	-	8 714 366	4 174	-	8 718 541	0,98	0,00
ES	Hiszpania	482 939	-	-	-	-	38 627	-	-	38 627	0,00	0,00
LU	Luksemburg	301 768	-	-	-	-	24 138	-	-	24 138	0,00	0,00
IT	Włochy	275 446	-	-	-	-	31 330	-	-	31 330	0,00	0,00
DE	Niemcy	224 344	-	-	-	-	13 800	-	-	13 800	0,00	0,00
SE	Szwecja	208 738	-	-	-	-	16 704	-	-	16 704	0,00	2,00
GB	Wielka Brytania	201 954	-	-	-	-	16 908	-	-	16 908	0,00	1,00
HR	Chorwacja	124 904	-	-	-	-	10 041	-	-	10 041	0,00	-
US	Stany Zjednoczone	105 482	-	-	-	-	8 167	-	-	8 167	0,00	0,00
IE	Irlandia	101 371	-	-	-	-	215	-	-	215	0,00	-
CH	Szwajcaria	94 717	-	-	-	-	7 242	-	-	7 242	0,00	0,00
NL	Holandia	88 633	-	-	-	-	4 682	-	-	4 682	0,00	0,00
FR	Francja	77 971	-	-	-	-	6 058	-	-	6 058	0,00	0,00
TR	Turcja	46 978	-	-	-	-	5 320	-	-	5 320	0,00	0,00
BS	Bahamy	36 598	-	-	-	-	2 928	-	-	2 928	0,00	-
CY	Cypr	31 538	-	-	-	-	2 516	-	-	2 516	0,00	-
IL	Izrael	20 131	-	-	-	-	1 609	-	-	1 609	0,00	-
SI	Słowenia	18 596	-	-	-	-	1 479	-	-	1 479	0,00	-
AT	Austria	18 270	-	-	-	-	1 479	-	-	1 479	0,00	0,00
LI	Lichtenstein	11 563	-	-	-	-	882	-	-	882	0,00	-
BE	Belgia	11 499	-	-	-	-	908	-	-	908	0,00	0,00
CZ	Republika Czeska	9 018	-	-	-	-	719	-	-	719	0,00	1,00
NO	Norwegia	7 672	-	-	-	-	581	-	-	581	0,00	2,00
UA	Ukraina	4 960	-	-	-	-	312	-	-	312	0,00	-

31.12.2018	OGÓLNE EKSPozyCJE KREDYTOWE		EKSPozyCJA ZALICZANA DO PORTFELA HANDLOWEGO		EKSPozyCJA SEKURTYZACYJNA			WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH			WAGI STOSOWANE PRZY WYMOGU W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH	WSKAŹNIK BUFORA ANTYCYKLICZNEGO (%)
	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY IRB	SUMA DŁUGICH I KRÓTKICH POZYCJI PORTFELA HANDLOWEGO	WARTOŚĆ EKSPozyCJI ZALICZONYCH DO PORTFELA HANDLOWEGO WEDŁUG METODY MODELI WEWNĘTRZNYCH	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY IRB	Z CZEGO: OGÓLNE EKSPozyCJE KREDYTOWE	Z CZEGO: EKSPozyCJE ZALICZONE DO PORTFELA HANDLOWEGO	Z CZEGO: EKSPozyCJE SEKURTYZACYJNE	OGÓLEM		
	010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120
LT Litwa	2 157	-	-	-	-	-	163	-	-	163	0,00	0,50
SK Słowacja	2 103	-	-	-	-	-	114	-	-	114	0,00	1,25
RU Rosja	1 905	-	-	-	-	-	449	-	-	449	0,00	0,00
RO Rumunia	1 873	-	-	-	-	-	273	-	-	273	0,00	-
BA Bośnia i Hercegowina	1 290	-	-	-	-	-	103	-	-	103	0,00	-
BY Białoruś	1 266	-	-	-	-	-	107	-	-	107	0,00	-
HU Węgry	1 205	-	-	-	-	-	172	-	-	172	0,00	-
TW Tajwan	1 188	-	-	-	-	-	95	-	-	95	0,00	-
FI Finlandia	988	-	-	-	-	-	187	-	-	187	0,00	-
ID Indonezja	964	-	-	-	-	-	77	-	-	77	0,00	0,00
KR Republika Korei	797	-	-	-	-	-	62	-	-	62	0,00	0,00
LV Łotwa	441	-	-	-	-	-	136	-	-	136	0,00	-
TN Tunezja	433	-	-	-	-	-	35	-	-	35	0,00	-
TH Tajlandia	428	-	-	-	-	-	34	-	-	34	0,00	-
GR Grecja	422	-	-	-	-	-	7 919	-	-	7 919	0,00	-
DK Dania	348	-	-	-	-	-	81	-	-	81	0,00	0,00
MT Malta	327	-	-	-	-	-	20	-	-	20	0,00	-
ZA Republika Południowej Afryki	254	-	-	-	-	-	24	-	-	24	0,00	0,00
AE Zjednoczone Emiraty Arabskie	237	-	-	-	-	-	19	-	-	19	0,00	-
CA Kanada	232	-	-	-	-	-	24	-	-	24	0,00	-
EC Ekwador	168	-	-	-	-	-	20	-	-	20	0,00	-
IS Islandia	129	-	-	-	-	-	8	-	-	8	0,00	1,25
MA Maroko	90	-	-	-	-	-	7	-	-	7	0,00	-
IN Indie	76	-	-	-	-	-	9	-	-	9	0,00	-
PT Portugalia	66	-	-	-	-	-	4	-	-	4	0,00	-
NG Nigeria	44	-	-	-	-	-	3	-	-	3	0,00	-

31.12.2018	OGÓLNE EKSPozyCJE KREDYTOWE		EKSPozyCJA ZALICZANA DO PORTFELA HANDLOWEGO		EKSPozyCJA SEKURTYZACYJNA			WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH			WAGI STOSOWANE PRZY WYMogu W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH	WSKAŹNIK BUFORA ANTYCYKLICZNEGO (%)	
	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY IRB	SUMA DŁUGICH I KRÓTKICH POZYCJI PORTFELA HANDLOWEGO	WARTOŚĆ EKSPozyCJI ZALICZONYCH DO PORTFELA HANDLOWEGO WEDŁUG METODY MODELI WEWNĘTRZNYCH	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY STANDARDOWEJ	WARTOŚĆ EKSPozyCJI WEDŁUG METODY IRB	Z CZEGO: OGÓLNE EKSPozyCJE KREDYTOWE	Z CZEGO: EKSPozyCJE ZALICZONE DO PORTFELA HANDLOWEGO	Z CZEGO: EKSPozyCJE SEKURTYZACYJNE	OGÓLEM			
	010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120	
PH	Filipiny	36	-	-	-	-	-	2	-	-	2	0,00	-
VG	Brytyjskie Wyspy Dziewicze	34	-	-	-	-	-	3	-	-	3	0,00	-
DZ	Algieria	32	-	-	-	-	-	2	-	-	2	0,00	-
MC	Monako	29	-	-	-	-	-	2	-	-	2	0,00	-
NP	Nepal	23	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
HK	Hong Kong	18	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	1,875
MD	Moldawia	18	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
GE	Gruzja	16	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
AD	Andora	12	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
BG	Bułgaria	11	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
BZ	Belize	10	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
EG	Egipt	7	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
NZ	Nowa Zelandia	7	-	-	-	-	-	1	-	-	1	0,00	-
QA	Katar	7	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
BR	Brazylia	5	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	0,00
SC	Seszele	5	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
UZ	Uzbekistan	4	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
AM	Armenia	3	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
AZ	Azerbejdżan	3	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
AF	Afganistan	2	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
AU	Australia	2	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
KZ	Kazachstan	2	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
CL	Chile	1	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
RS	Serbia	1	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
VE	Wenezuela	1	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0,00	-
020	Ogółem	149 169 885	-	20 010 002	-	-	8 921 174	4 174	-	8 925 349	1,00		

Tabela nr 9 prezentuje kwotę specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego.

Tabela 9. Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego (w tys. zł).

		31.12.2018
010	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	125 179 118
020	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego (%)	0,0059
030	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	7 353

4. Informacje w zakresie ryzyka

4.1. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem

Strategia zarządzania ryzykiem określa główne elementy podejścia do ryzyka stosowanego przez Bank i Grupę, wynikającego z przyjętej strategii biznesowej. Strategia zarządzania ryzykiem definiuje cele oraz towarzyszące im zasady zarządzania ryzykiem, docelową strukturę ryzyka związanego z prowadzoną działalnością oraz akceptowany poziom ryzyka (apetyt na ryzyko).

Stosowane przez Bank i Grupę zasady zarządzania ryzykiem mają na celu osiągnięcie wyznaczonych celów biznesowych przy zachowaniu stabilnych stóp zwrotu z zaangażowanego kapitału. W tym celu Bank/Grupa zabezpiecza się przed ryzykiem poprzez identyfikowanie i – jeżeli jest to uzasadnione – unikanie, a jeśli nie – podejmowanie i ograniczanie każdego rodzaju ryzyka mającego wpływ na prowadzoną działalność. Wprowadzenie nowego produktu, podjęcie nowego rodzaju działalności oraz realizacja nowego projektu są poprzedzane analizą związanego z nimi ryzyka. Należy podkreślić, że Bank i Grupa koncentrują swoją działalność w obszarach, w zakresie których posiadają znaczące doświadczenie pozwalające na ocenę związanego z nimi ryzyka,

System zarządzania ryzykiem, wynikający bezpośrednio z przyjętej strategii zarządzania ryzykiem, zorganizowany jest na trzech, wzajemnie niezależnych, poziomach:

- pierwszym, na który składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku,
- drugim, na który składają się: zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych oraz niezależnie od nich działalność Departamentu Zgodności,
- trzecim, stanowiącym działanie Departamentu Audytu Wewnętrznego, dokonującego regularnych niezależnych przeglądów systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.

Rada Nadzorcza nadzoruje proces zarządzania ryzykiem i zatwierdza apetyt na ryzyko. Zarząd Banku odpowiada za realizowanie strategii zarządzania ryzykiem. Wiceprezes Zarządu Banku nadzorujący Pion Zarządzania Ryzykami nadzoruje zarządzanie ryzykami istotnymi, występującymi w działalności Banku/Grupy i odpowiada za dostarczanie Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku kompleksowych informacji o aktualnym profilu ryzyka Banku/Grupy.

4.1.1. Procesy zarządzania ryzykiem

W Banku i Grupie identyfikowane są aktualnie następujące ryzyka istotne:

- ryzyko kredytowe – ryzyko nieoczekiwanej zmiany wiarygodności kredytowej kredytobiorcy, która mogłaby spowodować zmianę wartości ekspozycji kredytowej wobec tego kredytobiorcy,
- ryzyko rynkowe – ryzyko poniesienia strat w pozycjach bilansowych i pozabilansowych spowodowanych zmianami cen rynkowych,
- ryzyko operacyjne – ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych,
- ryzyko płynności – ryzyko polegające na tym, że Bank może okazać się niezdolny do wywiązywania się ze swych zobowiązań płatniczych (w formie wypłaty środków pieniężnych lub dostawy instrumentu finansowego), niezależnie od tego, czy były one oczekiwane czy nieoczekiwane, bez narażenia wyników bieżącej działalności lub swej kondycji finansowej,
- ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej – ryzyko nadmiernego wzrostu ekspozycji kredytowych w stosunku do funduszy własnych Banku (Tier I),

- ryzyko braku zgodności – ryzyko sankcji prawnych bądź regulacyjnych, strat finansowych lub utraty reputacji, na jakie narażony jest Bank w wyniku nieprzestrzegania przepisów prawa, zaleceń regulatorów lub przyjętych przez Bank standardów postępowania mających zastosowanie w jego działalności,
- ryzyko reputacji – obecne lub przewidywane ryzyko dla przychodów i kapitału wynikające z negatywnego odbioru wizerunku instytucji finansowej przez klientów, kontrahentów, akcjonariuszy, inwestorów, regulatorów,
- ryzyko biznesowe – ryzyko niekorzystnych, niespodziewanych zmian w wolumenie działalności i/lub poziomie marż, które nie są spowodowane ryzykiem kredytowym, rynkowym ani operacyjnym. Elementem ryzyka biznesowego jest ryzyko strategiczne, czyli ryzyko poniesienia strat z tytułu decyzji lub radykalnych zmian w otoczeniu biznesowym, niewłaściwej realizacji decyzji, braku reakcji na zmiany w otoczeniu biznesowym, np. na zmianę trendu w cyklu ekonomicznym,
- ryzyko zmian warunków makroekonomicznych – ryzyko zmian otoczenia makroekonomicznego, które może mieć wpływ na przyszłe wymogi kapitałowe bądź poziom funduszy własnych,
- ryzyko nieruchomości własnych – ryzyko strat wynikających z rynkowych fluktuacji wartości portfela składającego się z nieruchomości Grupy. Ryzyko nieruchomości nie obejmuje nieruchomości przejętych jako zabezpieczenie,
- ryzyko inwestycji finansowych – ryzyko nieoczekiwanych, niekorzystnych zmian wartości zaangażowań kapitałowych Banku (w akcje i udziały) w podmioty nie należące do Grupy,
- ryzyko modeli – ryzyko poniesienia przez Bank straty spowodowanej błędnymi wynikami modeli stosowanych w Banku, błędnym opracowaniem modeli, nieprawidłowym wdrożeniem bądź funkcjonowaniem modeli.
- ryzyko działalności bancassurance – ryzyko wynikające z działalności związanej z oferowaniem produktów ubezpieczeniowych.

Dla wszystkich ryzyk uznanych za istotne funkcjonuje w Banku proces zarządzania ryzykiem uwzględniający etapy: identyfikacji, pomiaru, kontroli, monitorowania i raportowania. Etapy te, wraz z wymaganymi informacjami podlegającymi ujawnieniu, zostały opisane w dalszych podrozdziałach w odniesieniu do rodzajów ryzyka, które odgrywają najistotniejszą rolę w działalności Banku i Grupy, czyli ryzyka kredytowego, rynkowego/stopy procentowej w księdze bankowej, operacyjnego i płynności oraz dodatkowo ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej.

4.1.2. Struktura i organizacja funkcji zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem w Banku i Grupie ma całościowy i skonsolidowany charakter. Obejmuje ono wszystkie jednostki organizacyjne Banku oraz spółki zależne.

W zakresie zarządzania ryzykiem Rada Nadzorcza jest odpowiedzialna za zatwierdzanie strategii zarządzania ryzykiem, obejmującej cele i główne zasady zarządzania ryzykiem, z uwzględnieniem apetytu na ryzyko oraz za monitorowanie jej przestrzegania. Rada Nadzorcza dokonuje oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem, czuwa nad zachowaniem zgodności polityki w zakresie podejmowania różnych rodzajów ryzyka ze strategią działania i planem finansowym Banku. Radę Nadzorczą wspiera w działaniu Komitet ds. Ryzyka, do którego najważniejszych obowiązków należy opiniowanie całościowej bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka oraz raportów dotyczących profilu ryzyka oraz realizacji strategii zarządzania ryzykiem (w 2018 roku odbyły się 3 posiedzenia Komitetu).

Zarząd Banku odpowiedzialny jest za osiągnięcie celów strategicznych zarządzania ryzykiem. W gestii Zarządu Banku leży opracowanie, wdrożenie oraz regularna aktualizacja formalnych strategii i procedur dotyczących systemu zarządzania ryzykiem, w tym określenie apetytu na ryzyko Banku i Grupy. Zarząd jest odpowiedzialny za efektywne działanie systemu zarządzania ryzykiem i jego usprawnianie poprzez wprowadzanie niezbędnych korekt w razie zmiany poziomu ryzyka w działalności Banku i Grupy, czynników otoczenia gospodarczego oraz nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemów i procesów. Zarząd Banku czuwa nad zapewnieniem wdrożenia odpowiednich procedur i regulacji wewnętrznych obejmujących wszystkie istotne rodzaje ryzyka związane z działalnością Banku i Grupy, dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka. Zarząd Banku odpowiada także za wprowadzenie odpowiedniej struktury organizacyjnej dla potrzeb zarządzania ryzykiem i ustanowienia zasad raportowania przez właściwe jednostki organizacyjne, w tym zasad raportowania do Rady Nadzorczej.

Działania Zarządu Banku w zakresie zarządzania ryzykiem wspierają komitety:

- Komitet Kredytowy Banku, który pełni ważną rolę w zarządzaniu ryzykiem kredytowym - podejmuje decyzje kredytowe, wydaje rekomendacje i opinie dla planowanych transakcji kredytowych, w tym restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych oraz definiuje strategię finansowania wybranych sektorów gospodarki (w 2018 roku odbyło się łącznie 57 spotkań);
- Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka, pełniący istotną rolę w zarządzaniu ryzykiem rynkowym, stopy procentowej i płynności oraz zarządzaniu adekwatnością kapitałową (w 2018 roku odbyły się łącznie 23 spotkania w trybie obiegowym i stacjonarnym);

- Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego, wspierający Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka w zakresie bieżącego monitorowania i analiz ryzyka płynności i ryzyka rynkowego (spotkania Komitetu odbywają się co tydzień);
- Komitet Ryzyka Operacyjnego, który czuwa nad procesem zarządzania ryzykiem operacyjnym, ocenia strategię zarządzania tym ryzykiem oraz monitoruje ryzyko operacyjne na poziomie Grupy (w 2018 roku odbyło się łącznie 10 spotkań w trybie obiegowym i stacjonarnym);
- Komitet Ryzyka Modeli, pełniący funkcję doradczą i wspierający Zarząd Banku w zakresie zarządzania ryzykiem modeli oraz zarządzania modelami (w 2018 roku odbyło się łącznie 7 spotkań w trybie obiegowym i stacjonarnym).

Zasady zarządzania każdym z rodzajów ryzyka są określone wewnętrznymi procedurami oraz założeniami polityki kredytowej, polityki inwestycyjnej oraz strategii i polityki ryzyka operacyjnego akceptowanymi corocznie przez Zarząd Banku i zatwierdzanymi przez Radę Nadzorczą. Szczegółowe raporty dotyczące ryzyka kredytowego, ryzyka płynności, ryzyka rynkowego oraz ryzyka operacyjnego są przedstawiane Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

4.1.3. Systemy pomiaru i raportowania ryzyka

Proces pomiaru i oceny ryzyka pozwala przełożyć poziom ryzyka, na jakie narażony jest Bank/Grupa, na wskaźnik ilościowy. Dostarcza on istotnych podstaw do podejmowania decyzji na dalszych etapach zarządzania ryzykiem, takich jak planowanie, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka. Stosowane sposoby pomiaru zostały opisane w rozdziałach poświęconych poszczególnym ryzykom, natomiast metody szacowania kapitału ekonomicznego opisano w rozdziale 4.7. poświęconym ocenie adekwatności kapitałowej.

Kontrola, monitorowanie i raportowanie ryzyka stanowią integralne części aktywnego podejścia do ryzyka. Za kontrolę poszczególnych ryzyk oraz ich monitorowanie i raportowanie odpowiedzialne są dedykowane jednostki Banku niezależne od jednostek podejmujących ryzyko.

W Banku funkcjonuje System Informacji Zarządczej, którego zadaniem jest przygotowanie i dostarczanie aktualnej, poprawnej i wszechstronnej informacji o sytuacji Banku (w szczególności o ryzyku ponoszonym w związku z działalnością Banku) dla członków Zarządu, Rady Nadzorczej i kadry kierowniczej oraz upoważnionych pracowników odpowiedzialnych za wybrane obszary działalności Banku. Zadaniem Systemu Informacji Zarządczej jest zapewnienie dostępu do informacji w przejrzystej formie i układzie umożliwiającym prawidłową ocenę działalności jednostek organizacyjnych i wyciągnięcie wniosków praktycznych. Raportowanie ryzyka zawiera rzetelne, dokładne i aktualne dane oraz dostarcza wykorzystywanych w zarządzaniu ryzykiem informacji na temat rodzajów, wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku. Raportowanie to w szczególności służy ocenie skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku i monitorowaniu przestrzegania ustanowionych limitów.

4.1.4. Strategia w zakresie zabezpieczania i ograniczania ryzyka

Podstawowym narzędziem zabezpieczania i ograniczania ryzyka są limity ryzyka. Bank stosuje sformalizowane limity ograniczające ryzyko i określa zasady postępowania w przypadku przekroczenia tychże limitów, a obowiązujący system informacji zarządczej umożliwia monitorowanie poziomu ryzyka. W przypadku osiągnięcia ustalonego limitu, odpowiedzialna jednostka, wskazana w odpowiedniej polityce zarządzania ryzykiem, ma obowiązek podjęcia środków zaradczych w celu zabezpieczenia Banku/Grupy przed tym ryzykiem oraz przed przekroczeniem przez nie poziomu ustalonego przez Zarząd Banku lub inne uprawnione ciało. W tym celu stosowane są metody ograniczania ryzyka określone w odpowiednich politykach zarządzania ryzykiem.

Dalsze informacje na temat zabezpieczania/ograniczania poszczególnych rodzajów ryzyka znajdują się w rozdziałach dedykowanych poszczególnym ryzykom.

4.1.5. Testy warunków skrajnych

W Banku przeprowadzane są regularnie Testy Warunków Skrajnych (stress-testy). Testy warunków skrajnych są istotnym elementem pomiaru ryzyka, ponieważ pokazują, jak w ekstremalnej sytuacji ekonomicznej może zmaterializować się potencjalne ryzyko. Dodatkowo testy warunków skrajnych zapewniają rzetelną ocenę ryzyka.

Bank przeprowadza w szczególności makroekonomiczne testy weryfikujące sytuację finansową Banku, w tym adekwatność kapitałową, płynność oraz dochodowość Banku w przypadku realizacji scenariuszy makroekonomicznych. Makroekonomiczne testy warunków skrajnych przeprowadzane są w ramach procesu budżetowego lub w ramach opracowywania wieloletnich planów finansowych. Dodatkowo proces pomiaru ryzyka wspierany jest przez dedykowane testy warunków skrajnych, służące ocenie ryzyka oraz kapitału ekonomicznego. Testy te są przeprowadzane z częstotliwością od dziennej do kwartalnej/rocznej, w zależności od specyfiki danego rodzaju ryzyka.

Bardziej szczegółowe informacje odnośnie testów warunków skrajnych dla poszczególnych rodzajów ryzyka znajdują się w rozdziałach dedykowanych tym ryzykom.

4.1.6. Apetyt na ryzyko

Apetyt na ryzyko określa poziom ryzyka, jaki Grupa jest gotowa zaakceptować dla potrzeb realizacji celów strategicznych i planu biznesowego przy uwzględnieniu potrzeb interesariuszy, wielkości kapitału oraz wymogów regulacyjnych. Apetyt na ryzyko określony jest w pięciu uzupełniających się obszarach: adekwatność kapitałowa, płynność, jakość aktywów, rentowność oraz ryzyko rynkowe.

W ramach każdego z obszarów wybrane zostały reprezentatywne wskaźniki, które są pogrupowane zgodnie z ich istotnością dla Banku. Dla każdego wskaźnika został ustalony limit, poziom ostrzegawczy i/ lub docelowy. Limit, dostosowany do wielkości i profilu ryzyka, stanowi ograniczenie, które nie powinno zostać przekroczone; poziom docelowy – wartość, powyżej której Bank powinien funkcjonować normalnie; zaś poziom ostrzegawczy ustanawiany jest pomiędzy nimi.

Poziomy docelowe, ostrzegawcze i limity określają także tzw. system świateł drogowych (traffic light system), w których funkcjonuje Bank. Obejmuje on: strefę świateł zielonych, która wyznacza optymalną relację ryzyka do dochodu w ramach zamierzeń budżetowych, strefę świateł żółtych wyznaczającą bufor bezpieczeństwa pozwalające na przywrócenie pożądanego profilu ryzyka w przypadku nieprzewidzianych wydarzeń oraz strefę świateł czerwonych, która stanowi granicę tolerancji na ryzyko Banku (i aktywuje Plan Naprawy).

Miary apetytu na ryzyko wraz z ich ograniczeniami, wyznaczające granice dla planu finansowego przygotowanego na następny rok, są ostatecznie akceptowane wraz z budżetem przez Zarząd Banku i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą. Wyższa kadra kierownicza dąży do osiągnięcia wyznaczonych celów biznesowych przy jednoczesnym utrzymaniu ryzyka na poziomie zgodnym z przyjętym apetytem na ryzyko.

Ograniczenia apetytu na ryzyko uwzględnione są także w odpowiednich politykach/strategiach kapitałowych i ryzyka i w planie finansowym. Przekładają one ogólne wytyczne apetytu na ryzyko w szczegółowy system zasad i limitów.

Wskaźniki apetytu na ryzyko są monitorowane miesięcznie i raportowane miesięcznie Zarządowi Banku a kwartalnie Radzie Nadzorczej Banku. Niezależnie od powyższego, poszczególne miary apetytu na ryzyko są również monitorowane i raportowane w ramach raportów ryzyka/kapitałowych oraz raportów dotyczących realizacji planu finansowego.

Apetyt na ryzyko jest co do zasady określany na cały rok. W uzasadnionych przypadkach może zostać dostosowany w trakcie roku. W szczególności apetyt na ryzyko podlega potwierdzeniu/aktualizacji w razie rewizji budżetu.

4.1.7. System Kontroli Wewnętrznej

Bank i Grupa posiadają System Kontroli Wewnętrznej dostosowany do struktury organizacyjnej Banku/Grupy, obejmującej departamenty centralne, oddziały i podmioty zależne. Pisemne procedury kontroli wewnętrznej akceptowane są przez Zarząd Banku i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Banku. System Kontroli Wewnętrznej Banku zorganizowany jest na trzech poziomach (liniach obrony):

1. Pierwsza linia obrony: zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku. Funkcja zarządzania operacyjnego jest sprawowana przez jednostki, których działalność wiąże się z podejmowaniem ryzyka. Są one odpowiedzialne za utrzymywanie efektywnych mechanizmów kontrolnych i ich przestrzeganie oraz za wykonywanie procedur w zakresie zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej w ramach codziennej pracy. Jednostki te identyfikują, oceniają, kontrolują, monitorują i raportują zidentyfikowane ryzyka lub nieprawidłowości oraz podejmują działania ograniczające ryzyko, kierując procesem projektowania i wdrażania np. wewnętrznych regulacji i procedur oraz zapewniają ich zgodność z przyjętymi założeniami i celami.

2. Druga linia obrony: kontrola zarządzania ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszej linii obrony. Funkcja kontroli zarządzania ryzykiem jest sprawowana przez jednostki Banku niezaangażowane w działalność biznesową, Departamenty: Zgodności, Prawny, Bezpieczeństwa Banku, Podatkowy oraz jednostki właściwe w zakresie zarządzania ryzykiem przestrzegania przepisów prawa pracy oraz kontrolingu finansowego i rachunkowości.
3. Trzecia linia obrony: obejmuje niezależną komórkę (Departament Audytu Wewnętrznego) mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i Systemu Kontroli Wewnętrznej.

4.2. Ryzyko kredytowe, w tym ryzyko kontrahenta

Wstęp

Ryzyko kredytowe to ryzyko nieoczekiwanej zmiany wiarygodności kredytowej kredytobiorcy, która mogłoby spowodować zmianę wartości ekspozycji kredytowej wobec tego kredytobiorcy. Zmiana wartości ekspozycji może przy tym wynikać z niewypłacalności kredytobiorcy, bądź spadku jego wiarygodności kredytowej. Ryzyko kredytowe kontrahenta to ryzyko niewypłacalności strony transakcji pochodnej.

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym oraz ryzykiem kontrahenta jest zapewnienie zrównoważonego wzrostu Banku przy utrzymaniu jakości aktywów zgodnej z apetytem na ryzyko Banku.

Dodatkowe informacje w zakresie ryzyka kredytowego zostały ujawnione w nocie 6.2 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem kontrahenta

Bank posiada rozbudowany system zarządzania ryzykiem kredytowym. W zarządzanie ryzykiem kredytowym zaangażowane są najważniejsze organy Banku.

Rada Nadzorcza jest odpowiedzialna za akceptację polityki i strategii zarządzania ryzykiem kredytowym oraz nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem. Rada Nadzorcza ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu oraz sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku. Rada Nadzorcza otrzymuje regularne raporty dotyczące zarządzania ryzykiem kredytowym.

Zarząd odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta. Główną funkcją organu w obszarze ryzyka kredytowego jest opracowanie i wdrożenie strategii oraz polityki zarządzania ryzykiem kredytowym oraz kontrola nad całym procesem zarządzania ryzykiem. Zarząd odpowiada za opracowanie procedur w zakresie systemu zarządzania ryzykiem.

Komitet Kredytowy wspiera Zarząd. Jego rolą jest podejmowanie decyzji kredytowych, wydawanie rekomendacji i opinii dla planowanych transakcji kredytowych, w tym restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych oraz określanie strategii finansowania wybranych sektorów gospodarki.

Jednostki organizacyjne Banku pełniące rolę w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta (tj. identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli) są w pełni niezależne od jednostek organizacyjnych Banku pełniących funkcje sprzedażowe.

Identyfikacja i pomiar ryzyka kredytowego, w tym ryzyka kontrahenta

Kompleksowy i spójny system przepisów wewnętrznych Banku definiuje zasady i procesy zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta zapewniając, że wytyczne i kierunki określone w strategiach i polityce Banku są obowiązkowo i szczegółowo stosowane w całym Banku.

Bank, na potrzeby zarządzania ryzykiem kredytowym, wykorzystuje własne metodologie oceny wiarygodności kredytowej. Podstawowymi dokumentami z zakresu zarządzania ryzykiem w tym obszarze są:

- Polityka i strategię ryzyka kredytowego – określająca ramy zarządzania ryzykiem, w tym zapewniająca właściwą dywersyfikację portfela kredytowego Banku,
- Regulacje metodologiczne i produktowe – określające kryteria i zasady oceny zdolności kredytowej oraz ofertę produktową.

Na poziomie klienta/transakcji wyznaczane są parametry ryzyka PD, LGD z wykorzystaniem wewnętrznych modeli ratingowych. Rating, wyznaczony na podstawie możliwie najszerszego zakresu danych, podlega regularnym przeglądom i walidacjom. Rating jest nadawany przed podjęciem decyzji o udzieleniu kredytu, a jego przegląd dokonywany dokładnie w oparciu o regulacje i procedury Banku. Jakość danych stanowiących podstawę wyliczania parametrów podlega stałemu monitorowaniu

Limity operacyjne na ryzyko kredytowe kontrahenta (limity przedrozliczeniowe) ustalane są w oparciu o metodologie przyszłej potencjalnej ekspozycji (Potential Future Exposure) z uwzględnieniem efektów kompensowania opisanych w sekcji *Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych*.

Analiza portfela kredytowego Banku w oparciu o parametry ryzyka, będąca przedmiotem okresowych i bieżących raportów dostępna jest dla kierownictwa Banku oraz odbiorców biznesowych. Zasady oceny zdolności kredytowej podlegają ciągłemu procesowi weryfikacji zarówno uwzględniając potrzeby biznesowe jak i jakość portfela kredytowego. Modyfikacje zasad realizowane są w formie zmiany polityki kredytowej oraz systemu oceny ryzyka kredytowego.

Do oceny ryzyka wykorzystywane są także testy warunków skrajnych. Są one kluczowym narzędziem oceny czynników ryzyka, na które narażony jest Bank oraz pomagają w ocenie stopnia odporności Banku na szoki z otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego. W ramach ogólnych testów warunków skrajnych przeprowadzane są:

- Stress test ryzyka kredytowego,
- Stress test ryzyka rezydualnego,
- Stress test na portfel krajów i Banków,
- Stress test na ryzyko kredytowe kontrahenta,
- Stress test na ryzyko koncentracji, w tym koncentracji sektorowej i geograficznej.
- Stress test wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe.

W ramach specyficznych testów warunków skrajnych wynikających z rekomendacji S, T, C KNF przeprowadzane są:

- Scenariusze stresowe dotyczące wzrostu kursów walutowych i stóp procentowych,
- Scenariusze stresowe dotyczące spadku cen nieruchomości, wzrostu kursów walutowych i stóp procentowych.
- Scenariusze stresowe dotyczące wzrostu kursów walutowych i stóp procentowych – wpływ na przekroczenia maksymalnego poziomu wskaźnika DTI.

Stress testy przeprowadzane są kwartalnie i przedstawiane Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej.

Raportowanie ryzyka kredytowego, w tym ryzyka kontrahenta

Raporty w obszarze ryzyka kredytowego i ryzyka kontrahenta na potrzeby wewnętrzne i zewnętrzne Banku zostały zdefiniowane w wewnętrznych procedurach Banku i są przygotowane przez Pion Zarządzania Ryzykami. Zakres raportowania i monitorowania jest opisany w regulacjach wewnętrznych, które definiują zakres oraz częstotliwość informacji zarządczej. Zakres i stopień szczegółowości monitorowania i sprawozdawczości dla poszczególnych portfeli jest uzależniony od ich wielkości oraz wpływu na wyniki Banku.

Do głównych cyklicznych raportów dotyczących ryzyka kredytowego należą:

- Kwartalny raport na temat portfela kredytowego i działalności windykacyjnej. Raport prezentujący wielkość i strukturę portfela kredytowego i jego zmiany w różnych przekrojach oraz informację o wykorzystaniu obowiązujących limitów, przedstawiany jest w cyklu kwartalnym Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej, po akceptacji raportu przez Wiceprezesa nadzorującego Pion Zarządzania Ryzykami,
- Raport na temat portfela. Raport przedstawia portfel kredytowy Banku w różnych przekrojach oraz jego zmiany w miesiącu oraz informację o wykorzystaniu obowiązujących limitów. Przekazywany jest w cyklu miesięcznym do Wiceprezesa nadzorującego Pion Zarządzania Ryzykami,
- Miesięczny raport ryzyka kontrahenta dla Komitetu Płynności i Ryzyka Rynkowego,
- Miesięczne i kwartalne raporty dotyczące wymogów kapitałowych.

Działania z zakresu zabezpieczania i ograniczania ryzyka kredytowego, w tym ryzyka kontrahenta

Głównymi narzędziami zabezpieczania i ograniczania ryzyka kredytowego są adekwatna ocena ryzyka klienta i transakcji, system limitów opisany w kolejnych paragrafach oraz zabezpieczenia kredytowe.

W Banku została wypracowana ścisła polityka zarządzania zabezpieczeniami, akceptowanymi przez Bank dla kredytów i gwarancji. Polityka zarządzania zabezpieczeniami jest odzwierciedlona w postaci wewnętrznych reguł i regulacji w Banku, odnoszących się do reguł nadzorczych. Najczęściej spotykane zabezpieczenia pożyczek i kredytów, które są przyjmowane zgodnie z polityką Banku w tym zakresie, są: zabezpieczenia hipoteczne, zastawy i przewłaszczenia, poręczenia, gwarancje, cesje wierzytelności itp.

Zabezpieczenia są przyjmowane tylko jako wsparcie kredytu i nie mogą być wykorzystane jako substytut zdolności klienta do regulowania swoich zobowiązań. Niedopasowanie waluty transakcji i zabezpieczenia są traktowane ze szczególną ostrożnością. Wartość zabezpieczenia oraz kondycja poręczyciela, a także jego skłonność do honorowania przyjętych zobowiązań podlega regularnemu monitorowaniu.

Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę to:

- umowy ramowe ISDA oraz inne umowy ramowe dotyczące instrumentów pochodnych,
- globalne umowy ramowe (GMRA) dotyczące transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę nie spełniają kryteriów kompensowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zapisy takich porozumień dają bowiem prawo do kompensaty ujętych kwot, które jest wykonalne tylko w przypadkach niewywiązania się z płatności, niewypłacalności lub upadłości jednego z kontrahentów. Dodatkowo Grupa i jej kontrahenci nie mają intencji do rozliczenia transakcji na bazie kwoty netto lub do jednoczesnej realizacji aktywów i wykonania zobowiązań. W związku z tym, nie wystąpiły przypadki kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych na dzień bilansowy.

Według stanu na 31 grudnia 2018 roku, Grupa wykorzystywała na potrzeby wyznaczania ekwiwalentu bilansowego dla transakcji pochodnych wpływ umów o kompensowaniu zobowiązań zgodnie z art. 298 Rozporządzenia CRR. Grupa uzyskała zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie kompensowania zobowiązań w odniesieniu do transakcji pochodnych 24 kontrahentów. Wykorzystywane umowy o kompensowaniu zobowiązań spełniają warunki z artykułów 295-297 Rozporządzenia CRR i pozwalają na rozliczanie, również w przypadku niewypłacalności jednej ze stron, wszystkich transakcji objętych daną umową, jedną kwotą będącą sumą wartości rynkowych poszczególnych transakcji pochodnych.

Grupa otrzymała i złożyła zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających i płynnych papierów wartościowych w odniesieniu do następujących transakcji:

- instrumentów pochodnych,
- transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Zabezpieczenia te ustanowione są na standardowych warunkach branżowych. Zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających wynikają m.in. z tzw. Credit Support Annex (CSA) – stanowiących załącznik do umów ramowych ISDA.

Papiery wartościowe otrzymane/złożone jako zabezpieczenie w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu mogą być zastawione lub sprzedane na czas trwania transakcji, ale muszą być oddane w dacie zapadalności transakcji. Warunki umów również dają prawo każdej ze stron transakcji do rozwiązania powiązanych transakcji w przypadku braku możliwości zwrotu zabezpieczenia.

Koncentracja ryzyka rynkowego lub kredytowego

W ramach kontroli ryzyka koncentracji wynikającego ze sposobów ograniczania ryzyka kredytowego uniemożliwiającej efektywność instrumentów ograniczania ryzyka kredytowego, Grupa ustanawia i monitoruje limity zaangażowania z tytułu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Kontrola i monitorowanie ryzyka kredytowego, w tym ryzyka kontrahenta

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej, w zakresie ryzyka kredytowego i kontrahenta obejmuje trzy poziomy:

1. Pierwszy poziom w ramach zarządzania operacyjnego (kontrola liniowa i funkcjonalna) obejmujący m.in. ocenę i decyzję o przyznaniu limitu oraz fazę monitorowania.
2. Drugi poziom obejmujący definiowanie polityki i wytycznych w obszarze ryzyka kredytowego, rozwój i utrzymanie narzędzi informatycznych wspomagających procesy kredytowe oraz pomiar i analizę poziomu ryzyka, w tym przestrzeganie limitów.
3. Trzeci poziom – kontrolę instytucjonalną (audyt wewnętrzny).

Przyjęta w Banku organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym i kontrahenta uwzględnia, na każdym etapie działalności, rozdzielenie funkcji realizowanych przez Piony Biznesowe od funkcji niezależnej oceny i kontroli ryzyka. Działalność operacyjna generująca ryzyko kredytowe realizowana jest przez Piony Biznesowe podlegające niezależnym Wiceprezesom Zarządu. Pomiar, monitorowanie i kontrola umiejscowione są w Pionie Zarządzania Ryzykami podlegającym Wiceprezesowi Zarządu. Część funkcji z zakresu kontroli ryzyka kredytowego wykonywana jest przez jednostki operacyjne (biznesowe). Dotyczy to jednak wyłącznie transakcji na niskie kwoty i o niskim, w ocenie Banku, poziomie ryzyka kredytowego, realizowanych według ściśle zdefiniowanych zasad oceny ryzyka (opisanych w regulacjach i wdrożonych w systemach informatycznych wspierających procesy kredytowe).

Zgodnie z zapisami wynikającymi z rekomendacji S oraz T wydanymi przez KNF, Bank ustala pakiet limitów wewnętrznych dla linii biznesowych oraz podstawowych produktów. W celu właściwego zdefiniowania limitów w Banku, podczas definiowania ich poziomów, dokonywana jest kompleksowa historyczna analiza jakości poszczególnych portfeli, w tym wpływu różnych scenariuszy. Szczegółowa struktura limitów jest zgodna z wymogami KNF, a kwoty są spójne z zatwierdzoną strategią biznesową oraz akceptowanym poziomem ryzyka w Banku uwzględnionym w założonym saldzie odpisów netto i strategii w zakresie kapitału. Limity wewnętrzne są definiowane w zależności od istotności każdego segmentu, podportfela i ich znaczenia w strategii Banku w zakresie rozwoju i wpływu na wynik Banku. W procesie ustalania limitów, brane są pod uwagę wyniki testów warunków skrajnych ryzyka kredytowego, w zależności od zakresu i rodzaju limitu.

Ryzyko niekorzystnej korelacji (wrong-way risk)

Grupa nie identyfikuje znaczącej ekspozycji na ryzyko niekorzystnej korelacji (prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez kontrahentów pozostaje w korelacji dodatniej z ogólnymi czynnikami ryzyka rynkowego), a jej poziom jest monitorowany na bieżąco.

Pozostałe informacje i dane ilościowe

Utrata wartości

Definicja ekspozycji z utratą wartości

Zgodnie z zasadami MSSF 9, Grupa na każdy dzień bilansowy ocenia, czy istnieją obiektywne dowody (zwane „przesłankami”) utraty wartości ekspozycji kredytowych i czy ekspozycja kredytowa utraciła wartość. Utrata wartości ma miejsce wtedy i tylko wtedy gdy zidentyfikowano co najmniej jedną przesłankę mającą negatywny wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z ekspozycji kredytowej. W procesie oceny utraty wartości Grupa uwzględnia wszystkie ekspozycje kredytowe, niezależnie od poziomu ryzyka poszczególnych ekspozycji kredytowych lub grup ekspozycji kredytowych.

Grupa dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na ekspozycje indywidualnie znaczące i ekspozycje nieznaczące indywidualnie.

Grupa w odniesieniu do ekspozycji ocenianych indywidualnie stosuje następujący katalog przesłanek utraty wartości:

- kwota zaległości powyżej progu materialności – przesłanka zachodzi w momencie gdy na poziomie agregacji liczba dni zaległości (DPD) dla kwoty zaległej powyżej progu materialności przekroczy 90 dni,
- znaczące trudności finansowe dłużnika (w tym utrata pracy lub inne zdarzenie mogące wpłynąć na zdolność spłaty zadłużenia w przypadku osób fizycznych). Znaczące trudności finansowe podmiotu gospodarczego oznaczają sytuację ekonomiczno-finansową, która stanowi zagrożenie terminowej spłaty zobowiązań wobec Grupy, a zwłaszcza gdy ponoszone straty na działalności naruszają kapitały własne w 50%, z wyłączeniem projektów, które zakładają występowanie straty lub gdzie występuje zewnętrzne wsparcie finansowe (w formie np. dopłat do kapitału, udzielenia pożyczki, poręczenia/gwarancji przez podmiot powiązany lub inną osobę trzecią, konwersji pożyczki, emisji akcji lub obligacji),
- restrukturyzacja, jeżeli polega na przyznaniu ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych klienta udogodnienia, którego w innym przypadku Grupa by nie udzieliła. Udogodnienia, o których mowa w definicji, w konsekwencji prowadzą do uszczuplenia należności Grupy i w szczególności mogą polegać na: obniżeniu oprocentowania wierzytelności, zaniechaniu naliczania oprocentowania w określonym czasie od całości lub części wierzytelności, na umorzeniu części lub całości wierzytelności, w tym odsetek lub kapitału. Za restrukturyzację uznaje się także częściowe lub całkowite refinansowanie klienta, któremu udzielono udogodnienia z uwagi na trudności finansowe,
- obniżenie przez uznaną i powszechnie akceptowaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej (agencję ratingową) ratingu klienta, ratingu kraju – siedziby klienta, ratingu jakichkolwiek papierów dłużnych emitowanych przez klienta o co najmniej 4 klasy w skali włączając modyfikatory, w ciągu roku. Spadek ratingu kredytowego jednostki nie jest sam w sobie dowodem utraty wartości, jednakże może być potwierdzeniem utraty wartości, jeśli jest analizowany wraz z innymi dostępnymi informacjami,
- znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej. Znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej oznacza spadek ratingu o 4 stopnie w skali i równoczesne przejście do grupy zagrożone w oparciu tylko o kryterium ratingu, z wyłączeniem sytuacji pogorszenia ratingu wynikających z sezonowości działalności i z wyłączeniem wpływu klasyfikacji do wewnętrznych klas ryzyka w RMT na rating. Spadek ratingu kredytowego klienta nie jest sam w sobie dowodem utraty wartości, jednakże może być potwierdzeniem utraty wartości, jeśli jest analizowany wraz z innymi dostępnymi informacjami,
- Grupa złożyła wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub powzięła wiadomość o prowadzeniu egzekucji wobec dłużnika,
- ekspozycja kredytowa jest kwestionowana przez dłużnika np. poprzez wszczęcie postępowania sądowego,
- wierzytelność stała się wymagalna w całości w wyniku wypowiedzenia umowy kredytowej,
- został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika lub wniosek o wszczęcie postępowania naprawczego,
- zanik aktywnego rynku na daną bilansową ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe. Przesłanka ta może dotyczyć np. ekspozycji w instrumenty finansowe notowane na giełdach, gdy z uwagi na znaczne pogorszenie sytuacji finansowej emitenta (ewentualne bankructwo), płynność obrotu tymi aktywami jest na tyle niska, że wiarygodne ustalenie ceny aktywów nie jest możliwe,
- został ustanowiony zarząd komisaryczny lub dłużnik zawiesił działalność,
- nieznane miejsce pobytu i nieujawniony majątek dłużnika.

Grupa w odniesieniu do ekspozycji ocenianych grupowo stosuje następujący katalog przesłanek utraty wartości:

- kwota zaległości powyżej progu materialności – przesłanka zachodzi w momencie gdy na poziomie agregacji liczba dni zaległości (DPD) dla kwoty zaległej powyżej progu materialności przekroczy 90 dni,
- ekspozycja w trakcie procesu restrukturyzacji – przesłanka zachodzi, jeżeli jakkolwiek ekspozycja z agregowanej grupy została zidentyfikowana jako ekspozycja z aktywną restrukturyzacją.

Grupa identyfikuje utratę wartości na przyjętym poziomie agregacji: dla segmentów MŚP i korporacyjnego na poziomie klienta, a dla segmentu detalicznego na poziomie klient/grupa produktowa.

Opis strategii określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Grupa ustalając wartość ekspozycji stosuje następujące korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego:

- korekty dotyczące odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji indywidualnie znaczących z utratą wartości, wyznaczonych w ramach oceny indywidualnej (Koszyk 3),
- korekty dotyczące odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji indywidualnie nieznaczących z utratą wartości, wyznaczonych w ramach oceny grupowej (Koszyk 3),
- korekty dotyczące odpisów aktualizujących na oczekiwane straty kredytowe dla ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości (Koszyk 1 i Koszyk 2).

Zgodnie z art. 1 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 183/2014 z dnia 20 grudnia 2013 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia sposobu obliczania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego, przy ustalaniu wartości ekspozycji Bank uwzględnia tylko te kwoty korekt z tytułu ogólnego i szczególnego ryzyka kredytowego, o które został obniżony kapitał podstawowy Tier I Banku, w celu odzwierciedlenia strat związanych wyłącznie z ryzykiem kredytowym zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości i uznanych jako takie w rachunku zysków i strat niezależnie od tego, czy wynikają one z utraty wartości, korekt wartości czy rezerw na pozycje pozabilansowe.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego jako różnicę pomiędzy wartością bilansową ekspozycji kredytowej, a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z momentu rozpoznania utraty wartości. Wartość bilansowa ekspozycji kredytowej obniżana jest poprzez zastosowanie konta odpisu aktualizującego.

Dla wszystkich ekspozycji indywidualnie znaczących, które na datę bilansową utraciły wartość, Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny indywidualnej. Ocena indywidualna przeprowadzana jest przez pracowników Grupy i polega na indywidualnej weryfikacji wystąpienia utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz prognozie przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejęcia zabezpieczeń, pomniejszonych o koszty przejęcia i sprzedaży lub z innych źródeł spłat. Grupa przeprowadza regularne przeglądy mające na celu porównanie oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych i wykorzystanych do wyznaczenia indywidualnych odpisów aktualizujących z rzeczywistymi zrealizowanymi przepływami pieniężnymi.

Dla wszystkich ekspozycji nieznaczących indywidualnie, które na datę bilansową utraciły wartość, Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny grupowej. Każda ekspozycja oceniana grupowo przypisywana jest do jednej z grup o podobnej charakterystyce ryzyka na podstawie rodzaju kredytobiorcy, rodzaju produktu kredytowego, okresu opóźnienia w spłacie lub innych istotnych czynników wpływających na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy (na przykład wartość nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu hipotecznego). Przyszłe przepływy pieniężne szacowane są na podstawie danych historycznych o przepływach pieniężnych i ponoszonych stratach dla ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego do charakterystyki ekspozycji, które znajdują się w poszczególnych grupach. Wykorzystywane dane historyczne w przypadkach, dla których jest to konieczne, są odpowiednio korygowane na podstawie najaktualniejszych danych w celu wyeliminowania czynników wpływających w przeszłości na dane historyczne i niewystępujących obecnie. Grupa przeprowadza regularne przeglądy stosowanych wartości stóp odzysku (RR) oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania przyszłych przepływów pieniężnych dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, dla których Grupa nie zidentyfikowała utraty wartości, tworzony jest odpis na oczekiwane straty kredytowe w horyzoncie 12-miesięcznym dla ekspozycji, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej nie zidentyfikowano znacznego wzrostu ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości (Koszyk 1) albo w horyzoncie dożywotnim dla ekspozycji, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości (Koszyk 2).

Wartość oczekiwanej straty kredytowej wyznaczana jest z wykorzystaniem parametrów ryzyka, w szczególności PD, RR i EAD, oszacowanych w odpowiednim horyzoncie czasu na podstawie danych historycznych. Wieloletnie parametry PD stanowią ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia utraty wartości w kolejnych interwałach życia ekspozycji i wyznaczone są dla poszczególnych ekspozycji z uwzględnieniem aktualnych wartości PD z wewnętrznych modeli ratingowych.

Oczekiwana strata kredytowa wyznaczana jest z uwzględnieniem prognoz i spodziewanych przyszłych zmian warunków ekonomicznych (modele makroekonomiczne).

Ze względu na stosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, Grupa nie stosuje korekt z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego.

Informacje ilościowe

Ekspozycje

Tabela nr 10 przedstawia strukturę całkowitej kwoty ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego według klas ekspozycji (po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględniania skutków ograniczenia ryzyka kredytowego) na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz średnią kwotę ekspozycji w 2018 roku (ekspozycje bilansowe oraz ekspozycje pozabilansowe), zgodnie z wzorem EU CRB-B przedstawionym w Wytycznych EBA/GL/2016/11.

Tabela 10. Całkowita oraz średnia kwota ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego według klas ekspozycji – metoda standardowa (w tys. zł).

KATEGORIE EKSPOZYCJI	WARTOŚĆ NETTO EKSPOZYCJI	ŚREDNIA WARTOŚĆ NETTO EKSPOZYCJI
1 Rządy centralne lub banki centralne	34 325 898	33 810 682
2 Samorządy terytorialne	8 958 543	9 817 469
3 Podmioty sektora publicznego	1 383 931	1 150 992
4 Wielostronne banki rozwoju	3 418 867	1 479 654
5 Organizacje międzynarodowe	-	-
6 Instytucje	2 762 606	4 366 082
7 Przedsiębiorstwa	84 199 391	81 675 333
8 w tym MŚP	3 335 491	3 010 762
9 Detaliczne	43 377 245	41 280 937
10 w tym MŚP	7 495 564	7 326 020
11 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	42 290 727	42 963 829
12 w tym MŚP	902 988	929 913
13 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	5 368 036	4 810 044
14 Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-	-
15 Obligacje zabezpieczone	-	-
16 Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	-	-
17 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	-	-
18 Ekspozycje w papierach kapitałowych	367 345	386 095
20 Inne ekspozycje	5 704 049	5 399 958
21 Metoda standardowa ogółem	232 156 638	227 141 075

Tabele nr 11-13 prezentują szczegółowe informacje na temat ekspozycji Grupy na ryzyko kredytowe, zgodnie z wymaganiami stawianymi przez art. 442 Rozporządzenia 575/2013 i Wytyczne EBA/GL/2016/11.

Zawartość poszczególnych tabel i odniesienie do odpowiednich wzorów przedstawionych w Wytycznych EBA/GL/2016/11 są następujące:

- tabela nr 11 – podział ekspozycji według obszarów geograficznych i kategorii ekspozycji (wzór EU CRB-C),
- tabela nr 12 – podział ekspozycji według branży i kategorii ekspozycji (wzór EU CRB-D),
- tabela nr 13 – podział ekspozycji netto według terminu zapadalności i kategorii ekspozycji (wzór EU CRB-E).

Tabela 11. Podział geograficzny ekspozycji (w tys. zł).

KATEGORIE EKSPOZYCJI / KRAJ	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI NETTO											
	POLSKA	LUKSEMBURG	STANY ZJEDNOCZONE	NIEMCY	WŁOCHY	HOLANDIA	AUSTRIA	HISZPANIA	WIELKA BRYTANIA	BELGIA	INNE KRAJE	ŁĄCZNIE
1 Rządy centralne lub banki centralne	33 373 025	-	952 873	-	-	-	-	-	-	-	-	34 325 898
2 Samorządy terytorialne	8 958 543	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8 958 543
3 Podmioty sektora publicznego	1 383 931	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 383 931
4 Wielostronne banki rozwoju	-	3 418 867	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 418 867
5 Organizacje międzynarodowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Instytucje	472 940	-	359 353	495 692	337 794	50 985	456 621	0	135 178	330 260	123 783	2 762 606
7 Przedsiębiorstwa	81 130 128	315 460	20 253	403 815	28 897	532 008	21 064	485 295	237 848	7 127	1 017 496	84 199 391
8 Detaliczne	43 349 263	219	691	3 962	2 805	930	433	500	3 695	339	14 408	43 377 245
9 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	42 279 082	-	788	3 347	454	-	434	-	2 979	169	3 474	42 290 727
10 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	4 905 688	6 227	1 006	11 804	437 938	10	172	-	427	-	4 764	5 368 036
11 Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Obligacje zabezpieczone	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13 Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15 Ekspozycje w papierach kapitałowych	298 254	-	65 408	-	-	-	-	-	-	3 683	-	367 345
16 Inne ekspozycje	5 303 821	302	18 158	107 201	86 540	5 799	12 659	-	53 526	6 564	109 479	5 704 049
17 Metoda standardowa ogółem	221 454 675	3 741 075	1 418 530	1 025 821	894 428	589 732	491 383	485 795	433 653	348 142	1 273 404	232 156 638

Tabela 12. Koncentracja ekspozycji według rodzaju branży klienta (w tys. zł).

KATEGORIE EKSPOZYCJI (*) / BRANŻA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
A Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	12	-	-	-	-	-	694 966	167 980	46 472	126 669	-	-	-	-	-	-	1 036 099
B Górnictwo i wydobywanie	-	-	-	-	-	-	2 619 758	52 174	4 619	12 442	-	-	-	-	-	-	2 688 993
C Przetwórstwo przemysłowe	-	-	10	-	-	-	20 658 992	2 175 366	641 757	845 075	-	-	-	-	-	-	24 321 200
D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	-	25	-	-	-	-	4 706 092	11 232	1 327	14 266	-	-	-	-	-	-	4 732 942
E Dostawa wody	-	-	25 632	-	-	-	1 408 591	110 029	17 803	3 709	-	-	-	-	-	-	1 565 764
F Budownictwo	-	-	122 999	-	-	-	7 601 459	1 009 118	143 250	1 072 122	-	-	-	-	-	-	9 948 948
G Handel hurtowy i detaliczny	25	-	-	-	-	-	15 918 911	2 667 140	737 053	548 611	-	-	-	-	-	6 780	19 878 520
H Transport i gospodarka magazynowa	-	-	175 709	-	-	-	4 145 283	1 046 215	36 999	64 613	-	-	-	-	-	-	5 468 819
I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	-	-	-	-	-	-	2 130 448	172 318	221 351	179 128	-	-	-	-	-	-	2 703 245
J Informacja i komunikacja	-	-	11 196	-	-	-	2 570 628	145 047	8 419	21 040	-	-	-	-	-	-	2 756 330
K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3 153 324	-	257 172	3 418 867	-	1 260 150	3 413 965	47 984	49 963	13 353	-	-	-	-	31	984	11 615 793
L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	-	-	264 102	-	-	3	7 179 019	286 932	948 791	612 478	-	-	-	-	-	-	9 291 325
M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 199	-	2 036	-	-	-	7 348 418	337 311	141 607	84 141	-	-	-	-	-	-	7 914 712
N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	-	-	-	-	-	-	1 539 041	210 867	45 184	17 736	-	-	-	-	-	-	1 812 828
O Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	19 356 957	8 958 460	98	-	-	-	48 934	641	-	-	-	-	-	-	-	-	28 365 090
P Edukacja	-	20	249 582	-	-	-	54 942	34 609	22 953	1 607	-	-	-	-	-	-	363 713
Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	-	1	203 623	-	-	125	283 568	173 473	16 744	2 233	-	-	-	-	-	-	679 767
R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	-	36	71 226	-	-	-	697 415	29 479	19 506	2 977	-	-	-	-	-	-	820 639
Pozostała działalność usługowa, inne	11 814 381	1	546	-	-	1 502 328	1 178 961	34 699 330	39 186 929	1 745 836	-	-	-	-	367 314	5 696 285	96 191 911
Razem	34 325 898	8 958 543	1 383 931	3 418 867	-	2 762 606	84 199 391	43 377 245	42 290 727	5 368 036	-	-	-	-	367 345	5 704 049	232 156 638

(*) Numeracja kategorii ekspozycji zgodna z tabelą nr 11.

Tabela 13. Zapadalność ekspozycji (w tys. zł).

KATEGORIE EKSPOZYCJI / TERMIN ZAPADALNOŚCI	WARTOŚĆ EKSPOZYCJI NETTO					ŁĄCZNIE
	NA ŻĄDANIE	<= 1 ROKU	> 1 ROKU <= 5 LAT	> 5 LAT	BRAK OKREŚLONEGO TERMINU ZAPADALNOŚCI	
1 Rządy centralne lub banki centralne	422	14 167 218	12 157 615	7 301 473	699 170	34 325 898
2 Samorządy terytorialne	325 689	698 227	3 493 582	4 441 045	-	8 958 543
3 Podmioty sektora publicznego	234 686	126 544	418 276	604 425	-	1 383 931
4 Wielostronne banki rozwoju	-	926 297	2 492 570	-	-	3 418 867
5 Organizacje międzynarodowe	-	-	-	-	-	-
6 Instytucje	2 024 979	94 242	216 905	391 887	34 593	2 762 606
7 Przedsiębiorstwa	13 695 276	31 139 792	25 675 870	13 656 423	32 030	84 199 391
8 Detaliczne	2 813 582	6 126 645	9 365 588	25 044 792	26 638	43 377 245
9 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	526 466	502 756	1 913 634	39 347 871	-	42 290 727
10 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	588 867	2 723 854	905 655	987 635	162 025	5 368 036
11 Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-	-	-	-	-	-
12 Obligacje zabezpieczone	-	-	-	-	-	-
13 Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	-	-	-	-	-	-
14 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	-	-	-	-	-	-
15 Ekspozycje w papierach kapitałowych	-	-	-	367 314	31	367 345
16 Inne ekspozycje	3 184 529	285 442	1 165	76	2 232 837	5 704 049
17 Metoda standardowa ogółem	23 394 496	56 791 017	56 640 860	92 142 941	3 187 324	232 156 638

Stosowane techniki ograniczenia ryzyka kredytowego

Tabela nr 14 prezentuje informacje dotyczące zakresu stosowania technik ograniczania ryzyka kredytowego, zgodnie z wzorem EU CR3 przedstawionym w Wytycznych EBA/GL/2016/11.

Tabela 14. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego – przegląd (w tys. zł).

	EKSPOZYCJE NIEZABEZPIECZONE – KWOTA BILANSOWA	EKSPOZYCJE ZABEZPIECZONE – KWOTA BILANSOWA	EKSPOZYCJE ZABEZPIECZONE W FORMIE ZABEZPIECZENIA RZECZOWEGO	EKSPOZYCJE ZABEZPIECZONE PRZEZ GWARANCJE FINANSOWE	EKSPOZYCJE ZABEZPIECZONE PRZEZ POCHODNE INSTRUMENTY KREDYTOWE
1 Kredyty ogółem	137 976 612	3 708 774	849 345	2 859 429	-
2 Dłużne papiery wartościowe ogółem	37 100 662	1 212 689	-	1 212 689	-
3 Ekspozycje ogółem (*)	226 760 197	5 396 441	887 125	4 509 316	-
4 W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	5 331 997	36 039	10 533	25 506	-

(*) Pozycja zawiera ekspozycje bilansowe i pozabilansowe z uwzględnieniem korekt z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego.

Wymóg kapitałowy – metoda standardowa

Grupa stosuje wyłącznie metodę standardową do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

Tabele nr 15 i 16 prezentują szczegółowe informacje na temat stosowania metody standardowej, zgodnie z wzorami EU CR4 i EU CR5 przedstawionymi w Wytycznych EBA/GL/2016/11.

Tabela 15. Metoda standardowa – ekspozycja na ryzyko kredytowe i efekty ograniczania ryzyka kredytowego (w tys. zł).

KATEGORIE EKSPOZYCJI	EKSPOZYCJE PRZED ZASTOSOWANIEM WSPÓLCZYNNIKÓW KONWERSJI KREDYTOWEJ I OGRANICZENIEM RYZYKA KREDYTOWEGO		EKSPOZYCJE PO ZASTOSOWANIU WSPÓLCZYNNIKÓW KONWERSJI KREDYTOWEJ I OGRANICZENIU RYZYKA KREDYTOWEGO		AKTYWA WAŻONE RYZYKIEM I ICH ZAGĘSZCZENIE	
	KWOTA BILANSOWA	KWOTA POZABILANSOWA	KWOTA BILANSOWA	KWOTA POZABILANSOWA	AKTYWA WAŻONE RYZYKIEM	ZAGĘSZCZENIE AKTYWÓW WAŻONYCH RYZYKIEM
1 Rządy centralne lub banki centralne	34 324 398	1 499	35 239 290	23 341	2 667 803	7,57%
2 Samorządy terytorialne	8 531 640	426 903	9 863 369	115 527	1 995 732	20,00%
3 Podmioty sektora publicznego	1 137 074	246 857	762 479	61 593	377 155	45,77%
4 Wielostronne banki rozwoju	3 418 867	-	3 721 603	1 408	-	0,00%
5 Organizacje międzynarodowe	-	-	-	-	-	-
6 Instytucje	1 227 843	1 534 763	1 759 652	442 116	748 348	33,99%
7 Przedsiębiorstwa	50 499 051	33 700 341	47 596 722	8 975 481	55 183 226	97,54%
8 Detaliczne	36 844 601	6 532 644	36 227 246	1 199 362	27 198 542	72,67%
9 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	41 324 474	966 252	41 324 058	374 218	19 560 249	46,91%
10 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	4 869 927	498 110	4 834 485	127 900	6 072 740	122,38%
11 Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-	-	-	-	-	-
12 Obligacje zabezpieczone	-	-	-	-	-	-
13 Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	-	-	-	-	-	-
14 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	-	-	-	-	-	-
15 Ekspozycje w papierach kapitałowych	367 345	-	367 345	-	367 345	100,00%
16 Inne ekspozycje	5 703 949	100	5 703 574	100	2 051 311	35,96%
17 Łącznie	188 249 169	43 907 469	187 399 823	11 321 046	116 222 451	58,49%

Tabela 16. Metoda standardowa – ekspozycje na ryzyko kredytowe w podziale na klasę aktywów i wagę ryzyka (w tys. zł).

KATEGORIE EKSPOZYCJI	WAGA RYZYKA															ŁĄCZNIE	W TYM BEZ RATINGU	
	0%	2%	4%	10%	20%	35%	50%	70%	75%	100%	150%	250%	370%	1250%	INNE WAGI			ODLICZONE
1 Rządy centralne lub banki centralne	29 541 382	-	3 550 334	-	1 261 521	-	-	-	-	-	-	909 394	-	-	-	-	35 262 631	14 953 708
2 Samorządy terytorialne	-	-	-	-	9 978 896	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9 978 896	9 978 896
3 Podmioty sektora publicznego	-	-	-	-	116 272	-	707 800	-	-	-	-	-	-	-	-	-	824 072	824 072
4 Wielostronne banki rozwoju	3 723 012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 723 012	3 723 012
5 Organizacje międzynarodowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Instytucje	-	-	-	-	1 350 433	-	744 485	-	-	106 850	-	-	-	-	-	-	2 201 768	1 050 356
7 Przedsiębiorstwa	-	-	-	-	59 299	-	1 631 651	-	-	54 881 238	14	-	-	-	-	-	56 572 202	52 962 596
8 Detaliczne	-	-	-	-	-	-	-	-	37 426 608	-	-	-	-	-	-	-	37 426 608	37 426 608
9 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	-	-	-	-	-	36 154 412	-	-	-	2 635 499	2 908 366	-	-	-	-	-	41 698 277	41 698 277
10 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 741 484	2 220 901	-	-	-	-	-	4 962 385	4 777 199
11 Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Obligacje zabezpieczone	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13 Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15 Ekspozycje w papierach kapitałowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	367 345	-	-	-	-	-	-	367 345	367 345
16 Inne ekspozycje	3 182 887	-	-	-	586 846	-	-	-	-	1 933 940	-	-	-	-	-	-	5 703 673	5 703 673
17 Łącznie	36 447 281	-	3 550 334	-	13 353 267	36 154 412	3 083 936	-	37 426 608	62 666 356	5 129 281	909 394	-	-	-	-	198 720 869	173 465 742

W kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego Grupa korzysta z ocen wiarygodności kredytowej przyznanych przez instytucje oceny wiarygodności kredytowej (ECAI). Proces przenoszenia oceny emitenta i emisji na poszczególne ekspozycje Grupy jest zgodny z przepisami Rozporządzenia 575/2013 (Części III, Tytuł II, Rozdział 2). Przepisy wewnętrzne Grupy regulują zasady stosowania ratingów zewnętrznych oraz określają nazwy zewnętrznych instytucji wiarygodności kredytowej, których ratingi mogą być wykorzystane.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa wykorzystywała oceny wiarygodności kredytowej (ratingi zewnętrzne) nadawane przez agencję ratingową Fitch Ratings.

Jakość kredytowa ekspozycji

Zgodnie z Wytycznymi EBA/GL/2016/11 kolejne tabele zawierają następujące informacje w zakresie jakości kredytowej, ekspozycji przeterminowanych, zagrożonych i objętych restrukturyzacją:

- tabela nr 17 – jakość kredytowa ekspozycji bilansowych i pozabilansowych (wzór EU CR1-A),
- tabela nr 18 – jakość kredytowa ekspozycji bilansowych i pozabilansowych według branży (wzór EU CR1-B),
- tabela nr 19 – jakość kredytowa ekspozycji bilansowych i pozabilansowych według obszarów geograficznych (wzór EU CR1-C),
- tabela nr 20 – analiza struktury czasowej bilansowych ekspozycji przeterminowanych, niezależnie od ich statusu dotyczącego utraty wartości (wzór EU CR1-D),
- tabela nr 21 – przegląd ekspozycji zagrożonych i objętych restrukturyzacją zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 680/2014 (wzór EU CR1-E),
- tabela nr 22 – identyfikacja zmian dotyczących sald korekt z tytułu ogólnego i szczególnego ryzyka kredytowego utrzymywanych względem kredytów i dłużnych papierów wartościowych, których dotyczy niewykonanie zobowiązania lub obniżenie wartości (wzór EU CR2-A),
- tabela nr 23 – identyfikacja zmian dotyczących sald brutto dla kredytów i dłużnych papierów wartościowych, których dotyczy niewykonanie zobowiązania lub utrata wartości (wzór EU CR2-B).

Tabela 17. Jakość kredytowa ekspozycji według kategorii ekspozycji i instrumentu (w tys. zł).

	WARTOŚCI BILANSOWE BRUTTO		KOREKTA Z TYTUŁU SZCZEGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO	KOREKTA Z TYTUŁU OGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO	SKUMULOWANE UMORZENIA	NARZUTY WYNIKAJĄCE Z KOREKT Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO W OKRESIE (*)	WARTOŚCI NETTO (1+2-3-4)
	EKSPOZYCJE, KTÓRYCH DOTYCZY NIEWYKONANIE ZOBOWIĄZANIA	EKSPOZYCJE, KTÓRYCH NIE DOTYCZY NIEWYKONANIE ZOBOWIĄZANIA					
	1	2	3	4	5	6	
1 Rządy centralne lub banki centralne	-	34 326 213	315			-446	34 325 898
2 Samorządy terytorialne	-	8 965 450	6 907			3 381	8 958 543
3 Podmioty sektora publicznego	-	1 389 241	5 310			-1 385	1 383 931
4 Wielostronne banki rozwoju	-	3 418 867	-			-	3 418 867
5 Organizacje międzynarodowe	-	-	-			-	-
6 Instytucje	-	2 763 764	1 158			450	2 762 606
7 Przedsiębiorstwa	-	84 474 103	274 712			-28 698	84 199 391
8 w tym MŚP	-	3 353 793	18 302			-2 463	3 335 491
9 Detaliczne	-	43 801 345	424 100			-76 199	43 377 245
10 w tym MŚP	-	7 537 841	42 277			-11 778	7 495 564
11 Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	-	42 399 104	108 377			-22 620	42 290 727
12 w tym MŚP	-	905 949	2 961			-343	902 988
13 Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	8 977 193	-	3 609 157			-56 090	5 368 036
14 Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	-	-	-			-	-
15 Obligacje zabezpieczone	-	-	-			-	-
16 Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	-	-	-			-	-
17 Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	-	-	-			-	-
18 Ekspozycje w papierach kapitałowych	-	367 345	-			-	367 345
20 Inne ekspozycje	-	5 704 162	113			-	5 704 049
21 Metoda standardowa ogółem	8 977 193	227 609 594	4 430 149			-181 607	232 156 638
22 Łącznie	8 977 193	227 609 594	4 430 149		9 443 194	-181 607	232 156 638
23 w tym: kredyty	8 348 174	137 580 610	4 243 398		9 443 194	-179 836	141 685 386
24 w tym: dłużne papiery wartościowe	78 138	38 316 511	81 298		-	-1 771	38 313 351
25 w tym: ekspozycje pozabilansowe	509 621	43 502 228	104 380		-	-	43 907 469

(*) Wartość uwzględniona w korekcie z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego z tytułu bilansu otwarcia salda oczekiwanych strat kredytowych określonych zgodnie z MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku, z uwzględnieniem przepisów przejściowych.

Tabela 18. Jakość kredytowa ekspozycji według branży kontrahenta (w tys. zł).

	WARTOŚCI BILANSOWE BRUTTO		KOREKTA Z TYTUŁU SZCZEGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO	KOREKTA Z TYTUŁU OGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO	SKUMULOWANE UMRZENIA	NARZUTY WYNIKAJĄCE Z KOREKT Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO W OKRESIE (*)	WARTOŚCI NETTO (1+2-3-4)
	EKSPOZYCJE, KTÓRYCH DOTYCZY NIEWYKONANIE ZOBOWIĄZANIA	EKSPOZYCJE, KTÓRYCH NIE DOTYCZY NIEWYKONANIE ZOBOWIĄZANIA					
	1	2	3	4	5	6	
A Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	186 871	917 335	68 107		254 501	-1 903	1 036 099
B Górnictwo i wydobywanie	60 186	2 681 775	52 968		30 742	-111	2 688 993
C Przetwórstwo przemysłowe	1 538 960	23 535 861	753 621		1 844 838	-9 335	24 321 200
D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	33 125	4 726 947	27 130		125 814	-845	4 732 942
E Dostawa wody	13 038	1 566 375	13 649		9 783	-374	1 565 764
F Budownictwo	1 646 294	8 918 229	615 575		957 430	-11 734	9 948 948
G Handel hurtowy i detaliczny	967 663	19 375 979	465 122		1 200 940	-9 798	19 878 520
H Transport i gospodarka magazynowa	129 290	5 400 894	61 365		104 958	-3 571	5 468 819
I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	280 630	2 533 974	111 359		40 134	-1 265	2 703 245
J Informacja i komunikacja	35 846	2 740 143	19 659		46 645	-643	2 756 330
K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	58 033	11 620 570	62 810		98 279	-3 778	11 615 793
L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	916 874	8 741 890	367 439		474 777	-11 984	9 291 325
M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	149 137	7 852 585	87 010		65 342	-3 191	7 914 712
N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	32 685	1 801 187	21 044		40 179	-690	1 812 828
O Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	-	28 372 231	7 141		22 992	3 001	28 365 090
P Edukacja	2 631	363 078	1 996		10 489	-99	363 713
Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4 310	680 425	4 968		19 057	-459	679 767
R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8 540	825 136	13 037		11 961	-1 450	820 639
Pozostała działalność usługowa, inne	2 913 080	94 954 980	1 676 149		4 084 333	-123 378	96 191 911
Łącznie	8 977 193	227 609 594	4 430 149		9 443 194	-181 607	232 156 638

(*) Wartość uwzględniona w korekcie z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego z tytułu bilansu otwarcia salda oczekiwanych strat kredytowych określonych zgodnie z MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku, z uwzględnieniem przepisów przejściowych.

Tabela 19. Jakość kredytowa ekspozycji w podziale geograficznym (w tys. zł).

	WARTOŚCI BILANSOWE BRUTTO		KOREKTA Z TYTUŁU SZCZEGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO	KOREKTA Z TYTUŁU OGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO	SKUMULOWANE UMRZENIA	NARZUTY WYNIKAJĄCE Z KOREKT Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO W OKRESIE (*)	WARTOŚCI NETTO (1+2-3-4)
	EKSPozycje, KTÓRYCH DOTYCZY NIEWYKONANIE ZOBOWIĄZANIA	EKSPozycje, KTÓRYCH NIE DOTYCZY NIEWYKONANIE ZOBOWIĄZANIA					
	1	2	3	4	5	6	
1 Polska	8 421 494	217 358 870	4 325 689		9 330 426	-179 357	221 454 675
2 Luksemburg	38 739	3 735 984	33 648		1 305	65	3 741 075
3 Stany Zjednoczone	3 905	1 417 548	2 923		5 979	-13	1 418 530
4 Niemcy	53 968	1 014 686	42 833		41 149	229	1 025 821
5 Włochy	441 140	456 850	3 562		1 827	-943	894 428
6 Holandia	15	589 918	201		27	-57	589 732
7 Austria	173	491 382	172		15	17	491 383
8 Hiszpania	-	485 801	6		23	-1	485 795
9 Wielka Brytania	586	433 345	278		269	-	433 653
10 Belgia	-	348 144	2		17	10	348 142
11 Inne kraje	17 173	1 277 065	20 834		62 157	-1 557	1 273 404
12 Łącznie	8 977 193	227 609 593	4 430 148		9 443 194	-181 607	232 156 638

(*) Wartość uwzględniona w korekcie z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego z tytułu bilansu otwarcia salda oczekiwanych strat kredytowych określonych zgodnie z MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku, z uwzględnieniem przepisów przejściowych.

Grupa kwalifikuje ekspozycję jako przeterminowaną (past due) w przypadku, gdy kredytobiorca nie dokonał płatności dotyczącej kapitału i/lub odsetek w umownym terminie wymagalności. Grupa prezentuje całą ekspozycję jako przeterminowaną, bez względu na fakt, czy opóźnienie płatności dotyczy całej ekspozycji, czy tylko jej części (raty).

Tabela 20. Struktura czasowa ekspozycji przeterminowanych (w tys. zł).

	WARTOŚCI BILANSOWE BRUTTO				
	≤ 30 DNI	> 30 DNI ≤ 90 DNI	> 90 DNI ≤ 180 DNI	> 180 DNI ≤ 1 ROK	> 1 ROK
1 Kredyty	2 459 139	703 912	383 944	484 111	5 062 337
2 Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	31 547
3 Ekspozycje ogółem	2 459 139	703 912	383 944	484 111	5 093 884

Tabela 21. Ekspozycje zagrożone i objęte restrukturyzacją (w tys. zł).

		WARTOŚCI BILANSOWE BRUTTO EKSPOZYCJI NORMALNYCH I ZAGROŻONYCH						SKUMULOWANA UTRATA WARTOŚCI I REZERWY ORAZ NEGATYWNE KOREKTY WARTOŚCI GODZIWEJ ZE WZGLĘDU NA RYZYKO KREDYTOWE				OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA I GWARANCJE FINANSOWE		
		W TYM NORMALNE, ALE PRZETERMINOWANE O WIĘCEJ NIŻ O 30 DNI I NIE WIĘCEJ NIŻ O 90 DNI		W TYM ZAGROŻONE		W TYM ZAGROŻONE		DLA EKSPOZYCJI NORMALNYCH		DLA EKSPOZYCJI ZAGROŻONYCH				
		ŁĄCZNIE	W TYM NORMALNE, ALE PRZETERMINOWANE O WIĘCEJ NIŻ O 30 DNI I NIE WIĘCEJ NIŻ O 90 DNI	W TYM NORMALNE OBJĘTE RESTRUKTURYZACJĄ	ŁĄCZNIE	W TYM EKSPOZYCJE, KTÓRYCH DOTYCZY NIEWYKONANIE ZOBOWIĄZANIA	W TYM EKSPOZYCJE O UTRACONEJ WARTOŚCI	W TYM EKSPOZYCJE OBJĘTE RESTRUKTURYZACJĄ	ŁĄCZNIE	W TYM EKSPOZYCJE OBJĘTE RESTRUKTURYZACJĄ	ŁĄCZNIE	W TYM EKSPOZYCJE OBJĘTE RESTRUKTURYZACJĄ	DLA EKSPOZYCJI ZAGROŻONYCH	DLA EKSPOZYCJI OBJĘTYCH RESTRUKTURYZACJĄ
010	Dłużne papiery wartościowe	38 348 065	-	-	31 547	31 547	31 547	-	-56 099	-	-31 547	-	-	-
020	Kredyty i pożyczki	147 649 100	486 350	649 639	7 857 952	7 857 952	7 857 952	3 103 045	-1 040 267	-13 277	-5 211 775	-1 738 095	1 657 277	1 505 336
030	Ekspozycje pozabilansowe	45 568 921		3 725	509 621	509 621	509 621	-	-128 202	-7	-112 495	-715	9 795	1 176

Tabela 22. Zmiany dotyczące sald korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego (w tys. zł).

	SKUMULOWANA KOREKTA Z TYTUŁU SZCZEGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO (*)	W TYM: DLA EKSPOZYCJI, KTÓRYCH DOTYCZY NIEWYKONANIE ZOBOWIĄZANIA	SKUMULOWANA KOREKTA Z TYTUŁU OGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO
1 Saldo początkowe	-5 036 267	-4 018 739	
2 Zwiększenia wynikające z kwot odpisanych z tytułu szacowanych strat kredytowych w danym okresie	-1 216 121	-898 384	
3 Zmniejszenia wynikające z kwot rozwiązanych z tytułu szacowanych strat kredytowych w danym okresie	694 771	437 448	
4 Zmniejszenia wynikające z kwot wpisanych w ciężar skumulowanych korekt o ryzyko kredytowe	668 952	668 951	
5 Transfery między korektami o ryzyko kredytowe	-	-	
6 Wpływ różnic kursowych	155 182	99 558	
7 Połączenia przedsiębiorstw, w tym przejęcia i zbycia jednostek zależnych	-	-	
8 Inne korekty (**)	303 334	102 009	
9 Saldo końcowe	-4 430 149	-3 609 157	
10 Kwoty odzyskane poprzez korekty o ryzyko kredytowe wykazywane bezpośrednio w rachunku zysków i strat	52 610	52 610	
11 Korekty o szczególne ryzyko kredytowe wykazywane bezpośrednio w rachunku zysków i strat	-386	-386	

(*) Grupa w kalkulacji ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego uwzględniła korekty z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z Art. 1 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 183/2014 z dnia 20 grudnia 2013 roku uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia sposobu obliczania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego. Zgodnie z tym artykułem, Grupa koryguje stan korekt z tytułu ryzyka szczególnego o wartości, które nie obniżyły kapitału podstawowego Tier I.

(**) Zawiera wartość uwzględnioną w korekcie z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego z tytułu bilansu otwarcia salda oczekiwanych strat kredytowych określonych zgodnie z MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku, z uwzględnieniem przepisów przejściowych.

Tabela 23. Zmiany dotyczące sald brutto kredytów i dłużnych papierów wartościowych, których dotyczy niewykonanie zobowiązania lub utrata wartości (w tys. zł).

	WARTOŚĆ BRUTTO EKSPOZYCJI, KTÓRYCH DOTYCZY NIEWYKONANIE ZOBOWIĄZANIA
1 Saldo początkowe	11 117 057
2 Kredyty i dłużne papiery wartościowe, których zaczęło dotyczyć niewykonanie zobowiązania lub obniżenie wartości od ostatniego okresu sprawozdawczego	1 425 542
3 Przywrócono status ekspozycji, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania	-122 966
4 Kwoty umorzone	-3 487 833
5 Inne zmiany	-1 045 250
6 Saldo końcowe	7 886 550

Ryzyko kontrahenta i CVA

Tabele nr 24-29 prezentują szczegółowe informacje na temat ekspozycji Grupy na ryzyko kredytowe kontrahenta, zgodnie z wymaganiami stawianymi przez art. 439 Rozporządzenia 575/2013 i Wytyczne EBA/GL/2016/11.

Zawartość poszczególnych tabel i odniesienia do odpowiednich wzorów przedstawionych w Wytycznych EBA/GL/2016/11 są następujące:

- tabela nr 24 – metody stosowane do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta i główne parametry stosowane w ramach poszczególnych metod (wzór EU CCR1),
- tabela nr 25 – zestawienie wszystkich rodzajów zabezpieczeń (wzór EU CCR5-B),
- tabela nr 26 – ekspozycje z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta według portfela (rodzaj kontrahenta) i według wagi ryzyka (poziom ryzyka przypisany zgodnie z metodą standardową) – (wzór EU CCR3)
- tabela nr 27 – obliczenia dotyczące wymogu kapitałowego z tytułu korekty wyceny kredytowej instrumentów pochodnych (wzór EU CCR2),
- tabela nr 28 – ekspozycje wobec kontrahentów centralnych (wzór EU CCR8),
- tabela nr 29 – wpływ kompensowania i ustanowionego zabezpieczenia na wartość ekspozycji (wzór EU CCR5-A).

Tabela 24. Analiza ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta wg metody (w tys. zł).

METODA	WARTOŚĆ NOMINALNA	KOSZT ODTWORZENIA/AKTUALNA WARTOŚĆ RYNKOWA	POTENCJALNE PRZYSZŁE EKSPOZYCJE KREDYTOWE	EFEKTYWNA EPE	MNOŻNIK	EAD PO OGRANICZENIU RYZYKA KREDYTOWEGO	AKTYWA WAŻONE RYZYKIEM
1 Wycena wg wartości rynkowej		336 636	900 944			1 237 580	936 734
2 Pierwotna ekspozycja	-					-	-
3 Metoda standardowa		-			-	-	-
4 Metoda modeli wewnętrznych (dla instrumentów pochodnych i transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)				-	-	-	-
5 W tym transakcje finansowania papierów wartościowych				-	-	-	-
6 W tym instrumenty pochodne i transakcje z długim terminem rozliczenia				-	-	-	-
7 W tym w ramach umów o kompensowaniu międzyproduktowym				-	-	-	-
8 Uproszczona metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych (dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)						-	-
9 Kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych (dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)						4 384	3 738
10 Wartość zagrożona dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych						-	-
11 Łącznie							940 472

Tabela 25. Struktura zabezpieczeń dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta (w tys. zł).

	ZABEZPIECZENIA STOSOWANE W TRANSAKCJACH DOTYCZĄCYCH INSTRUMENTÓW POCHODNYCH				ZABEZPIECZENIA STOSOWANE W TRANSAKCJACH FINANSOWANIA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	
	WARTOŚĆ GODZIWA OTRZYMANÝCH ZABEZPIECZEŃ		WARTOŚĆ GODZIWA PRZEKAZANYCH ZABEZPIECZEŃ		WARTOŚĆ GODZIWA OTRZYMANÝCH ZABEZPIECZEŃ	WARTOŚĆ GODZIWA PRZEKAZANYCH ZABEZPIECZEŃ
	WYODRĘB- NIONE	NIEWYODRĘB- NIONE	WYODRĘB- NIONE	NIEWYODRĘB- NIONE		
1 Środki pieniężne	-	139 199	-	802 584	-	-
2 Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	125 811	618 629
3 Łącznie	-	139 199	-	802 584	125 811	618 629

Tabela 26. Metoda standardowa – ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta wg portfela regulacyjnego i ryzyka (w tys. zł).

KATEGORIE EKSPOZYCJI	WAGA RYZYKA											ŁĄCZNIE	W TYM BEZ RATINGU
	0%	2%	4%	10%	20%	50%	70%	75%	100%	150%	INNE WAGI		
1 Rządy centralne lub banki centralne	12 003	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12 003	-
2 Samorządy regionalne lub władze lokalne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 Podmioty sektora publicznego	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 Wielostronne banki rozwoju	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Organizacje międzynarodowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Instytucje	-	568 133	795 126	-	182 448	284 915	-	-	1 224	-	-	1 831 846	105 001
7 Przedsiębiorstwa	-	-	-	-	-	2 144	-	-	759 222	-	-	761 366	645 684
8 Detaliczne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Instytucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 Inne pozycje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 Łącznie	12 003	568 133	795 126	-	182 448	287 059	-	-	760 454	-	-	2 605 223	750 685

Tabela 27. Narzut kapitałowy CVA (w tys. zł).

		WARTOŚĆ EKSPOZYCJI	AKTYWA WAŻONE RYZYKIEM
1	Wszystkie portfele podlegające metodzie zaawansowanego pomiaru	-	-
2	(i) wartość zagrożona (z uwzględnieniem mnożnika ×3)		-
3	(i) wartość zagrożona w warunkach skrajnych (z uwzględnieniem mnożnika ×3)		-
4	Wszystkie portfele podlegające metodzie standardowej	535 565	128 533
EU4	W oparciu o metodę wyceny pierwotnej ekspozycji	-	-
5	Całość podlegająca narzutowi kapitałowemu CVA	535 565	128 533

Tabela 28. Ekspozycje wobec kontrahentów centralnych (w tys. zł).

		WARTOŚĆ EKSPOZYCJI	AKTYWA WAŻONE RYZYKIEM
1	Ekspozycje wobec kwalifikujących się kontrahentów centralnych (łącznie)		44 675
2	Ekspozycje dla transakcji z kwalifikującymi się kontrahentami centralnymi (z wyłączeniem początkowych depozytów zabezpieczających i wkładów do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania), w tym:	1 363 259	43 168
3	(i) instrumenty pochodne będące przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym	1 363 259	43 168
4	(ii) giełdowe instrumenty pochodne	-	-
5	(iii) transakcje finansowania z użyciem papierów wartościowych	-	-
6	(iv) pakiety kompensowania, dla których zatwierdzono kompensowanie międzyproduktowe	-	-
7	Wyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	205 410	
8	Niewyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	-	-
9	Wniesione z góry wkłady do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania	34 778	1 507
10	Alternatywny sposób obliczania wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ekspozycji		-
11	Ekspozycje wobec niekwalifikujących się kontrahentów centralnych (łącznie)		-
12	Ekspozycje dla transakcji z niekwalifikującymi się kontrahentami centralnymi (z wyłączeniem początkowych depozytów zabezpieczających i wkładów do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania), w tym:	-	-
13	(i) instrumenty pochodne będące przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym	-	-
14	(ii) giełdowe instrumenty pochodne	-	-
15	(iii) transakcje finansowania z użyciem papierów wartościowych	-	-
16	(iv) pakiety kompensowania, dla których zatwierdzono kompensowanie międzyproduktowe	-	-
17	Wyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	-	
18	Niewyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	-	-
19	Wniesione z góry wkłady do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania	-	-
20	Wkłady nierzeczywiste do funduszy na wypadek niewykonania zobowiązania	-	-

Tabela nr 29 prezentuje szczegółowe informacje na temat ekspozycji Grupy na ryzyko kredytowe kontrahenta, zgodnie z wymaganiami stawianymi przez art. 439 Rozporządzenia 575/2013 i Wytyczne EBA/GL/2016/11 – wpływ kompensowania i ustanowionego zabezpieczenia na ekspozycje z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta, z uwzględnieniem ekspozycji wynikających z transakcji rozliczanych przez kontrahenta centralnego (wzór EU CCR5-A).

Tabela 29. Wpływ kompensowania i ustanowionego zabezpieczenia na wartość ekspozycji (w tys. zł).

	DODATNIA WARTOŚĆ GODZIWA BRUTTO LUB WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z KOMPENSOWANIA	SKOMPENSOWANA BIEŻĄCA EKSPOZYCJA KREDYTOWA	USTANOWIONE ZABEZPIECZENIE	WARTOŚĆ NETTO EKSPOZYCJI KREDYTOWEJ	
1	Instrumenty pochodne	1 765 226	608 341	12 516	663 385	1 156 886
2	Transakcje finansowania z użyciem papierów wartościowych	741 535	-	-	740 890	645
3	Kompensowanie międzyproduktowe	-	-	-	-	-
4	Łącznie	2 506 761	608 341	12 516	1 404 275	1 157 531

4.3. Ryzyko rynkowe, w tym ryzyko stopy procentowej

Wstęp

Ryzyko rynkowe to ryzyko mające wpływ na wielkość wyników i kapitału Banku z tytułu zmian wartości instrumentów finansowych będących efektem zmian cen rynkowych. Uwzględnia takie czynniki jak: zmiany kursów walutowych (ryzyko walutowe), zmiany rynkowych stóp procentowych (ryzyko ogólne stóp procentowych), zmiany cen i spreadów kredytowych instrumentów dłużnych (ryzyko szczególne instrumentów dłużnych), zmiany cen akcji (ryzyko ogólne i szczególne instrumentów kapitałowych), zmiany cen towarów (ryzyko cen towarów), zmiany zmienności implikowanych instrumentów bazowych dla kontraktów opcyjnych (ryzyko vega i gamma).

Głównym celem zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej, jest realizacja celów biznesowych Banku przy jednoczesnym utrzymaniu ekspozycji na ryzyko rynkowe w ramach apetytu na ryzyko określonego przez limity zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą. Proces zarządzania ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej ma w szczególności na celu zabezpieczenie wartości ekonomicznej kapitału Banku oraz stabilną realizację założonego wyniku odsetkowego w ramach przyjętych limitów.

Dodatkowe informacje w zakresie ryzyka rynkowego zostały ujawnione w nocie 6.3 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej

Strategia zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej, definiowana jest w „Polityce Inwestycyjnej i Ryzyka Rynkowego” i zatwierdzana w cyklach rocznych przez Radę Nadzorczą Banku. Zarząd Banku jest odpowiedzialny za jej wdrożenie. Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka wspiera Zarząd ponosząc odpowiedzialność za bieżące monitorowanie ryzyka i nadzorowanie właściwego przebiegu realizacji „Polityki Inwestycyjnej”. W swych działaniach Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka wspierany jest dodatkowo przez Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego. Za pierwszą linię obrony odpowiada Departament Rynków Finansowych oraz Departament Alokacji Kapitału i Zarządzania Aktywami i Pasywami (w zakresie ryzyka stopy procentowej księgi bankowej). Departament Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem jest odpowiedzialny za identyfikację, pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka rynkowego jako jednostka obrony drugiego stopnia. Trzecią linię obrony sprawuje Departament Audytu Wewnętrznego, który przeprowadza niezależne audyty procesów i jednostek w tym zakresie.

Identyfikacja i pomiar ryzyka rynkowego, w tym ryzyka stopy procentowej

Ryzyko rynkowe dla portfela handlowego, księgi strategicznej portfela bankowego oraz ryzyko walutowe Banku są identyfikowane i mierzone dziennie z wykorzystaniem miar VaR, Stressed VaR, BPV, Credit BPV (CBPV), miar wrażliwości instrumentów nieliniowych oraz poprzez monitorowanie zysków i strat. Ponadto przeprowadzane są testy warunków skrajnych. Wybrane miary ryzyka są również monitorowane śróddziennie. Przy identyfikacji i pomiarze ryzyka rynkowego Bank uwzględnia wszystkie pozycje bilansowe i pozabilansowe, wszystkie waluty oraz pełen horyzont czasowy transakcji.

Częstotliwość pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej uzależniona jest od charakteru i zmienności danej pozycji bilansowej. Ryzyko stopy procentowej portfela papierów wartościowych strategicznej księgi bankowej monitorowane jest w trybie dziennym, zaś pomiar na całej księdze bankowej, obejmujący również depozyty i kredyty odbywa się z częstotliwością miesięczną.

Na system pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej składa się szereg miar i analiz wrażliwości jak również analiz o charakterze scenariuszowym. Są to między innymi:

- statyczna oraz dynamiczna analiza niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów,
- wrażliwość wartości ekonomicznej kapitału na zmiany stóp procentowych,
- wrażliwość kontraktowa i urealniona wyniku odsetkowego na zmiany stóp procentowych o +/- 100 p.b.,
- wrażliwość wyniku odsetkowego na szokowe scenariusze zmian stóp procentowych z uwzględnieniem reakcji Banku na te zmiany tj. analiza behawioralna,
- analiza duracji pokazująca procentową wrażliwość wartości netto aktywów i zobowiązań na zmiany stóp procentowych,
- wrażliwość punktu bazowego (BPV).

Dodatkowo Bank wykorzystuje szersze miary ryzyka rynkowego w portfelu bankowym, które uwzględniają ryzyko stopy procentowej wśród innych czynników ryzyka. Są to w szczególności:

- wynik ekonomiczny wyznaczany dla strategicznej księgi bankowej,
- wartość narażona na ryzyko (VaR) wyznaczana w cyklu miesięcznym dla portfela bankowego.

Uzupełnieniem pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej jest szereg testów warunków skrajnych badających wrażliwość Banku w przypadku zaistnienia warunków kryzysowych.

Raportowanie ryzyka rynkowego, w tym ryzyka stopy procentowej

Na system raportowania ryzyka rynkowego, w tym ryzyka stopy procentowej, składają się cykliczne raporty kierowane do Rady Nadzorczej, Zarządu Banku, Komitetów, dyrektorów departamentów i biur uczestniczących w systemie zarządzania tym ryzykiem.

System raportów ryzyka rynkowego obejmuje:

- kwartalne raporty dla Zarządu i Rady Nadzorczej Banku,
- miesięczne raporty dla Komitetu Aktywów, Pasywów i Ryzyka,
- tygodniowe raporty dla Komitetu Płynności i Ryzyka Rynkowego,
- dzienny raport dla Wiceprezesów Zarządu Banku nadzorujących Pion Zarządzania Ryzykami i Pion Finansowy oraz Departamentu Rynków Finansowych.

Raporty ryzyka rynkowego dla Rady Nadzorczej, Zarządu Banku i Komitetu Aktywów, Pasywów i Ryzyka zawierają profil ryzyka rynkowego oraz poziom ekspozycji w odniesieniu do ustanowionych limitów, w tym wynik zarządczy, wykorzystanie limitów VaR, wykorzystanie limitów strat (stop loss) i wrażliwości, wyniki testów warunków skrajnych obejmujących analizy wrażliwości oraz analizy scenariuszowe, ocenę poziomu i trendów ryzyka, rezultaty weryfikacji historycznej i rewaluacyjnej modelu VaR oraz miary ryzyka stopy procentowej (wrażliwość NII, wartości ekonomicznej kapitału, duration kapitału, wyniki analiz scenariuszowych). Raportowanie do Komitetu Płynności i Ryzyka Rynkowego obejmuje w szczególności: tygodniowy przegląd ryzyka rynkowego i wyników finansowych portfela handlowego i strategicznego, miesięczny przegląd ryzyka rynkowego oraz półroczny raport z uzgodnienia wyniku rynkowego i księgowego na transakcjach rynku finansowego. Raporty dzienne zawierają wyniki finansowe portfela handlowego i księgi strategicznej portfela bankowego wraz z poziomem wykorzystania limitów kontrolowanych z dzienną częstotliwością.

Zabezpieczanie, ograniczanie i kontrola ryzyka rynkowego, w tym ryzyka stopy procentowej

Bank stosuje następujące narzędzia w celu ograniczania ryzyka rynkowego:

- określenie przez Radę Nadzorczą ogólnych zasad dotyczących działalności Banku na rynkach finansowych oraz profilu ryzyka Banku, w szczególności poprzez określenie strategii inwestycyjnej, zdefiniowanie struktury portfeli oraz celów, jakim mają one służyć i wyznaczenie apetytu na ryzyko oraz limitów (zawartych w „Polityce Inwestycyjnej i Ryzyka Rynkowego”) uzupełnionych przez sublimity i wartości ostrzegawcze określone przez Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka;
- zdefiniowanie i monitorowanie w trybie dziennym zatwierdzonych przez Komitet Aktywów Pasywów i Ryzyka precyzyjnych strategii handlowych dla poszczególnych obszarów działalności handlowej jednoznacznie definiujących typy instrumentów finansowych dopuszczonych do obrotu w ramach księgi handlowej. Dobór instrumentów jest ukierunkowany na instrumenty o wysokiej płynności oraz ma na celu ograniczenie udziału w księdze handlowej instrumentów przypisywanych do poziomu trzeciego hierarchii wartości godziwej,
- przestrzeganie limitów (przekroczenia limitów są niedozwolone), wspierane przez kompleksowy system monitoringu i narzędzia zarządzania ekspozycją Banku (sterowanie wolumenami komercyjnymi, zawieranie transakcji zabezpieczających na rynkach finansowych itp.).

Najważniejsze limity ryzyka rynkowego obejmują:

- limit VaR dla portfela handlowego, księgi bankowej i całego Banku,
- limity strat na portfelu handlowym,
- limit wrażliwości wartości ekonomicznej kapitału Banku,
- limit wrażliwości NII.

Pozostałe informacje i dane ilościowe

Zasadnicze założenia przyjmowane w procesie modelowania na potrzeby pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej

W pomiarze ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej uwzględniane są modele behawioralne. Główny wpływ na miary ryzyka mają modele: przepływów z funduszy własnych Banku, przedterminowej spłaty kredytów oraz portfel modelowy rachunków bieżących.

Model przedterminowej spłaty kredytów stosowany jest dla kredytów hipotecznych w PLN i CHF. Jest modelem o charakterze strukturalnym, opisującym zależność tempa wcześniejszych spłat kredytów m.in. od następujących czynników: waluty kredytu, kwoty kapitału pozostałego do spłaty, okresu na jaki kredyt został udzielony, rodzaju kredytu hipotecznego, terminu udzielenia kredytu, wieku kredytu, stosunku wartości kredytu do wartości zabezpieczenia.

Portfel modelowy rachunków bieżących stosowany jest natomiast dla rachunków bieżących w PLN od klientów niefinansowych. Określa on strukturę terminów przeszacowania dla części rachunków bieżących, których oprocentowanie jest niewrażliwe na zmiany stóp procentowych. Dla pozostałej części rachunków bieżących Bank przyjmuje kontraktowy termin przeszacowania tj. w terminie a vista.

Model przepływów z funduszy własnych stosowany jest wyłącznie do funduszy własnych Banku Pekao. Model zakłada, że przepływy mogą zmaterializować się w sytuacji pokrywania strat funduszami własnymi Banku. Przepływy modelowe realizowane są w kwocie wynikającej z rozkładu prawdopodobieństwa migracji z obecnego ratingu do defaultu.

W 2018 r wprowadzono szereg usprawnień w procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej. W miarach stosowanych na potrzeby zarządzania wewnętrznego w pomiarze EVE uwzględniony został profil ryzyka funduszy własnych oraz dodatkowe scenariusze stóp procentowych zakładające zmianę poziomu i kształtu krzywej dochodowości. Zasady agregacji wyników zakładają brak, bądź ograniczone możliwości kompensacji wyników scenariuszy między poszczególnymi walutami.

Dane ilościowe z zakresu ryzyka stopy procentowej księgi bankowej

W tabeli nr 30 przedstawiono kształtowanie się poziomu kontraktowej wrażliwości dochodu odsetkowego (NII) na zmianę stóp procentowych o 100 p.b. oraz wartości ekonomicznej kapitału Banku (EVE) na zmianę stóp procentowych o 200 p.b. (standardowy szok nadzorczy zdefiniowany zgodnie z wytycznymi EBA) według stanu na koniec grudnia 2018 i 2017 roku. W obu analizach zakładana jest natychmiastowa zmiana stóp rynkowych. Oprocentowanie produktów bankowych zmienia się zgodnie z zapisami umownymi, przy czym w przypadku kontraktowej NII, dla depozytów od klientów detalicznych, uwzględnia się ograniczenie spadku stóp przez zero. W przypadku wrażliwości EVE dla depozytów bieżących w PLN stosowany jest model urealnijający profil ich przeszacowania.

Tabela 30. Poziom kontraktowej wrażliwości dochodu odsetkowego (NII) oraz wartości ekonomicznej kapitału Banku (EVE) na zmianę stóp procentowych.

WRAŻLIWOŚĆ W %	31.12.2018	31.12.2017
NII	-8,64	-8,14
EVE	-0,95	0,79

Tabela nr 31 prezentuje elementy wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego w ramach metody standardowej, zgodna z wzorem EU MR1 przedstawionym w Wytycznych EBA/GL/2016/11.

Tabela 31. Ryzyko rynkowe w ramach metody standardowej (w tys. zł).

	AKTYWA WAŻONE RYZYKIEM	WYMOGI KAPITAŁOWE
Produkty bezwarunkowe		
1	Ryzyko stopy procentowej (ogólne i szczególne)	789 216
2	Ryzyko instrumentów kapitałowych (ogólne i szczególne)	1 961
3	Ryzyko walutowe	-
4	Ryzyko cen towarów	-
Opcje		
5	Metoda uproszczona	-
6	Metoda delta plus	-
7	Metoda opierająca się na scenariuszu	-
8	Sekurytyzacja (ryzyko szczególne)	-
9	Łącznie	791 177
		63 294

Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa posiadała nieistotne ekspozycje w papierach kapitałowych uwzględnione w portfelu bankowym.

Ekspozycje kapitałowe w portfelu bankowym Grupy ze względu na rodzaj zaangażowania oraz na cel nabycia dzielą się na następujące grupy:

- zaangażowania w podmioty finansowe i infrastruktury rynku finansowego – inwestycje Grupy w podmioty stowarzyszone oraz z mniejszościowym udziałem Grupy w kapitale tych podmiotów,
- pozostałe zaangażowania kapitałowe – inwestycje Grupy w podmioty z mniejszościowym udziałem Grupy w kapitale tych podmiotów – m.in. inwestycje nabyte w ramach restrukturyzacji wierzycielności kredytowych.

Ekspozycje kapitałowe w portfelu bankowym Grupy ze względu na rodzaj klasyfikacji i wyceny dzielą się na następujące grupy:

- zaangażowania Grupy w podmioty stowarzyszone, wyceniane metodą praw własności,
- zaangażowania Grupy w podmioty z mniejszościowym udziałem Grupy w kapitale tych podmiotów, klasyfikowane jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy lub jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez kapitał.

Zasady wyceny zaangażowań w podmioty stowarzyszone, aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy i aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał przedstawiono w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku, w Nocie nr 5 „Istotne zasady rachunkowości”.

Tabela nr 32 prezentuje wartość bilansową i wartość rynkową ekspozycji w papierach kapitałowych według stanu na 31 grudnia 2018 roku, a tabela nr 33 przedstawia zyski i straty z tytułu usunięcia z bilansu oraz z utraty wartości ekspozycji w papierach kapitałowych w 2018 roku oraz skumulowaną wartość niezrealizowanych zysków lub strat z aktualizacji wyceny ekspozycji w papierach kapitałowych według stanu na 31 grudnia 2018 roku.

Tabela 32. Ekspozycje w papierach kapitałowych w portfelu bankowym – wartość bilansowa i wartość godziwa (w tys. zł).

	WARTOŚĆ BILANSOWA		WARTOŚĆ GODZIWA	
	NOTOWANE NA RYNKU REGULOWANYM	NIENOTOWANE NA RYNKU REGULOWANYM	NOTOWANE NA RYNKU REGULOWANYM	NIENOTOWANE NA RYNKU REGULOWANYM
Kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	65 408	-	65 408	-
Kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez kapitał	42 337	190 524	42 337	190 524

Tabela 33. Ekspozycje w papierach kapitałowych w portfelu bankowym – zyski i straty (w tys. zł).

	ZYSKI/STRATY Z USUNIĘCIA Z BILANSU ORAZ Z UTRATY WARTOŚCI		NIEZREALIZOWANE ZYSKI/STRATY Z AKTUALIZACJI WYCENY	
	ZYSKI	STRATY	ZYSKI	STRATY
Kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	-	-
Kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez kapitał (*)	1 070	-	187 429	-16 219

(*) Zyski/straty z usunięcia z bilansu oraz z utraty wartości są ujęte w pozycji "Pozostałe kapitały rezerwowe".

4.4. Ryzyko operacyjne

Wstęp

Ryzyko operacyjne to ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyko prawne. Ryzyko strategiczne, ryzyko biznesowe i ryzyko reputacji są odrębnymi kategoriami ryzyka.

Celem właściwego zarządzania ryzykiem operacyjnym jest utrzymanie podejmowanego przez Bank ryzyka operacyjnego na poziomie zgodnym z określonym apetytem na ryzyko.

Dodatkowe informacje w zakresie ryzyka operacyjnego zostały ujawnione w nocie 6.5 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku oraz jego zgodnością ze strategią Banku. Zarząd Banku odpowiada za opracowanie, wdrożenie i funkcjonowanie właściwego systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, a także za jego skuteczność. Komitet Ryzyka Operacyjnego wspiera i pełni funkcję doradczą dla Zarządu Banku w zakresie tworzenia właściwego procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Dyrektorzy jednostek organizacyjnych odpowiadają za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w nadzorowanych jednostkach na pierwszym poziomie obrony. W swoich zadaniach są wspierani przez Koordynatorów do spraw ryzyka operacyjnego, czyli pracowników wyznaczonych przez nadzorujących pionów, odpowiadających za koordynację zarządzania ryzykiem operacyjnym w poszczególnych pionach, a także przez osoby odpowiedzialne za ryzyko operacyjne, których zadaniem jest m.in. przekazywanie do Departamentu Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem wszystkich istotnych informacji dotyczących ryzyka operacyjnego, w tym informacji o zdarzeniach operacyjnych.

Departament Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem sprawuje drugi poziom obrony w ramach systemu kontroli ryzyka operacyjnego w Banku i jest odpowiedzialny za identyfikację, ocenę, monitorowanie, przeciwdziałanie i raportowanie ryzyka operacyjnego, oraz koordynację tych procesów.

Ze względu na zróżnicowany charakter ryzyka wymagający specjalistycznej wiedzy istotną rolę odgrywają także wybrane jednostki specjalistyczne tj.:

- Departament Prawny,
- Departament Zgodności,
- Departament Zarządzania Korporacyjnego w Grupie Pekao,
- Departament Bezpieczeństwa Banku,
- Biuro Outsourcingu,
- Biuro Ubezpieczeń,
- Centrum IT,
- Pion Zasobów Ludzkich.

Departament Audytu Wewnętrznego sprawuje trzeci poziom obrony.

Identyfikacja i pomiar ryzyka operacyjnego

Pomiar ryzyka operacyjnego w Banku dokonywany jest za pomocą metody zaawansowanej AMA (Advanced Measurement Approach) wykorzystywanej do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

Dodatkowymi narzędziami pomiaru/oceny ryzyka operacyjnego są: samoocena, analizy scenariuszy, kluczowe wskaźniki ryzyka, mapa ryzyka operacyjnego oraz analiza zagregowanych strat operacyjnych.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka operacyjnego polegające na analizie scenariuszy. Ocena założeń i scenariuszy przyjętych w testach warunków skrajnych dokonywana jest każdego roku.

Raportowanie ryzyka operacyjnego

Najważniejsze raporty funkcjonujące w Banku w zakresie ryzyka operacyjnego to:

- Miesięczne i kwartalne raporty z monitorowania kluczowych wskaźników ryzyka przekazywane miesięcznie Koordynatorom do spraw ryzyka operacyjnego oraz kwartalnie Komitetowi Ryzyka Operacyjnego.
- Raport wyników analizy scenariuszy, obejmujący opis scenariusza, efekty symulacji potencjalnych strat oraz opis działań zabezpieczających. Raport jest prezentowany rocznie Komitetowi Ryzyka Operacyjnego, a jego podsumowanie Zarządowi Banku.
- Raport kwartalny dotyczący kontroli ryzyka operacyjnego prezentowany jest Komitetowi Ryzyka Operacyjnego, Zarządowi Banku, a następnie przedkładany Radzie Nadzorczej i zawierający informacje dotyczące m.in.:
 - wartości i ilości i trendów zdarzeń operacyjnych w podziale na rodzaje zdarzeń,
 - istotnych wewnętrznych oraz zewnętrznych zdarzeń operacyjnych,
 - zdarzeń powiązanych z ryzykiem kredytowym,
 - kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego,
 - wybranych działań zabezpieczających,
 - wykorzystania wskaźników apetytu na ryzyko operacyjne,
 - wartości wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

Działania z zakresu zabezpieczania i ograniczania ryzyka operacyjnego

W celu utrzymania bezpiecznego profilu ryzyka operacyjnego Bank definiuje system limitów (ograniczeń) wymienionych poniżej. Dla utrzymania ryzyka w ramach limitów, jego redukcji w przypadku zidentyfikowania przekroczeń oraz zarządzania profilem ryzyka stosowane są następujące mechanizmy ograniczania ekspozycji narażenia Banku na poziom ryzyka operacyjnego:

- działania mitygujące i kontrolne,
- monitorowanie ograniczeń ryzyka operacyjnego,
- plany ciągłości działania,
- polisy ubezpieczeniowe,
- powierzanie czynności (outsourcing),
- wdrażanie nowych lub modyfikacji istniejących produktów oraz procesów biznesowych i pozabiznesowych po dokonaniu oceny ryzyka operacyjnego związanego z ich wdrażaniem.

Są one też wspierane przez system kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku opisany poniżej.

Kontrola i monitorowanie ryzyka operacyjnego

Bank stosuje zestaw ograniczeń ryzyka operacyjnego odzwierciedlających apetyt na ryzyko operacyjne. Ograniczenia ryzyka operacyjnego mają na celu uchwycić złożoność i rozmiar operacji przeprowadzanych w Banku. System ograniczeń obowiązujący w Banku w zakresie ryzyka operacyjnego obejmuje:

- limit strat operacyjnych,
- poziom ostrzegawczy strat operacyjnych,
- sub-poziomy ostrzegawcze dla klas zdarzeń,
- limity kluczowych wskaźników ryzyka.

Ograniczenia te monitorowane i raportowane są w trybie miesięcznym. W przypadku przekroczeń przeprowadzany jest formalny proces eskalacji i podejmowane działania zmierzające do mitygacji ryzyka opisane powyżej.

Pozostałe informacje i dane ilościowe

Bank stosuje wewnętrzny model AMA (Advanced Measurement Approach) na cele kalkulacji wymogu regulacyjnego z tytułu ryzyka operacyjnego na podstawie otrzymanej 22 grudnia 2017 roku zgody KNF. Do momentu potwierdzenia przez KNF spełnienia warunków wskazanych w decyzji, Bank będzie utrzymywał wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczony przy wykorzystaniu modelu AMA na poziomie nie niższym niż 50% wymogu kapitałowego obliczonego według metody standardowej.

Wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego dokonywane metodą AMA uwzględniają straty wewnętrzne i zewnętrzne, jak również wyniki analizy scenariuszy oraz wartości kluczowych wskaźników ryzyka. Model nie uwzględnia ubezpieczeń ograniczających ryzyko operacyjne.

Tabela nr 34 przedstawia zdarzenia operacyjne w podziale na kategorie określone w art. 324 Rozporządzenia 575/2013.

Tabela 34. Straty brutto (*) z tytułu ryzyka operacyjnego zaksięgowane w 2018 roku w podziale na kategorie zdarzeń w ramach rodzaju zdarzenia (w tys. zł).

RODZAJ ZDARZENIA	KATEGORIA ZDARZENIA W RAMACH RODZAJU	31.12.2018
Oszustwa wewnętrzne	Działania nieuprawnione	15
	Kradzież i oszustwo	257
Oszustwa zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	800
	Bezpieczeństwo systemów	-
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Stosunki pracownicze	4 162
	Bezpieczeństwo środowiska pracy	241
	Podziały i dyskryminacja	-
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	10 114
	Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	5 353
	Wady produktów	24
	Klasyfikacja klienta i ekspozycje	108
	Usługi doradcze	5
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	1 989
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy	82
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	3 147
	Monitorowanie i sprawozdawczość	114
	Napływ i dokumentacja klientów	63
	Zarządzanie rachunkami klientów	234
	Kontrahenci niebędący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	362
	Sprzedawcy i dostawcy	1 196
SUMA		28 266

(*) tj. straty, rezerwy oraz rozwiązania rezerw, nie uwzględniające pomniejszych o wartości odzyskane bezpośrednio oraz z tytułu mechanizmu transferu ryzyka.

Straty operacyjne zaksięgowane w 2018 roku dotyczyły głównie kategorii Klienci, produkty i praktyki operacyjne, stanowiąc ponad połowę wartości wszystkich strat.

Najwyższy wpływ na wartość strat w tej kategorii miały koszty rezerwy utworzonej w związku z postępowaniem sądowym, związanym z dystrybucją przez Bank bonów komercyjnych w 1999 roku oraz koszty realizacji decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, związanej z tzw. trwałym nośnikiem informacji. W odniesieniu do obu ryzyk wprowadzono w Banku rozwiązania, które istotnie ograniczają ich materializację w postaci strat w przyszłości.

Drugą kategorią o najwyższych stratach była kategoria Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi (blisko 20% wartości strat), w której najwyższą stratą były niepobrane odsetki od należności kredytowych. Za pobranie odsetek odpowiedzialny był kontrahent Banku. Trwają czynności windykacyjne.

4.5. Ryzyko płynności

Wstęp

Ryzyko płynności to ryzyko polegające na tym, że Bank może okazać się niezdolny do wywiązywania się ze swych zobowiązań płatniczych (w formie wypłaty środków pieniężnych lub dostawy instrumentu finansowego), niezależnie od tego, czy były one oczekiwane czy nieoczekiwane, bez narażenia wyników bieżącej działalności lub swej kondycji finansowej. Ryzyko płynności obejmuje: ryzyko płynności rynku/produktu, ryzyko finansowania oraz ryzyko koncentracji płynności.

Zarządzanie ryzykiem płynności jest dostosowane do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności oraz obejmuje zarówno Bank, jak też Grupę. Celem zarządzania ryzykiem płynności jest:

- zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku i Grupy do wywiązywania się zarówno z bieżących jak i z przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności i rentowności kapitałów własnych,
- zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz
- określenie rozwiązań na przetrwanie sytuacji kryzysowej, w przypadku jej ewentualnego wystąpienia.

Dodatkowe informacje w zakresie ryzyka płynności zostały ujawnione w nocie 6.4 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku odbywa się w sposób scentralizowany i niezależny od jednostek podejmujących ryzyko. Występuje rozdzielenie kompetencji poszczególnych komórek z podziałem na pierwszą, drugą i trzecią linię obrony. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem płynności Banku oraz jego zgodnością ze strategią Banku. Zarząd Banku odpowiada za opracowanie, wdrożenie i funkcjonowanie właściwego systemu zarządzania ryzykiem płynności, a także za jego skuteczność. Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka wspiera Zarząd ponosząc odpowiedzialność za bieżące monitorowanie ryzyka płynności. W swych działaniach Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka wspierany jest dodatkowo przez Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego.

W proces zarządzania ryzykiem płynności zaangażowane są następujące departamenty:

- Departament Rynków Finansowych – odpowiedzialny za pierwszą linię obrony dla poziomu płynności krótkoterminowej, zawieranie transakcji na rynkach hurtowych oraz centralizację funkcji skarbowych,
- Centralny Back Office – odpowiedzialny za rozliczanie transakcji i wspólnie z Departamentem Rynków Finansowych za sprawowanie pierwszej linii obrony w zakresie płynności śróddziennej,
- Departament Alokacji Kapitału i Zarządzania Aktywami i Pasywami – odpowiedzialny za pierwszą linię obrony dla poziomu płynności długoterminowej oraz koordynację opracowania planu finansowania i powiązanych dokumentów,
- Departament Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem – odpowiedzialny w ramach drugiej linii obrony m.in. za pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka płynności, adekwatność stosowanych miar ryzyka i systemu limitów oraz ich dalszy rozwój,
- Departament Audytu Wewnętrznego (w ramach trzeciej linii obrony) – odpowiedzialny za niezależną kontrolę procesów oraz jednostek w zakresie zarządzania ryzykiem płynności.

Zarządzanie ryzykiem płynności Grupy obejmuje zarówno zarządzanie ryzykiem na poziomie skonsolidowanym przez Bank, jak też zarządzanie w poszczególnych spółkach zależnych. Spółki zależne w zależności od stopnia istotności ryzyka płynności w ich działalności posiadają adekwatnie do swoich potrzeb rozwinięte struktury i procesy zarządzania tym ryzykiem. Bank koordynuje całość działań na poziomie Grupy, jak również stanowi wsparcie, zarówno merytoryczne jak i organizacyjne, dla poszczególnych spółek zależnych.

Identyfikacja i pomiar ryzyka płynności

W ramach pomiaru ryzyka płynności Bank stosuje kompleksowy zestaw miar pozwalający na monitorowanie wszystkich istotnych aspektów ryzyka płynności:

- Luka płynności krótkoterminowej – prezentuje niedopasowanie pomiędzy wpływami, a wypływami z tytułu transakcji na rynku hurtowym z uwzględnieniem zapasu płynności i wybranych innych pozycji. Pozwala ona na monitorowanie najbardziej zmiennych pozycji płynnościowych Banku w podziale na PLN oraz główne waluty obce, jak również na poziomie bilansu ogółem.
- Luka płynności strukturalnej – przedstawia lukę pomiędzy aktywami i pasywami Banku w pełnym spektrum czasowym bilansu (od a'vista do powyżej 20 lat). Analiza jest przeprowadzana w formie luki kontraktowej oraz luki urealnionej. Na podstawie luki płynności strukturalnej wyznaczane są i monitorowane wskaźniki niedopasowania (relacja aktywów do pasywów) dla przepływów do 1 roku oraz wskaźniki pokrycia (relacja pasywów do aktywów) dla przepływów powyżej 1, 2, 3, 4, 5 lat dla walut ogółem oraz najważniejszych z nich.
- Luka finansowania w księdze bankowej – wskaźnik jest miarą stopnia, w jakim portfel kredytów komercyjnych jest finansowany zobowiązaniami komercyjnymi.
- Wskaźniki wczesnego ostrzegania w ramach Planu Awaryjnego Płynności – monitorujące sytuację w Banku i jego otoczeniu.
- Bufor płynności – rozumiany jako minimalny poziom zapasu/nadwyżki płynności, który jest wymagany do pokrycia wypływów w przypadku wystąpienia sytuacji skrajnej.
- Nadwyżka płynności – zapas nieobciążonych wysokiej jakości aktywów płynnych zdefiniowany zgodnie z założeniami przyjętymi w testach warunków skrajnych, zgodnie z wymogami Rekomendacji P KNF.
- Miary płynności śróddziennej – miary wewnętrzne monitorujące saldo na rachunkach oraz jego dynamikę oraz miary zdefiniowane przez Komitet Bazylejski w dokumencie „Monitoring tools for intraday liquidity management”.
- Nadzorcze miary płynności – miary płynności zarówno krótko jak i długoterminowej, monitorowane codziennie zgodnie z Uchwałą 386/2008 KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, wraz z późniejszymi zmianami (dalej: „Uchwała 386/2008”).
- Wskaźnik pokrycia płynności (LCR) oraz wskaźnik stabilnego finansowania (NSFR) – obliczane zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013, Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych (dalej: „Rozporządzenie 2015/61”) oraz wytycznymi Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego.

Uzupełnieniem powyższych są analizy poziomu koncentracji finansowania, koncentracji bazy depozytowej oraz innych źródeł finansowania, w tym w rozbiciu walutowym.

Istotnym elementem systemu zarządzania ryzykiem płynności są też testy warunków skrajnych. Są one wykorzystywane do identyfikacji i monitoringu ekspozycji Banku na ryzyko, oceny ryzyk nie w pełni pokrytych przez inne miary ryzyka oraz analizy stopnia odporności Banku na zaistnienie zjawisk o charakterze kryzysowym. Wyniki testów warunków skrajnych wspierają także proces ustalania i weryfikacji limitów. Wybrane testy podlegają też limitowaniu. Wyniki testów warunków skrajnych są powiązane z polityką zarządzania płynnością w sytuacji awaryjnej poprzez uwzględnienie ich w regulach definiowania działań awaryjnych oraz w zasadach testowania polityki i planu finansowania w sytuacji awaryjnej.

Bank przeprowadza następujące rodzaje testów warunków skrajnych płynności:

- testy kompleksowe, obejmujące różne rodzaje ryzyka, uwzględniające możliwe interakcje pomiędzy nimi,
- testy specyficzne, które koncentrują się na płynnościowych czynnikach ryzyka i pozycji płynnościowej Banku,
- testy odwrócone, służące sprawdzeniu, jakiej zmianie muszą ulec czynniki ryzyka, by zagrozić płynności Banku,
- analizy wrażliwości, sprawdzające, jak bardzo wrażliwe są wyniki testów na zmianę założeń.

Przeprowadzając testy warunków skrajnych Bank modeluje w szczególności następujące scenariusze:

- specyficzny, w którym jedynie Bank doświadcza problemów, w przeciwieństwie do innych uczestników rynku; w scenariuszu tym zmianom ulegają głównie wolumeny depozytów, ograniczeniu ulega dostęp Banku do rynków hurtowych oraz następują wpływy wynikające z przekroczenia ograniczeń ratingowych.
- systemowy, zakładający wystąpienie kryzysu płynnościowego na rynku finansowym; w scenariuszu tym występują zwiększone wpływy związane z ekspozycjami pozabilansowymi, depozytami zabezpieczającymi; zmniejszeniu też ulega wartość płynnościowa posiadanego portfela papierów wartościowych.
- łączny, w którym zarówno Bank jak i system finansowy doświadcza problemów w tym samym czasie; w scenariuszu tym zmianom ulegają łącznie czynniki ryzyka zmieniające się w scenariuszach systemowym i specyficznym, przy czym ze względu na zakładaną kumulację sytuacji kryzysowej przyjmowane są bardziej restrykcyjne założenia.

W wybranych testach uwzględnione jest też potencjalne wystąpienie ograniczeń w wymienialności walut.

Powyższe scenariusze analizowane są w różnych horyzontach czasowych (1 i 3 miesiące). Bank przeprowadza również testy płynności śróddziennej analizujące potencjalny wpływ zakłóceń w funkcjonowaniu systemów płatniczych i rozliczeniowych, błędów w realizacji procedur płatniczych, pogorszenia sytuacji Banku lub jego kontrahentów na zdolność do wypełnienia przez Bank swoich zobowiązań płatniczych w ciągu dnia.

Raportowanie ryzyka płynności

Raportowanie ryzyka płynności odbywa się z częstotliwością umożliwiającą identyfikację zmian profilu ryzyka Banku. Na system raportowania ryzyka płynności składają się w szczególności:

- kwartalne raporty dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- miesięczne raporty na posiedzenia Komitetu Aktywów Pasywów i Ryzyka,
- tygodniowe raporty na posiedzenia Komitetu Płynności i Ryzyka Rynkowego,
- raporty dzienne adresowane do członków Komitetu Płynności i Ryzyka Rynkowego i jednostek zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem płynności.

Raporty dla Rady Nadzorczej i Zarządu zawierają informacje o globalnej ekspozycji na ryzyko płynności zarówno Banku jak i Grupy, obejmujące miary ryzyka płynności oraz pozycję Banku w odniesieniu do obowiązujących norm, limitów i wskaźników wczesnego ostrzegania jak również wyniki testów warunków skrajnych. Raportowanie na niższych szczeblach jest bardziej szczegółowe i w porównaniu do raportów dla Rady Nadzorczej i Zarządu zawiera dodatkowo wyniki bardziej rozbudowanej analizy koncentracji, analizy płynności śróddziennej, backtesty poszczególnych modeli wykorzystywanych w pomiarze ryzyka płynności, miary dynamiczne, informacje o bieżącej realizacji Planu Finansowania itp. W przypadku identyfikacji takiej potrzeby częstotliwość raportowania może ulec zwiększeniu.

Działania z zakresu zabezpieczania i ograniczania ryzyka płynności

Zgodnie z przyjętą strategią, Grupa posiada zdywersyfikowane i stabilne finansowanie dla portfela aktywów, a nadwyżkę płynności utrzymuje w najwyższej jakości aktywach możliwych do szybkiego upłynnienia, co zapewnia bezpieczne funkcjonowanie w obszarze zarządzania płynnością zarówno w normalnej sytuacji rynkowej, jak również w przypadku wystąpienia niekorzystnych zjawisk o charakterze nadzwyczajnym, a w szczególności przestrzeganie nadzorczych i wewnętrznych wymogów płynnościowych.

Podstawowym źródłem finansowania działalności Grupy jest zdywersyfikowana baza depozytowa, obejmująca wszystkie główne segmenty klientów (klienci detaliczni, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa, jednostki sektora publicznego, bankowość prywatna), przy większościowym udziale depozytów od osób fizycznych oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Stabilność bazy depozytowej jest wspierana przez szeroką i różnorodną ofertę produktową, wszechstronność kanałów dystrybucji (rozwinęta sieć oddziałów i bankomatów, zdalny dostęp przez Internet i telefon), regularne kampanie kierowane do poszczególnych grup klientów oraz zorientowanie na budowę trwałej relacji z klientem (m.in. cross-selling, kampanie retencyjne).

Ponadto Grupa dywersyfikuje swoje źródła finansowania będąc wieloletnim beneficjentem środków od instytucji ponadnarodowych, obecnie współpracując z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym oraz Bankiem Rozwoju Rady Europy w ramach programów wspierających rozwój sektora publicznego oraz małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce. Grupa wykorzystuje również finansowanie z rynku hurtowego poprzez emisje listów zastawnych, obligacji podporządkowanych oraz obligacji niezabezpieczonych. W 2018 roku Grupa zwiększyła finansowanie z wymienionych obszarów, w tym poprzez pozyskanie długoterminowych kredytów od instytucji ponadnarodowych i z rynku polskiego, jak również emisje dziesięcio- i piętnastoletnich obligacji podporządkowanych oraz publicznych listów zastawnych. Niemniej jednak finansowanie z rynku hurtowego oraz poprzez emisje długu odgrywa rolę wspomagającą.

Dla każdej z głównych walut, w których Grupa prowadzi działalność, zapewnione jest finansowanie o skali i profilu dopasowanym do posiadanych aktywów (obejmujące depozyty od klientów, finansowanie z rynku hurtowego oraz swapy walutowe) i pozwalające na utrzymywanie portfela aktywów płynnych na pokrycie ewentualnych odpływów. Te działania wspierają ograniczenie niedopasowania walutowego, co pozytywnie wpływa na profil płynności, w szczególności w rozumieniu wskaźnika LCR, w poszczególnych walutach.

Kontrola i monitorowanie ryzyka płynności

Celem systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka płynności jest zapewnienie przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku oraz zapewnienie zgodności działania banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi. W ramach funkcjonującego w Banku systemu kontroli wewnętrznej przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem płynności zapewnione jest przez odpowiednie mechanizmy kontroli ryzyka wdrożone w ramach trzech linii obrony opisanych w poprzednich paragrafach.

Kluczową rolę w procesie ograniczania ryzyka płynności odgrywa nieustający proces kontroli i monitorowania pozycji płynnościowej oraz system konserwatywnych limitów ryzyka płynności. Ograniczaniu ryzyka służy również: aktywny monitoring i kształtowanie wolumenów biznesowych, uwzględnianie ryzyka płynności w systemie wewnętrznych cen transferowych w pomiarze rentowności i w procesie zatwierdzania nowych produktów, przeprowadzanie analiz testów warunków skrajnych oraz wdrożenie procesu zarządzania płynnością w sytuacji awaryjnej.

Bank analizuje i monitoruje różne aspekty ryzyka płynności, na które jest narażony, spośród których za najistotniejsze należy wskazać ryzyko:

- wypływów depozytów,
- wypływów z udzielonych ekspozycji pozabilansowych,
- wypływów związanych z potencjalnym obniżeniem ratingu,
- wypływów związanych z koniecznością przedłożenia dodatkowych depozytów zabezpieczających zawarte transakcje pochodne,
- spadku wartości portfela papierów wartościowych stanowiących istotny element posiadanej przez Bank nadwyżki płynności,
- ograniczenia dostępności rynków hurtowych,
- koncentracji.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności uwzględnione są wszystkie perspektywy czasowe (od śróddziennej do długoterminowej), skład i struktura terminowa aktywów i pasywów (także w podziale na waluty), stopień zdywersyfikowania i stabilności źródeł finansowania, a także płynność rynku i zbywalność aktywów. Kwestie dotyczące płynności rynku (produktu) są uwzględniane w procesach pomiaru ryzyka płynności poprzez stosowane haircutów (korekt wartości) aktywów płynnych, stanowiących element nadwyżki płynności Banku, które odzwierciedlają potencjalną utratę wartości tych aktywów w sytuacjach kryzysowych.

Bank jest podmiotem dominującym w Grupie i jako taki wspiera finansowanie działalności pozostałych podmiotów Grupy, nie identyfikując przy tym istotnych ograniczeń w zakresie transferu płynności w obrębie jednostek Grupy.

Limity ryzyka płynności ustanowione są dla Banku, Grupy, a także na poziomie poszczególnych spółek zależnych. W ramach Grupy obowiązują następujące limity ryzyka płynności:

- limity dla wskaźników płynności krótkoterminowej,
- limity dla wskaźników płynności strukturalnej,
- limit i poziom ostrzegawczy dla luki finansowania w księdze bankowej,
- limit wyników scenariusza testów warunków skrajnych płynności,
- limit dla LCR.

Uzupełnieniem limitów ryzyka płynności określonych na poziomie Banku/Grupy są wskaźniki wczesnego ostrzegania. Stopień wykorzystania limitów i wskaźników jest regularnie raportowany do odpowiednich komitetów, Zarządu i Rady Nadzorczej.

Dokumentem, który porządkuje stosowane w Banku/Grupie limity jest obowiązująca „Polityka inwestycyjna i ryzyka rynkowego”, podlegająca regularnie, raz w roku przeglądowi i aktualizacji, mającej na celu dostosowanie jej do zmian w środowisku rynkowym i regulacyjnym.

Pozostałe informacje i dane ilościowe

Poniżej przedstawione zostały informacje ilościowe prezentujące profil ryzyka płynności Grupy, których ujawnienie jest wymagane przez wytyczne regulacyjne. Uzupełniają one informacje przedstawione w rocznym sprawozdaniu finansowym.

Zaprezentowane w tabeli nr 35 wartości regulacyjnych wskaźników płynności zostały wyznaczone zgodnie z zasadami określonymi w Uchwale 386/2008 oraz Rozporządzeniu 2015/61.

Tabela 35. Nadzorcze miary płynności.

NADZORCZE MIARY PŁYNNOŚCI		LIMIT	31.12.2018
M3 (*)	Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi	1	9,43
M4 (*)	Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1	1,17
LCR	Wskaźnik pokrycia płynności	1	1,45

(*) Wskaźnik na poziomie jednostkowym.

Rozmiar i struktura nadwyżki płynności Banku prezentowana w tabeli nr 36 jest wyznaczona zgodnie z zasadami określonymi w Rekomendacji P oraz założeniami przyjmowanymi w testach warunków skrajnych. Struktura jest wykazana zgodnie z podziałem nadwyżki na część podstawową, służącą ochronie przed krótkotrwałymi, najcięższymi zjawiskami kryzysowymi oraz część uzupełniającą, służącą ochronie przed zjawiskami mniej dotkliwymi, lecz utrzymującymi się dłużej.

Tabela 36. Składniki nadwyżki płynności (w tys. zł).

NADWYŻKA PŁYNNOŚCI – SKŁADNIKI	31.12.2018
Podstawowa	31 382 090
Uzupełniająca	735 680
Nadwyżka płynności razem	32 117 770

Tabela nr 37 prezentuje natomiast ujawnienie wysokości i elementów składowych wskaźnika pokrycia wpływów netto, zgodnie z wzorem EU LIQ1 zaprezentowanym w Wytycznych EBA/GL/2017/01 w sprawie ujawniania wskaźnika pokrycia wpływów netto w uzupełnieniu do ujawniania na temat zarządzania ryzykiem płynności na podstawie art. 435 Rozporządzenia 575/2013.

Tabela 37. Kalkulacja wskaźnika LCR (w mln zł).

	CAŁKOWITA WARTOŚĆ NIEWAŻONA (ŚREDNIA)				CAŁKOWITA WARTOŚĆ WAŻONA (ŚREDNIA)			
	I KWARTAŁ 2018	II KWARTAŁ 2018	III KWARTAŁ 2018	IV KWARTAŁ 2018	I KWARTAŁ 2018	II KWARTAŁ 2018	III KWARTAŁ 2018	IV KWARTAŁ 2018
Liczba punktów danych użytych do obliczenia średnich	3	3	3	3	3	3	3	3
AKTYWA PŁYNNE WYSOKIEJ JAKOŚCI								
1 Aktywa płynne wysokiej jakości ogółem					31 738	29 556	28 598	28 982
WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH								
2 Depozyty detaliczne i depozyty klientów będących małymi przedsiębiorstwami, w tym:	67 324	67 507	70 254	72 788	4 722	4 634	4 804	4 987
3 Depozyty stabilne	45 947	47 162	48 574	50 094	2 297	2 358	2 438	2 527
4 Depozyty mniej stabilne	21 377	20 345	21 680	22 695	2 423	2 276	2 366	2 460
5 Niezabezpieczone finansowanie hurtowe	49 185	46 184	46 154	45 914	18 453	16 585	16 386	16 004
6 Depozyty operacyjne (wszyscy kontrahenci) i depozyty w ramach sieci współpracy banków spółdzielczych	28 075	29 098	28 241	29 906	6 853	7 087	6 872	7 294
7 Depozyty nieoperacyjne (wszyscy kontrahenci)	20 972	16 843	17 705	15 666	11 462	9 255	9 306	8 368
8 Dług niezabezpieczony	138	243	208	342	138	243	208	342
9 Zabezpieczone finansowanie hurtowe					-	-	-	-
10 Dodatkowe wymogi	35 065	35 144	34 686	34 207	4 411	4 352	4 161	3 942
11 Wpływy związane z ekspozycją na instrumenty pochodne i inne wymogi w zakresie zabezpieczeń	806	747	484	363	806	747	484	363
12 Wpływy związane z utratą finansowania z tytułu produktów dłużnych	-	-	-	-	-	-	-	-
13 Instrumenty kredytowe i instrumenty wsparcia płynności	34 259	34 397	34 202	33 844	3 605	3 605	3 677	3 579
14 Inne zobowiązania umowne związane z finansowaniem	242	1 570	874	32	242	1 570	874	32
15 Inne zobowiązania warunkowe związane z finansowaniem	15 736	17 073	19 023	19 399	627	684	777	800
16 Wpływy środków pieniężnych ogółem					28 455	27 825	27 002	25 765
WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH								
17 Zabezpieczone transakcje kredytowe (np. z udzielonym przyrzeczeniem odkupu)	459	647	351	246	1	13	2	-
18 Wpływy z w pełni obsługiwanych ekspozycji	5 872	5 561	5 958	6 136	3 443	3 643	4 131	3 933
19 Inne wpływy środków pieniężnych	77	242	62	116	77	242	62	116
EU-19a (Różnica pomiędzy sumą ważonych wpływów ogółem a sumą ważonych wpływów ogółem wynikających z transakcji w państwach trzecich, w których występują ograniczenia transferu lub transakcji denominowanych w walutach niewymienialnych)					-	-	-	-
EU-19b (Nadwyżka wpływów z powiązanych wyspecjalizowanych instytucji kredytowych)					-	-	-	-
20 Wpływy środków pieniężnych ogółem	6 408	6 450	6 371	6 498	3 521	3 898	4 195	4 049
EU-20a Wpływy całkowicie wyłączone	-	-	-	-	-	-	-	-
EU-20b Wpływy podlegające ograniczeniu wynoszącemu 90%	-	-	-	-	-	-	-	-
EU-20c Wpływy podlegające ograniczeniu wynoszącemu 75%	6 409	6 450	6 370	6 498	3 522	3 898	4 195	4 049
WARTOŚĆ SKORYGOWANA OGÓŁEM								
21 ZABEZPIECZENIE PRZED UTRATĄ PŁYNNOŚCI					31 738	29 556	28 598	28 982
22 WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO OGÓŁEM					24 933	23 928	22 807	21 715
23 WSKAŹNIK POKRYCIA WYPŁYWÓW NETTO					1,28	1,24	1,25	1,33

W ramach Grupy zawarta jest ograniczona liczba transakcji, które w wyniku istniejących zapisów w umowach, skutkowałyby potencjalną koniecznością złożenia dodatkowego zabezpieczenia w przypadku obniżenia oceny kredytowej Banku. Kwota maksymalnego zobowiązania wynikająca z tego tytułu, w sytuacji obniżenia ratingu Banku do poziomu BBB przez dwie agencje ratingowe, wynosi wg stanu na 31 grudnia 2018 roku 3 961 mln PLN. Należy jednak podkreślić, że potencjalne zobowiązanie Banku nie jest bezwarunkowe, gdyż zarówno kwota zabezpieczenia, jak również termin jego złożenia, mogą zostać ustalone wyłącznie w wyniku negocjacji pomiędzy zainteresowanymi stronami. Bank ocenia, że w przypadku materializacji obniżenia ratingu faktyczne wpływy byłyby znacząco niższe.

Aktywa wolne od obciążeń

Aktywo uznaje się za obciążone, jeżeli jest ono przedmiotem zastawu lub jakiegokolwiek umowy mającej na celu ochronę, zabezpieczenie, lub wsparcie jakości kredytowej danej transakcji, z której zakresu nie może zostać swobodnie wycofane. Aktywa nie mogą zostać swobodnie wycofane wtedy, gdy wycofanie lub zastąpienie innymi aktywami wymaga uprzedniego zatwierdzenia przez drugą stronę transakcji. Wskazana definicja nie jest oparta na konkretnej definicji prawnej, takiej jak na przykład przeniesienie tytułu, ale na zasadach ekonomicznych i jest ściśle związana z warunkami umownymi.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa zidentyfikowała następujące zobowiązania i powiązane z nimi aktywa obciążone:

- umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, zabezpieczone dłużnymi papierami wartościowymi emitowanymi przez rządy centralne,
- zabezpieczone transakcje finansowania, zabezpieczone dłużnymi papierami wartościowymi emitowanymi przez rządy centralne lub przedsiębiorstwa,
- umowy zabezpieczające dotyczące zabezpieczenia transakcji na instrumentach pochodnych, w tym transakcji z kontrahentami centralnymi, zabezpieczone dłużnymi papierami wartościowymi emitowanymi przez rządy centralne lub depozytami pieniężnymi,
- aktywa w pulach aktywów stanowiących podstawę emisji listów zastawnych emitowanych przez Pekao Bank Hipoteczny, zabezpieczone dłużnymi papierami wartościowymi emitowanymi przez rządy centralne i kredytami hipotecznymi.

Tabele nr 38-40 prezentują informacje ilościowe na temat aktywów obciążonych i aktywów wolnych od obciążeń na dzień 31 grudnia 2018 roku:

- tabela nr 38, zgodna z formularzem A Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2017/2295 z dnia 4 września 2017 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat aktywów obciążonych i nieobciążonych (dalej: „Rozporządzenie 2017/2295”), prezentuje aktywa bilansowe, które zostały zastawione lub przeniesione bez wyłączenia z aktywów bądź obciążone w inny sposób oraz aktywa bilansowe nieobciążone,
- tabela nr 39, zgodna z formularzem B Rozporządzenia 2017/2295, prezentuje otrzymane zabezpieczenia według rodzaju aktywów, które nie spełniają kryteriów uznania w bilansie Grupy, a które zostały zastawione lub obciążone w inny sposób oraz otrzymane zabezpieczenia, które mogą zostać obciążone,
- tabela nr 40, zgodna z formularzem C Rozporządzenia 2017/2295, prezentuje informacje o zobowiązaniach powiązanych z aktywami obciążonymi i obciążonymi zabezpieczeniami otrzymanymi.

Tabela 38. Aktywa obciążone i wolne od obciążeń (w tys. zł).

	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW OBCIĄŻONYCH	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW OBCIĄŻONYCH	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW WOLNYCH OD OBCIĄŻEŃ	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW WOLNYCH OD OBCIĄŻEŃ
	010	040	060	090
010 Aktywa	4 111 004		187 005 463	
030 Instrumenty udziałowe	-		305 767	
040 Dłużne papiery wartościowe	1 213 127	1 226 137	37 830 813	37 913 384
050 w tym: obligacje zabezpieczone	-	-	-	-
060 w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami	-	-	-	-
070 w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych	1 092 229	1 105 567	26 003 437	26 040 285
080 w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe	-	-	3 896 902	3 899 842
090 w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe	120 898	120 570	4 930 981	4 973 763
120 Inne aktywa	2 897 877		148 868 883	
121 w tym: kredyty i pożyczki	2 897 877		127 578 823	
122 w tym: aktywa niedostępne dla celów obciążenia (*)	-		10 301 203	

(*) Pozycja zawiera aktywa, które Grupa uznaje za niedostępne dla celów obciążenia w ramach normalnej działalności.

Tabela 39. Zabezpieczenia otrzymane obciążone i wolne od obciążeń (w tys. zł).

	WARTOŚĆ GODZIWA OTRZYMANEGO OBCIĄŻONEGO ZABEZPIECZENIA LUB WYEMITOWANYCH WŁASNYCH DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	NIEOBCIĄŻONE	
		WARTOŚĆ GODZIWA OTRZYMANEGO ZABEZPIECZENIA LUB WYEMITOWANYCH WŁASNYCH DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, KTÓRE MOGĄ ZOSTAĆ OBCIĄŻONE	
		010	040
130 Zabezpieczenia otrzymane		-	23 381
140 Kredyty na żądanie		-	-
150 Instrumenty kapitałowe		-	-
160 Dłużne papiery wartościowe		-	23 381
170 w tym: obligacje zabezpieczone		-	-
180 w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami		-	-
190 w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych		-	23 381
200 w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe		-	-
210 w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe		-	-
220 Kredyty i pożyczki inne niż kredyty na żądanie		-	-
230 Inne zabezpieczenia otrzymane		-	-
240 Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż własne obligacje zabezpieczone lub papiery wartościowe zabezpieczone aktywami		-	-
241 Nieoddane w zastaw wyemitowane własne obligacje zabezpieczone i papiery wartościowe zabezpieczone aktywami			-
250 AKTYWA, OTRZYMANE ZABEZPIECZENIE I WYEMITOWANE WŁASNE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE OGÓLEM	4 111 004		

Model biznesowy Grupy nie generuje znaczącego poziomu obciążenia aktywów. Na dzień 31 grudnia 2018 roku wskaźnik aktywów zastrzeżonych obrazujący stosunek aktywów i zobowiązań otrzymanych obciążonych do całości aktywów i zobowiązań otrzymanych wynosił 2,15%.

Tabela 40. Aktywa i zabezpieczenia otrzymane obciążone wraz z powiązаныmi zobowiązaniami (w tys. zł).

		ODPOWIADAJĄCE IM ZOBOWIĄZANIA, ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE LUB PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT UDZIELONEJ POŻYCZKI	AKTYWA, OTRZYMANE ZABEZPIECZENIE I WYEMITOWANE WŁASNE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE INNE NIŻ OBCIĄŻONE OBLIGACJE ZABEZPIECZONE I PAPIERY WARTOŚCIOWE ZABEZPIECZONE AKTYWAMI
		010	030
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych	4 297 083	4 111 004
011	w tym: instrumenty pochodne	2 155 914	1 564 328
012	w tym: umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	415 119	417 979
013	w tym: depozyty zabezpieczone inne niż umowy z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	206 151	236 083
014	w tym: wyemitowane dłużne papiery wartościowe	1 519 899	1 892 614

Na dzień 31 grudnia 2018 roku w żadnej z jednostek Grupy:

- nie występowały aktywa lub zabezpieczenia otrzymane emitowane przez inne podmioty Grupy, obciążone na potrzeby zobowiązań wobec podmiotów spoza Grupy,
- nie występowały aktywa lub zabezpieczenia otrzymane emitowane przez podmioty spoza Grupy, obciążone na potrzeby zobowiązań wobec innych podmiotów Grupy.

4.6. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej

Wstęp

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej to ryzyko nadmiernego wzrostu ekspozycji kredytowych w stosunku do funduszy własnych Grupy (Tier I). W przypadku kryzysu finansowego, któremu towarzyszy duża zmienność cen aktywów, nadmierna dźwignia finansowa może spowodować problemy płynnościowe lub straty Grupy.

Celem zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej jest zapewnienie w Grupie właściwej relacji pomiędzy wielkością kapitału Tier I i sumą aktywów bilansowych oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej

W Banku istnieje Polityka zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, która określa ramy organizacyjne oraz reguluje proces zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej w Banku. Zawiera ona zakres i podział obowiązków w ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, a także etapy zarządzania tym ryzykiem.

Zgodnie z Polityką Rada Nadzorcza, w ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, jest odpowiedzialna za:

- sprawowanie nadzoru nad wdrożeniem i stosowaniem przez Bank zasad określonych w Polityce,
- sprawowanie nadzoru nad zgodnością Polityki w Banku ze strategią zarządzania ryzykiem w Banku w zakresie zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej w oparciu o otrzymywane systematycznie raporty,
- zatwierdzenie apetytu na ryzyko Banku (w postaci podstawowych limitów ryzyka).

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za:

- zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej oraz monitorowanie efektywności tego procesu,
- weryfikację i zatwierdzenie podstawowych regulacji wewnętrznych Banku w zakresie zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej,
- regularny monitoring ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej Banku,
- przedstawianie Radzie Nadzorczej systematycznej informacji dotyczącej aktualnego oraz przewidywanego poziomu ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej,
- w przypadku przekroczenia limitu, akceptację działań naprawczych, które mają na celu obniżenie wartości wykorzystania limitu wskaźnika dźwigni finansowej.

Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka Banku jest z kolei odpowiedzialny za:

- bieżące monitorowanie ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej,
- opiniowanie metodologii pomiaru ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej oraz wartości limitów,
- opiniowanie działań naprawczych w przypadku przekroczenia limitu, które mają na celu obniżenie wartości wykorzystania limitu wskaźnika dźwigni finansowej,
- ocenę raportów dotyczących systemu zarządzania nadmiernym ryzykiem dźwigni finansowej.

W proces zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej zaangażowane są: Departament Alokacji Kapitału i Zarządzania Aktywami i Pasywami, Departament Rachunkowości i Departament Audytu Wewnętrznego.

Identyfikacja i pomiar ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej

Pomiar ryzyka ma na celu ilościowe oszacowanie ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej. W tym celu stosowany jest wskaźnik dźwigni. Wyliczenia wskaźnika dźwigni są dokonywane w oparciu o postanowienia Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10 października 2014 roku zmieniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni (dalej: „Rozporządzenie 2015/62”).

Wskaźnik dźwigni wylicza się jako miarę kapitału Tier I podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej i wyraża jako wartość procentową. Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji określonych zgodnie z Rozporządzeniem 2015/62 z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier I.

Kapitał Tier I do wskaźnika dźwigni został policzony zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 przy zastosowaniu opcji narodowych zdefiniowanych w Ustawie Prawo Bankowe art. 171a.

Testy warunków skrajnych dla ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej przeprowadzane są co najmniej raz do roku, a także w sytuacji wystąpienia niekorzystnych zdarzeń w otoczeniu zewnętrznym i wewnętrznym Banku.

Raportowanie ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej

Proces monitorowania i raportowania ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej przeprowadzany jest miesięcznie. Raport w szczególności zawiera następujące informacje: wskaźnik dźwigni, wykorzystanie limitu oraz wyjaśnienie istotnych zmian profilu ryzyka od czasu ostatniego raportu i czynników na nie wpływających. Dodatkowo raport zawiera prognozy kształtowania się wskaźnika w horyzoncie 6-miesięcznym. Odbiorcami raportu są Zarząd Banku oraz Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka Banku.

Kwartalnie przygotowywana jest informacja przedstawiająca wskaźnik dźwigni oraz wykorzystanie limitów dla Rady Nadzorczej.

Działania z zakresu zabezpieczenia i ograniczania ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej

Ograniczanie i planowanie ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej polega na aktywnym kształtowaniu struktury aktywów i pasywów Banku poprzez:

- odpowiednie planowanie struktury kapitałów Tier I,
- kontrolę realizacji budżetu dla aktywów i pasywów Banku,
- planowanie, budżetowanie i monitorowanie rozwoju aktywów i pasywów w podziale na działalność komercyjną oraz aktywność na rynkach finansowych,
- analizę negatywnych scenariuszy makroekonomicznych w ramach testów warunków skrajnych,
- kontrolę przyznawanych limitów kredytowych,
- kontrolę zawieranych transakcji na instrumentach pochodnych w ramach portfela handlowego.

Kontrola i monitorowanie ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej

Kontrola ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej polega na ustanowieniu limitów i wartości ostrzegawczych, których celem jest utrzymanie ryzyka na bezpiecznym poziomie i ich kontroli w ramach apetytu na ryzyko Banku.

Limity ustalane są raz do roku przy okazji aktualizacji strategii zarządzania kapitałem oraz ustalania wskaźników apetytu na ryzyko na dany rok. Kontrola wykorzystania ustalonych limitów jest przeprowadzana z częstotliwością miesięczną.

Pozostałe informacje i dane ilościowe

Tabela nr 41 przedstawia informację na temat wskaźnika dźwigni finansowej na 31 grudnia 2018 roku oraz podział miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (dalej: „Rozporządzenie 2016/200”). W wierszach została zachowana numeracja pozycji zgodna ze wzorem zaprezentowanym w Rozporządzeniu 2016/200.

Tabela 41. Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni zgodnie z tabelą LRCOM z Rozporządzenia 2016/200 (w tys. zł).

EKSPozyCJE WSKAŹNIKA DŹWIGNI OKREŚLONE W ROZPORZĄDZENIU W SPRAWIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH		31.12.2018
EKSPozyCJE BILANSOWE (Z WYŁĄCZENIEM INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I TRANSAKCJI FINANSOWANYCH Z UŻYCIEM PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	191 604 581
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-1 522 418
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	190 082 163
EKSPozyCJE Z TYTUŁU INSTRUMENTÓW POCHODNYCH		
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	1 145 528
5	Kwoty narzutów w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	1 455 311
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	-
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych, jeżeli odliczono je od aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	-
7	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	-802 584
8	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	-
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	-
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	-
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4-10)	1 798 255
EKSPozyCJE Z TYTUŁU TRANSAKCJI FINANSOWANYCH Z UŻYCIEM PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania), po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	126 439
13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	-
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	4 384
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429b ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-
15	Ekspozycje z tytułu transakcji zawieranych poprzez pośrednika	-
EU-15a	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	-
16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12-15a)	130 823
INNE EKSPozyCJE POZABILANSOWE		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	44 011 850
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-31 669 312
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	12 342 538
EKSPozyCJE WYŁĄCZONE ZGODNIE Z ART. 429 UST. 7 I 14 ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/2013 (BILANSOWE I POZABILANSOWE)		
EU-19a	(Wyłączenie ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowych i pozabilansowych))	-
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe))	-
KAPITAŁ I MIARA EKSPozyCJI CAŁKOWITEJ		
20	Kapitał Tier I	19 796 894
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	204 353 779
WSKAŹNIK DŹWIGNI		
22	Wskaźnik dźwigni (%)	9,69
WYBÓR PRZEPISÓW PRZEJŚCIOWYCH I KWOTA WYŁĄCZONYCH POZYCJI POWIERNICZYCH		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	Przejściowe
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-

Tabela nr 42 prezentuje uzgodnienie ekspozycji całkowitej do wyliczenia wskaźnika dźwigni z wartością aktywów w opublikowanym rocznym sprawozdaniu finansowym.

Tabela 42. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni zgodnie z tabelą LRSum z Rozporządzenia 2016/200 (w tys. zł).

		31.12.2018
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	191 089 805
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości, ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	72 522
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	1 455 311
5	Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	4 384
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	12 342 538
EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-
7	Inne korekty	-610 781
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	204 353 779

Tabela nr 43 prezentuje dodatkowy podział ekspozycji bilansowych (bez instrumentów pochodnych i transakcji finansowania papierów wartościowych) ujętych w kalkulacji ekspozycji całkowitej.

Tabela 43. Podział ekspozycji bilansowych ujętych w kalkulacji ekspozycji całkowitej zgodnie z tabelą LRSpł z Rozporządzenia 2016/200 (w tys. zł).

		31.12.2018
EU-1	Podział ekspozycji bilansowych (bez instrumentów pochodnych, transakcji finansowania papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym (*):	190 801 998
EU-2	Ekspozycje należące do księgi handlowej	762 712
EU-3	Ekspozycje należące do księgi bankowej, w tym:	190 039 286
EU-4	Obligacje zabezpieczone	-
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	37 743 266
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których nie traktuje się jako ekspozycje wobec państwa	9 668 713
EU-7	Ekspozycje wobec instytucji	1 467 877
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	41 324 474
EU-9	Ekspozycje detaliczne	36 844 601
EU-10	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	50 499 051
EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	4 869 927
EU-12	Pozostałe ekspozycje bilansowe	7 621 377

(*) Pozycja nie uwzględnia wiarytelności z tytułu zmiennych depozytów zabezpieczających.

Wskaźnik dźwigni finansowej na dzień 31 grudnia 2018 roku w porównaniu do dnia 30 września 2018 roku jest niższy o 0,29 pp. w związku ze wzrostem całkowitej ekspozycji o 2,7% oraz spadkiem kapitału Tier I o 0,3%.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa utrzymywała wskaźnik dźwigni ponad 3-krotnie powyżej poziomu, zaproponowanego niewiążąco przez Komitet Bazylejski.

4.7. Ocena adekwatności kapitału wewnętrznego

Proces ICAAP

Zgodnie z wymogami regulacyjnymi, Bank przeprowadza proces ICAAP – Proces Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego. Celem ICAAP jest zapewnienie, aby instytucja finansowa posiadała wystarczający poziom kapitału (lub w szerszym rozumieniu – dostępnych zasobów finansowych) na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka występujących w jej działalności. Generalnie na proces ICAAP składają się:

- identyfikacja ryzyka,
- pomiar/ocena ryzyka (w tym szacowanie kapitału oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych),
- agregacja wymogów kapitałowych oraz alokacja kapitału na poszczególne ryzyka,
- określenie źródeł finansowania kapitału wewnętrznego,
- zarządzanie kapitałem oraz ocena adekwatności kapitałowej.

Procesy zarządzania ryzykiem i kapitałem są ściśle powiązane z procesem ICAAP, ponieważ wpływają na poziom ryzyka i wartość kapitału potrzebnego na jego pokrycie.

Proces ICAAP obejmuje również spółki (podmioty) Grupy, które w oparciu o kryteria złożoności profilu ryzyka, znaczenia i roli w procesie planowania, a także bazując na innych czynnikach np. istotności dla rynku lokalnego, klasyfikowane są do jednej z czterech grup podmiotów:

- dużych,
- o średniej wielkości,
- małych plus,
- małych.

Spółki zależne budują swoje własne procesy ICAAP w oparciu o zasadę proporcjonalności.

Duże podmioty zależne powinny same identyfikować istotne ryzyka i dokonywać ich pomiaru. Są one zobowiązane do wdrożenia silnej struktury zarządzania ryzykiem. Spółki o średniej wielkości także są zobowiązane do kompleksowego, samodzielnego identyfikowania i pomiaru ryzyka. Mogą jednak w tym celu stosować uproszczone metody/modele. Podmioty zaklasyfikowane jako „małe” są zwolnione ze szczegółowego pomiaru ryzyka. Podmioty te nie są zobligowane do posiadania wyspecjalizowanych komórek zarządzania ryzykiem. Jeśli podmiot zaklasyfikowany jako „mały” podejmuje istotne ryzyko określonego rodzaju, wymagane jest utworzenie uproszczonej struktury zarządzania i raportowania tego pojedynczego ryzyka. Taki podmiot uznawany jest za podmiot „mały plus”.

Ocena adekwatności kapitału wewnętrznego

Do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego Bank stosuje modele opracowane wewnętrznie, które lepiej odzwierciedlają rzeczywisty profil ryzyka Banku, dominujący w profilu ryzyka Grupy. Przy ocenie brane są pod uwagę wszystkie ryzyka, uznane za istotne.

W przypadku każdego ryzyka uznanego za istotne, Bank opracowuje i stosuje odpowiednie metody jego oceny i pomiaru. Bank stosuje następujące sposoby oceny ryzyka:

- ocena jakościowa – stosowana w przypadku ryzyk trudno mierzalnych (ryzyko braku zgodności, ryzyko reputacji oraz ryzyko działalności bancassurance) z potencjalnym pokryciem kapitałem w obrębie innych typów ryzyk,
- ocena poprzez oszacowanie bufora kapitałowego – stosowana w przypadku ryzyk, których nie można w łatwy sposób określić ilościowo, jednak możliwa jest łączna ocena ich wpływu (ryzyko modeli, ryzyko zmian warunków makroekonomicznych),
- ocena ilościowa – stosowana w przypadku tych rodzajów ryzyka, które można zmierzyć za pomocą kapitału ekonomicznego (pozostałe rodzaje ryzyka oprócz ryzyka płynności i ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej), bądź w oparciu o miary dla niego właściwe (ryzyko płynności i ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej).

Generalnie preferowanym sposobem pomiaru ryzyka oraz określania wynikających z niego wymogów kapitałowych są modele wartości zagrożonej (VaR) oparte na założeniach zgodnych z apetytem na ryzyko Banku/Grupy (poziom ufności 99,93% przy jednorocznym horyzoncie czasowym). Modele opracowywane są zgodnie z najlepszymi praktykami rynkowymi z uwzględnieniem wymogów regulacyjnych i uzupełniane o testy warunków skrajnych (przeprowadzane na podstawie założeń zapewniających rzetelny pomiar/szacowanie ryzyka) i/lub analizy scenariuszowe. Dla rodzajów ryzyka, dla których taka metodyka nie została ostatecznie opracowana i wdrożona, Bank/Grupa stosuje modele regulacyjne uzupełnione o testy warunków skrajnych, bądź uproszczone metody pomiaru. W przypadku spółek, niezależnie od klasyfikacji (spółki duże, o średniej wielkości, małe plus czy małe), ryzyko zawsze może zostać zmierzone modelem Banku bazującym na danych skonsolidowanych, jeśli tylko model jest do tego przystosowany.

Metody szacowania kapitału ekonomicznego dla istotnych rodzajów ryzyka ocenianych ilościowo są następujące:

- kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka kredytowego jest szacowany zgodnie z podejściem stosowanym w Filarze I (w tym ryzyko kontrahenta, CVA, ryzyko z tytułu wkładu do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania) dodatkowo z uwzględnieniem narzutu na ryzyko koncentracji,
- kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka rynkowego księgi handlowej jest szacowany na podstawie metody wartości zagrożonej (VaR) oraz podejścia stosowanego w Filarze I w przypadku ryzyka szczególnego stóp procentowych i ryzyka szczególnego instrumentów kapitałowych, natomiast w przypadku ryzyka rynkowego księgi bankowej stosowane jest podejście polegające na wykorzystaniu metody analizy wrażliwości/scenariuszowej z uwzględnieniem Portfela Modelowego Funduszy Własnych oraz uwzględnieniu perspektywy dochodu odsetkowego w ramach szacunku bufora na ryzyko makroekonomiczne,
- kapitał ekonomiczny na pokrycie ryzyka operacyjnego jest oparty na wielkości wymogu kapitałowego obliczonego przy wykorzystaniu metody AMA,
- kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka nieruchomości własnych jest szacowany na podstawie metody wartości zagrożonej oraz metody standardowej wyznaczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe w Filarze I,
- kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka biznesowego jest szacowany na podstawie metody wyniku zagrożonego (Earnings at Risk – EaR), który następnie porównywany jest z planowanym wynikiem finansowym,
- kapitał ekonomiczny z tytułu ryzyka inwestycji finansowych szacowany jest metodą wartości zagrożonej (VaR),
- bufor kapitałowy na ryzyko modeli szacowany jest z wykorzystaniem wyników walidacji modeli oraz analiz scenariuszowych pozwalających na ocenę wpływu potencjalnych nieprawidłowości w modelu na jego wyniki,
- bufor kapitałowy na pokrycie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych wyznaczany jest na podstawie analizy wpływu scenariusza spowolnienia gospodarczego na kapitał ekonomiczny w horyzoncie prognozy, z dodatkowym uwzględnieniem wpływu zmiany stóp procentowych na wynik odsetkowy oraz na zmiany waluacji portfeli klasyfikowanych jako HTCS.

Kapitał ekonomiczny na pokrycie tych rodzajów ryzyka, które można określić ilościowo, jest agregowany w łączną kwotę kapitału ekonomicznego z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji. Kwota ta jest następnie powiększana o bufor kapitałowy dla ryzyk ocenianych w ten sposób. Suma kapitału ekonomicznego (uwzględniającego efekt dywersyfikacji) i bufora kapitałowego stanowi kapitał wewnętrzny Banku.

Nie jest pokrywane kapitałem ryzyko płynności, ponieważ w ocenie Banku kapitał nie jest właściwym narzędziem zabezpieczenia tego ryzyka. W zakresie, w jakim ryzyko to może wpłynąć na wynik, bądź fundusze własne (ryzyko kosztu finansowania) jest ono uwzględniane w procesie szacowania kapitału ekonomicznego na ryzyko biznesowe.

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej również nie jest pokrywane kapitałem. Z uwagi na swój charakter jest ograniczane poprzez odpowiednie, zrównoważone zarządzanie aktywami i pasywami będące częścią procesu zarządzania ryzykiem rynkowym i płynności oraz adekwatności kapitałowej.

Za pomiar kapitału potrzebnego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka odpowiedzialne są dedykowane jednostki Banku. Niezależnie od tego metody pomiaru ryzyka właściwe dla jego charakteru mogą wdrażać jednostki odpowiedzialne za kontrolę ryzyka.

Zgodnie z polskimi przepisami adekwatność kapitałowa, zarówno z perspektywy regulacyjnych wymogów kapitałowych (Filar I), jak i z perspektywy kapitału wewnętrznego (Filar II) jest wyznaczana w stosunku do regulacyjnych funduszy własnych. Należy podkreślić, że regulacyjne fundusze własne mają pokryć nie tylko rodzaje ryzyka uwzględnione w Filarze I, ale również ryzyka Filara II, na które narażony jest Bank. Obecnie fundusze własne Banku pokrywają wymogi z istotnym marginesem bezpieczeństwa.

5. Informacje dotyczące polityki rekrutacji, oceny odpowiedniości oraz zróżnicowania w odniesieniu do członków organu zarządzającego

Zarząd Banku składa się z pięciu do dziewięciu członków. Członkowie Zarządu Banku powoływani są przez Radę Nadzorczą na wspólną kadencję, trwającą trzy lata. Zarząd dba o przejrzystość i efektywność systemu zarządzania, prowadzi sprawy Banku zgodnie z przepisami prawa i "Dobrymi Praktykami". Podstawą zarządzania Bankiem jest profesjonalizm, wiarygodność i poufność.

Rada Nadzorcza Banku składa się z siedmiu do dziewięciu członków powoływanych przez Walne Zgromadzenie na okres wspólnej kadencji, trwającej trzy lata. Kompetencje, uprawnienia i obowiązki Rady Nadzorczej Banku są wyszczególnione w Kodeksie spółek handlowych oraz Statucie Banku.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku Rada Nadzorcza składała się z 9 członków, natomiast liczba członków Zarządu wynosiła 7.

Polityka Doboru Kandydatów do pełnienia funkcji członka Zarządu, Kluczowej Funkcji w Banku Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna komunikuje Politykę, której celem jest zagwarantowanie optymalnego i jednolitego procesu doboru kandydatów do pełnienia funkcji członka Zarządu oraz kluczowej funkcji w Banku, tak aby zapewnić wykonywanie zadań związanych z realizacją planów i strategii biznesowej Banku, przez osoby posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie oraz umiejętności, a także cieszące się dobrą reputacją.

Kryteria selekcji i wymagania stanowiskowe uwzględniają:

1. wymogi odpowiedniości określone w Polityce Oceny Odpowiedniości;
2. inne umiejętności niezbędne do wykonywania powierzanej funkcji/objęcia stanowiska określane przez bezpośredniego przełożonego.

Polityka dotycząca Oceny Odpowiedniości proponowanych i mianowanych członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz osób pełniących Kluczowe Funkcje w Banku określa kryteria oceny na etapie powoływania i w toku sprawowania funkcji, jak również przebieg procesu oceny odpowiedniości, zadania Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń w procesie oceny odpowiedniości oraz środki naprawcze mające zastosowanie odpowiednio do członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz osób pełniących Kluczowe Funkcje w Banku w celu zapewnienia spełnienia wymogów odpowiedniości.

Ocenę odpowiedniości przeprowadza się na etapie powoływania oraz w toku wykonywania obowiązków w sytuacjach ściśle określonych w Polityce, która obejmuje ocenę odpowiedniości indywidualnej (członków Rady Nadzorczej, Zarządu lub osób pełniących Kluczowe Funkcje w Banku) oraz ocenę odpowiedniości kolektywnej (Zarządu i Rady Nadzorczej).

Ocena kwalifikacji zawodowych obejmuje wymagania w zakresie:

1. wiedzy (posiadanej z racji zdobytego wykształcenia, odbytych szkoleń, uzyskanych tytułów zawodowych oraz nabytej w inny sposób w toku kariery zawodowej), na podstawie weryfikacji dyplomu/świadectwa lub oświadczenia osoby podlegającej ocenie odpowiedniości, potwierdzających poziom i profil wykształcenia, uzyskane tytuły lub stopnie;
2. doświadczenia nabytego w toku sprawowania określonych funkcji lub zajmowania określonych stanowisk przy uwzględnieniu: charakteru, skali oraz stopnia złożoności prowadzonej działalności, w związku z którą zajmowano stanowisko lub pełniono funkcję, a także doświadczenia w zarządzaniu;
3. umiejętności niezbędnych do wykonywania powierzanej funkcji odpowiednio członka Rady Nadzorczej/ Zarządu/ Kluczowej Funkcji w Banku.

Przy ocenie reputacji szczególną wagę należy zwrócić na informacje w zakresie: postępowań karnych i administracyjnych, czynników dotyczących właściwości postępowania w kontaktach gospodarczych, sytuacji związanych z przeszłą i obecną działalnością biznesową oraz kondycją finansową osoby podlegającej ocenie odpowiedniości pod kątem ich potencjalnego wpływu na reputację, skutków drobniejszych incydentów, które z osobna nie mają wpływu na reputację, ale łącznie mogą wywierać istotny wpływ oraz prowadzonej działalności pozabankowej, która mogłaby wpłynąć negatywnie na reputację kandydata/osoby podlegającej ocenie odpowiedniości.

W trakcie oceny odpowiedniości bierze się pod uwagę także dodatkowe kryteria istotne dla funkcjonowania odpowiednio Rady Nadzorczej i Zarządu, pełnienia Kluczowej Funkcji w Banku, takie jak:

1. potencjalne konflikty Interesów, m.in. wynikające z prowadzenia działalności pozabankowej;
2. prowadzenie działalności konkurencyjnej;
3. zdolność przeznaczania wystarczającej ilości czasu na pełnienie funkcji
4. w przypadku Rady Nadzorczej/Zarządu Wymogi Odpowiedniości Kolektywnej;
5. spełnianie kryterium Niezależności z uwzględnieniem, że co najmniej połowa członków Rady Nadzorczej musi spełniać to kryterium;
6. umiejętności kierowania zespołem z uwzględnieniem, że kryterium to powinien spełniać Przewodniczący Rady Nadzorczej.

Polityka różnorodności w odniesieniu do członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu oraz osób pełniących Kluczowe Funkcje w Banku określa strategię Banku w zakresie zarządzania różnorodnością, w tym zróżnicowania w odniesieniu do wyboru, członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu oraz osób pełniących Kluczowe Funkcje w Banku.

Celem strategii różnorodności Banku jest zapewnienie wysokiej jakości realizacji zadań przez organy Banku, poprzez wybór kompetentnych osób do pełnienia funkcji w Radzie Nadzorczej, Zarządzie oraz Kluczowych Funkcji w Banku, stosując w pierwszej kolejności obiektywne kryteria merytoryczne i uwzględniając korzyści wynikające z różnorodności.

Strategia różnorodności Banku obejmuje i wykorzystuje do osiągnięcia najlepszych rezultatów różnice, które oprócz wiedzy, umiejętności i doświadczenia zawodowego, wynikają z kierunku wykształcenia, pochodzenia geograficznego i narodowości, płci i wieku. Strategia różnorodności jest realizowana w procesach doboru, oceny odpowiedniości oraz sukcesji.

Stosowanie strategii Różnorodności odbywa się także za pomocą obowiązującej w Banku Polityki Równości Płci, która zakłada dążenie do zapewnienia reprezentantów obu płci, w następujących procesach dotyczących członków Zarządu oraz Kluczowych Funkcji w Banku: doboru zewnętrznego, nominacji wewnętrznych, planowania sukcesji, z uwzględnieniem przepisów o równym traktowaniu w zakresie nawiązywania stosunku pracy.

6. Informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń

Polityka Wynagrodzeń Banku określa zasady i reguły dotyczące ustalania, monitorowania oraz kontrolowania systemów wynagradzania i praktyk wynagrodzeniowych stosowanych przez Bank oraz stanowi element zarządzania i wynika ze strategii biznesowej Banku. Polityka odzwierciedla misję i wartości w podejściu Banku do systemów wynagradzania; definiuje filary wynagradzania, zarządzanie strukturą, procesami korporacyjnymi i organizacyjnymi; potwierdza wymagania zgodności przyjętych systemów wynagradzania z powszechnie obowiązującym prawem; określa zasady monitorowania praktyk rynkowych oraz podejście do zagadnienia systemów wynagradzania zapewniające trwałość funkcjonowania Banku.

Ustalanie zasad i sposobu realizacji polityki kadrowej, wynagradzania i socjalnej Banku należy do kompetencji Zarządu Banku. Do kompetencji Rady Nadzorczej Banku należy ustalanie warunków umów regulujących stosunek pracy lub inny stosunek prawny łączący członków Zarządu Banku z Bankiem, w szczególności w zakresie wynagrodzeń.

Rada Nadzorcza Banku powołuje spośród swoich członków Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń, którego celem jest wspieranie Rady Nadzorczej w wypełnianiu jej statutowych obowiązków. Celem funkcjonowania Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń jest wspieranie Rady Nadzorczej w wypełnianiu jej obowiązków poprzez:

- przedkładanie propozycji dotyczących ustalania warunków umów regulujących stosunek pracy lub inny stosunek prawny łączący członków Zarządu z Bankiem, w tym wynagrodzeń dla członków Zarządu, a także dotyczących zatwierdzania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku zgodnie z odrębnymi regulacjami oraz w celu przedkładania Walnemu Zgromadzeniu propozycji w sprawie wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej,
- przygotowywanie rekomendacji dotyczących spełniania wymogów odpowiedniości na potrzeby powoływania członków Zarządu Banku oraz członków Rady Nadzorczej zgodnie z odrębnymi regulacjami,
- przygotowywanie raportu dla Walnego Zgromadzenia z oceny funkcjonowania polityki wynagradzania w Banku.

Rada Nadzorcza Banku zatwierdza opracowane przez Bank zasady systemu zmiennych składników wynagrodzeń oraz dokonuje okresowych przeglądów tego systemu.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku odbyło się 8 posiedzeń Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń, którego skład na dzień 31 grudnia 2018 przedstawiał się następująco: Paweł Stopczyński, Sabina Bigos-Jaworowska, Joanna Błaszczuk, Paweł Surówka.

W ramach realizowanej Polityki Wynagrodzeń struktura wynagrodzenia całkowitego odpowiada trendom i praktykom rynkowym, a docelowe poziomy wynagrodzeń odpowiadają poziomom oferowanym w sektorze bankowym.

Stały element wynagrodzenia ustalany jest z tytułu zajmowanego stanowiska i zakresu odpowiedzialności, odzwierciedla poziom doświadczenia i umiejętności wymaganych na danym stanowisku, jak również ogólną jakość zaangażowania i wpływ na wyniki Banku. Stały element wynagrodzenia w systemie wynagradzania Banku pozwala zredukować ryzykowne zachowania, zniechęca do podejmowania działań skoncentrowanych na wynikach krótkoterminowych, które mogą zagrażać stabilności Banku w długim okresie. W strukturze wynagrodzenia całkowitego stałe składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą wartość, że możliwe jest prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżenie lub nieprzyznanie w ogóle zmiennych składników. Wynagrodzenie zmienne płacone jest na podstawie osiągnięć i jest bezpośrednio uzależnione od wyników krótko-, średnio- i długoterminowych osiąganych przez Bank i dostosowanych do ryzyka. W celu zapewnienia spójności oczekiwań interesariuszy, organów statutowych Banku, kierownictwa i Pracowników Banku ocena wyników uwzględnia rzeczywisty poziom wyników osiągniętych przez Bank.

Elementy systemu wynagradzania, obejmujące wskaźniki realizacji wyników oraz mechanizmy płacowe, mają na celu wyeliminowanie nastawienia na krótkoterminowe zyski, odzwierciedlają zasady Polityki Wynagrodzeń oraz koncentrują się na parametrach rentowności i zarządzania ryzykiem, co gwarantuje zrównoważone wyniki w krótkim i długim okresie.

System zmiennych składników wynagrodzeń jest opracowany zgodnie z interesami akcjonariuszy oraz z zasadami długoterminowej dochodowości na skalę całego Banku, dostarczając właściwy podział premii powiązanej z wynikami na gotówkę i instrumenty finansowe, elementy wypłacane natychmiastowo i odroczone. Premie powiązane są bezpośrednio z osiąganymi wynikami, które ocenia się zgodnie z przyjętymi w Banku przepisami wewnętrznymi. Łączne wynagrodzenie zmienne nie ogranicza zdolności Banku do zwiększania jego bazy kapitałowej.

W ramach systemu uczestnik może otrzymać wynagrodzenie zmienne w oparciu o podejście puli bonusowej zapewniające kompleksowy pomiar realizacji wyników na poziomie indywidualnym, jednostki organizacyjnej oraz wyników całego Banku, a także przy uwzględnieniu oceny ryzyka, oceny zgodności postępowania uczestnika z przepisami prawa, rekomendacjami organów nadzoru i kontroli, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami. Przy ocenie indywidualnych efektów pracy brane są pod uwagę kryteria finansowe i niefinansowe.

Wynagrodzenie zmienne wypracowane w danym roku, wypłacane jest w ciągu 6 lat, w sposób pozwalający uwzględnić 3-letni cykl koniunkturalny Banku oraz ryzyko związane z prowadzoną działalnością. Odzwierciedlenie cyklu koniunkturalnego oraz ryzyka związanego z prowadzoną działalnością odbywa się poprzez zastosowanie zdefiniowanych wskaźników, które łączą naliczone indywidualne wynagrodzenie zmienne z wynikami Banku oraz weryfikację zgodności, która eliminuje niepożądane zachowania pracownika mające wpływ na działalność Banku teraz i w przyszłości.

Wskaźniki determinują całą kwotę premii, ratę płatną z góry oraz wypłatę rat odroczonej i uwzględniają koszt ryzyka banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

Dodatkowo, w każdym roku zachowanie pracownika podlega weryfikacji zgodności z obowiązującymi przepisami i zasadami uwzględniając jego ewentualne szkodliwe działania lub też poważne błędy, które mają istotny wpływ na ryzyko Banku i jego wyniki finansowe.

Nabycie premii, przyznanej zgodnie z zasadami i warunkami następuje w formie gotówki i akcji Banku lub powiązanych z nimi instrumentów finansowych, w tym akcji fantomowych.

Liczba akcji, które mogą być nabyte przez uczestnika w ramach systemu jest wynikiem podzielenia 50% przyznanej premii, przez średnią cen zamknięcia notowań akcji Banku na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. za 30 dni kalendarzowych poprzedzających dzień Rady Nadzorczej, na której dokonuje ona oceny sprawozdania finansowego Banku za dany rok. Nabycie premii składa się z części premii płatnej z góry oraz z części premii odroczonej.

W stosunku do opisywanych w latach ubiegłych zasad systemu zmiennego wynagradzania, w roku 2018 wdrożono następujące zmiany:

- wprowadzono mechanizm oceny ryzyka, która determinuje wysokość przyznanej premii indywidualnej,
- zmieniono okres odroczenia – do 3 lat dla uczestników poniżej Zarządu Banku (zmianie uległy wielkości rat odroczonej),
- zlikwidowano retencję dobrowolną,
- zmieniono sposób określania ceny akcji (za 30 dni kalendarzowych poprzedzających dzień, w którym odbywa się Rada Nadzorcza akceptująca wyniki finansowe za rok poprzedni).

W listopadzie 2018 roku zostały wdrożone w życie postanowienia uchwały Walnego Zgromadzenia Banku o dostosowaniu wynagrodzenia członków zarządu do wymogów ustawy o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami.

Z godnie z podjętą uchwałą wynagrodzenie stałe dla poszczególnych Członków Zarządu zawiera się w przedziale kwotowym mieszczącym się od siedmiokrotności do piętnastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Dodatkowe informacje w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń zostały ujawnione w nocy 46 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018.

Tabela 44. Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia wypłaconego w 2018 roku (w tys. zł). (*) (**)

	BANKOWOŚĆ DETALICZNA	BANKOWOŚĆ KORPORACYJNA, RYNKÓW I BANKOWOŚĆ INWESTYCYJNA	POZOSTAŁE PIONY	W TYM CZŁONKOWIE ZARZĄDU	RAZEM
Wynagrodzenia stałe i wynagrodzenia zmienne	6 321	19 066	37 152	14 042	62 539

(*) Ograniczamy liczbę wskazanych obszarów z uwagi na liczbę uczestników Systemu Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej.

(**) Dane dotyczą również byłych Pracowników objętych Systemem Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej.

Tabela 45. Wysokość wynagrodzenia wypłaconego w 2018 roku z podziałem na wynagrodzenie stałe oraz zmienne (w tys. zł). (*) (**) (***) (****)

	LICZBA OSÓB	WYNAGRODZENIE STAŁE	WYPŁACONE WYNAGRODZENIE ZMIENNE W 2018 ROKU		
			LICZBA OSÓB	GOTÓWKA	AKCJE FANTOMOWE
Członkowie Zarządu	9	10 353	8	3 060	629
Pozostałe osoby zajmujące stanowisko kierownicze	52	24 387	60	15 370	8 740
<i>w tym osoby, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrotowym:</i>					
<i>- w przedziale od 1 do 1,5 mln EUR</i>	1				

(*) Raty odroczone byłych Pracowników objętych Systemem Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej zostały rozliczone zgodnie z przyjętymi zasadami.

(**) Wynagrodzenie stałe obejmuje również pozostałe korzyści, a do wynagrodzenia zmiennego wliczone są płatności związane z odprawami.

(***) Wynagrodzenie Zarządu obejmuje również wynagrodzenie osób pełniących funkcje członka Zarządu do dnia 30.11.2018r.

(****) Wynagrodzenie (w postaci rat odroczonej) w przedziale powyżej 1 do 1,5 mln EUR otrzymała dodatkowo osoba nie będąca w roku obrotowym pracownikiem Banku.

Tabela 46. Wysokość wynagrodzenia zmiennego w ramach Systemów z lat 2014, 2015, 2016, 2017 z podziałem na część przysługującą i jeszcze nieprzysługującą oraz gotówkę i instrumenty finansowe (w tys. zł). (*) (**)

	WYNAGRODZENIE ZMIENNE			
	GOTÓWKA		AKCJE FANTOMOWE	
	PRZYSŁUGUJĄCE	NIEPRZYSŁUGUJĄCE	PRZYSŁUGUJĄCE	NIEPRZYSŁUGUJĄCE
Członkowie Zarządu	-	666	602	841
Pozostałe osoby zajmujące stanowisko kierownicze	-	9 671	14 609	14 093

(*) Dane dotyczą również byłych Pracowników objętych System Zmiennego Wynagradzania dla Kadry Zarządzającej.

(**) Wynagrodzenie Zarządu obejmuje również wynagrodzenie osób pełniących funkcje członka Zarządu do dnia 30.11.2018r.

Tabela 47. Płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą w 2018 roku (w tys. zł).

	LICZBA OSÓB	KWOTA PŁATNOŚCI
Płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą	21	7 406

Tabela 48. Płatności związane z odprawą w 2018 roku (w tys. zł).

	LICZBA OSÓB	KWOTA PŁATNOŚCI	NAJWYŻSZA JEDNOSTKOWA WYPŁATA
Płatności związane z odprawą	21	7 406	2 048

W 2018 roku nie wystąpiło wynagrodzenie z odroczonej wypłatą przyznane w danym roku obrachunkowym, wypłacone i zmniejszone w ramach korekty o wyniki.

Na dzień publikacji raportu zmienne wynagrodzenie za rok 2018 nie zostało jeszcze przyznane.

W celu wypełnienia wymogów dotyczących zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, adekwatny system zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej został wdrożony przez następujące spółki Grupy: Centralny Dom Maklerski Pekao S.A., Pekao Bank Hipoteczny S.A., Pekao Leasing Sp. z o.o., Pekao Investment Banking S.A., Pekao Financial Services Sp. z o.o., Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o., Pekao Faktoring Sp. z o.o., Centrum Kart S.A. oraz Pekao TFI S.A.

W ramach systemu uczestnik może otrzymać bonus uzależniony od osiągniętych wyników i efektów pracy uczestnika, danej jednostki organizacyjnej oraz wyników spółki w obszarze odpowiedzialności tej osoby z uwzględnieniem wyników całej spółki, a także oceny zgodności postępowania uczestnika z przepisami prawa oraz przyjętymi przez spółkę standardami i oceny ryzyka tj. ocenę postępowania uczestnika pod kątem wpływu jego działania oraz podejmowanych ryzyk na wynik spółki oraz uczestnika.

Tabela 49. Wysokość wynagrodzenia z podziałem na wynagrodzenie stałe oraz zmienne wypłaconego w 2018 roku przez Spółki Grupy, w których został wdrożony system zmiennego wynagradzania (w tys. zł).

	LICZBA OSÓB	WYNAGRODZENIE STAŁE	WYPŁACONE WYNAGRODZENIE ZMIENNE W 2018 ROKU		
			LICZBA OSÓB	GOTÓWKA	AKCJE FANTOMOWE
Członkowie Zarządu	25	10 384	18	1 498	-
Pozostałe osoby zajmujące stanowisko kierownicze	75	15 639	68	3 169	487

Tabela 50. Wysokość wynagrodzenia zmiennego w Spółkach Grupy, w których został wdrożony system zmiennego wynagradzania z podziałem na część przysługującą i jeszcze nieprzysługującą oraz gotówkę i instrumenty finansowe (w tys. zł).

	WYNAGRODZENIE ZMIENNE			
	GOTÓWKA		AKCJE FANTOMOWE	
	PRZYSŁUGUJĄCE	NIEPRZYSŁUGUJĄCE	PRZYSŁUGUJĄCE	NIEPRZYSŁUGUJĄCE
Członkowie Zarządu	627	1 243	1 772	1 085
Pozostałe osoby zajmujące stanowisko kierownicze	824	771	1 418	1 122

Tabela 51. Płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą w Spółkach Grupy w 2018 roku (w tys. zł).

	LICZBA OSÓB	KWOTA PŁATNOŚCI
Płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą	10	1 682

Tabela 52. Płatności związane z odprawą w Spółkach Grupy w 2018 roku (w tys. zł).

	LICZBA OSÓB	KWOTA PŁATNOŚCI	NAJWYŻSZA JEDNOSTKOWA WYPŁATA
Płatności związane z odprawą	10	1 682	482

Na dzień publikacji raportu zmienne wynagrodzenie w Spółkach Grupy za rok 2018 nie zostało jeszcze przyznane.

7. Wpływ wdrożenia MSSF 9 na adekwatność kapitałową

W listopadzie 2016 roku Komisja Europejska zatwierdziła Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe”, który zastąpił istniejący standard MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”. MSSF 9 obowiązuje dla rocznych okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku.

Nowy standard wprowadził zmieniony model klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych, model utraty wartości instrumentów finansowych oparty na koncepcji "straty oczekiwanej" oraz nowe podejście do rachunkowości zabezpieczeń.

MSSF 9 ma wpływ na adekwatność kapitałową Grupy głównie poprzez przeliczenie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych według nowych zasad na dzień 1 stycznia 2018 roku i ujęcie efektów tego przeliczenia w wartości funduszy własnych Grupy oraz w wartości ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego.

Grupa stosuje rozwiązanie przejściowe, określone w art. 473a Rozporządzenia 575/2013, w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2395 z dnia 12 grudnia 2017 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego.

Tabela nr 53 przedstawia informację nt. wpływu zastosowania rozwiązań przejściowych na wartości funduszy własnych, aktywów ważonych ryzykiem, współczynników kapitałowych i wskaźnika dźwigni Grupy, zgodnie z wzorem zaprezentowanym w Wytycznych EBA/GL/2018/01.

Tabela 53. Wpływ zastosowania rozwiązań przejściowych na wartości funduszy własnych, aktywów ważonych ryzykiem, współczynników kapitałowych i wskaźnika dźwigni Grupy (w tys. zł).

	31.12.2018	30.09.2018	30.06.2018	
Dostępny kapitał (kwoty)				
1	Kapitał podstawowy Tier I (CET1)	19 796 894	19 855 913	19 870 605
2	Kapitał podstawowy Tier I (CET1), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	18 945 768	19 013 492	19 028 184
3	Kapitał Tier I	19 796 894	19 855 913	19 870 605
4	Kapitał Tier I, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	18 945 768	19 013 492	19 028 184
5	Łączny kapitał	21 796 894	21 105 913	21 120 605
6	Łączny kapitał, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	20 945 768	20 263 492	20 278 184
Aktywa ważne ryzykiem (kwoty)				
7	Aktywa ważne ryzykiem ogółem	125 179 118	124 036 058	121 646 622
8	Aktywa ważne ryzykiem ogółem, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	124 657 945	123 686 565	121 195 927
Współczynniki kapitałowe				
9	Kapitał podstawowy Tier I (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,81%	16,01%	16,33%
10	Kapitał podstawowy Tier I (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu	15,20%	15,37%	15,70%
11	Kapitał Tier I (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,81%	16,01%	16,33%
12	Kapitał Tier I (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	15,20%	15,37%	15,70%
13	Łączny kapitał (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,41%	17,02%	17,36%
14	Łączny kapitał (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	16,80%	16,38%	16,73%
Wskaźnik dźwigni finansowej				
15	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	204 353 779	198 874 505	199 232 894
16	Wskaźnik dźwigni finansowej	9,69%	9,98%	9,97%
17	Wskaźnik dźwigni finansowej, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	9,31%	9,59%	9,59%

8. Oświadczenie Zarządu Banku Pekao S.A.

Zarząd Banku Pekao S.A. oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy ustalenia zawarte w niniejszych „Informacjach w zakresie adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. według stanu na 31 grudnia 2018 roku” są adekwatne do stanu faktycznego, przy czym adekwatność ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku Pekao S.A. daje pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu ryzyka i strategii Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku.

Zarząd Banku Pekao S.A. zatwierdza niniejsze „Informacje w zakresie adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. według stanu na 31 grudnia 2018 roku”, w których umieszczono informacje na temat ryzyka, omówiono ogólny profil ryzyka Banku i Grupy Kapitałowej Banku związany ze strategią działalności oraz zawarto kluczowe wskaźniki i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem przez Bank i Grupę Kapitałową Banku, w tym interakcji między profilem ryzyka Banku a apetytem na ryzyko wyrażonym w formie strategicznych limitów tolerancji ryzyka, określonym przez Zarząd i zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku Pekao S.A.:

25.02.2019 data	Michał Krupiński imię/nazwisko	Prezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	_____
			podpis
25.02.2019 data	Tomasz Kubiak imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	_____
			podpis
25.02.2019 data	Michał Lehmann imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	_____
			podpis
25.02.2019 data	Marek Lusztyn imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	_____
			podpis
25.02.2019 data	Tomasz Styczyński imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	_____
			podpis
25.02.2019 data	Marek Tomczuk imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	_____
			podpis
25.02.2019 data	Magdalena Zmitrowicz imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	_____
			podpis